

<<

2009
-
2012

Pla d'Igualtat de Gènere

Ajuntament de Pallejà

Índex

PRESENTACIÓ DEL PLA

1.- MARC DE REFERÈNCIA DE LES POLÍTIQUES D'IGUALTAT DE GÈNERE	6
1.1. Marc Legal.	
1.1.1. El marc normatiu en l'àmbit nacional	
1.1.2. El marc normatiu en l'àmbit autonòmic	
1.1.3. El marc normatiu en l'àmbit local	
2.- PRINCIPIS I METODOLOGIA	14
2.1. Principis inspiradors	
2.1.1. El Principi d'Igualtat, una opció ideològica	
2.1.2. Construir una societat més justa i democràtica	
2.1.3. Treballar transversalment	
2.1.4. Revisar constructivament el model actual d'actuació municipal	
2.2. Metodologia de treball	
3.- CONDICIONS PRÈVIES I OBJECTIU GENERAL	19
3.1. Condicions prèvies	
3.2. Objectiu general del Pla	
4.- MAPA DE SITUACIÓ: ANÀLISI POBLACIONAL	20
5 - LÍNIES ESTRATÈGIQUES DEL PLA D'IGUALTAT DE GÈNERE DE L'AJUNTAMENT DE PALLEJÀ	29
5.1. LÍNIA I. IMPULSAR LES POLÍTIQUES D'IGUALTAT DE GÈNERE A PALLEJÀ	31
5.1.1 Marc conceptual	
5.1.2 Mapa de situació	
5.1.3 Pla d'Igualtat de Gènere	
5.2. LÍNIA II. LLUITAR CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE	39
5.2.1. Marc conceptual	
5.2.2. Mapa de situació	
5.2.3. Pla d'Igualtat de Gènere	

5.3. LÍNIA III. FOMENTAR LA PARTICIPACIÓ SOCIOPOLÍTICA DE LES DONES DE PALLEJÀ	47
5.3.1. Marc conceptual	
5.3.2. Mapa de situació	
5.3.3. Pla d'Igualtat de Gènere	
5.4. LÍNIA IV. PROMOURE CANVIS EN EL REPARTIMENT DE TREBALLS I USOS DEL TEMPS	53
5.4.1. Marc conceptual	
5.4.2. Mapa de situació	
5.4.3. Pla d'Igualtat de Gènere	
5.5. LÍNIA V. FOMENTAR LA COEDUCACIÓ, LA FORMACIÓ I LA PRODUCCIÓ CULTURAL DE LES DONES	65
5.5.1. Marc conceptual	
5.5.2. Mapa de situació	
5.5.3. Pla d'Igualtat de Gènere	
5.6. LÍNIA VI. INCLOURE LA PERSPECTIVA DE GÈNERE EN EL DISSENY DE LA CIUTAT DE PALLEJÀ	73
5.6.1. Marc conceptual	
5.6.2. Mapa de situació	
5.6.3. Pla d'Igualtat de Gènere	
5.7. LÍNIA VII. PROMOURE LA SALUT DE LES DONES DE PALLEJÀ	83
5.7.1. Marc conceptual	
5.7.2. Mapa de situació	
5.7.3. Pla d'Igualtat de Gènere	
6. GLOSSARI	91
7. BIBLIOGRAFIA	94
ANNEX:	
“Una perspectiva coeducadora de la didàctica de la Història” Julia Cabaleiro Manzanedo	97

Presentació del Pla

L'Ajuntament de Pallejà ve desenvolupant un seguit d'accions per promoure la igualtat de gènere des de força temps ençà. De manera gradual ens hem situat en un punt on es fa necessari aprofundir aquestes activitats per poder donar una resposta més ampla i global.

El repte actual està en aconseguir introduir la perspectiva de gènere en tots els espais de la planificació municipal més enllà de les celebracions puntuals, com poden ser el Dia Internacional de la Dona o el de la No Violència contra les Dones. Caldrà mantenir la significació d'aquestes dates, però no situar-les com a accions principals de les polítiques d'igualtat que s'han de fonamentar en l'actuació constant i quotidiana.

L'objectiu principal que ens plantegem en elaborar aquest Pla d'igualtat és crear un marc de referència que serveixi com a eina de dinamització de les polítiques de gènere a Pallejà i que defineixi les línies de treball i l'estratègia a seguir a curt, mig i llarg termini.

El procés d'elaboració d'aquest Pla d'igualtat ha implicat totes les àrees de l'Ajuntament, totes elles encaminades a aconseguir una igualtat d'oportunitats real entre dones i homes en tot allò que són polítiques i competències municipals. Aquest Pla permetrà un increment del benestar i de la qualitat de vida de tota la població en general, ja que no només les dones en seran les destinatàries, sinó que, dels resultats que se'n derivin, es beneficiarà tot el conjunt de la societat.

A partir d'ara el Pla d'igualtat de gènere serà el context en el que continuarem treballant tots i totes junts per construir un municipi encara més sensible a la igualtat de gènere com a base de la transformació social. Tot plegat va més enllà d'inserir les dones en sectors tradicionalment masculins, es tracta de restablir un nou contracte social que permeti a les dones i als homes viure en base als seus desitjos sense que cap imposició de gènere condicioni les seves decisions.

Ismael Alvarez
Alcalde de Pallejà

1. Marc de Referència de les Polítiques d'Igualtat de Gènere

El **principi d'igualtat de gènere** és un dels eixos nuclears de les societats modernes. La consecució d'aquest principi polític ha estat present des de la creació dels estats democràtics; tanmateix el seu reconeixement no ho ha estat per tot el conjunt de la ciutadania, les dones no han iniciat un procés d'equiparació de drets formals fins a principis del s. XX. La divisió sexual del treball continua encara vigent i organitzant les estructures socials de tal forma que la igualtat real encara és un repte a aconseguir.

La desigualtat de gènere ha estat invisibilitzada durant molts de temps i actualment s'ha assumit com una problemàtica de dimensió pública i política, per aquesta raó, es fa necessari el desenvolupament de polítiques de gènere. Aquestes polítiques, venen impulsades per diversos agents:

A nivell internacional, el moviment feminista ha estat central en la formulació de les polítiques d'igualtat, i en la dècada dels 60 i 70 va aconseguir que els poders públics possessin a les seves agendes el principi d'igualtat per raó de sexe. El moviment feminista de la segona onada, va posar en evidència, que la consecució del dret a vot, a l'educació i als treballs, que la primera onada feminista havia aconseguit, no era suficient per l'assoliment de la igualtat, tant a nivell formal com real. Les noves idees que s'introdueixen en aquell moment si bé generen ruptures en el moviment de dones respecte el diferent paper que se li atorga a l'Estat en la teoria feminista, també provoquen la pròpia intervenció de l'estat, a través de la formulació de polítiques d'acció positiva per a les dones. Seguint a Judit Astelarra¹, podem dir que les prioritats de l'agenda del moviment feminista de la segona onada, i per tant, les demandes polítiques que faran davant les institucions internacionals són:

---

1 Astelarra, Judit. Veinte años de políticas de igualdad. Col. Feminismos (2005)

- Reivindicar que es compleixin en la pràctica els drets polítics i socials de les dones i estendre'ls a tots els àmbits en els que encara no existeixen (drets reproductius, de la cura...)
- Repensar la política de forma que inclogui les relacions entre l'àmbit privat i públic. Les injustícies que es donin en l'àmbit domèstic i la discriminació de les dones en la vida quotidiana també són un problema polític.

El paper de **Nacions Unides** ha estat capdavanter i protagonista en el desenvolupament de les polítiques de gènere, establint mesures i estratègies polítiques a favor de la igualtat de gènere. Sobretot a partir de 1975, data que marca l'inici de la dècada de les dones, amb l'entrada en vigor de la *CEDAW*, la Convenció sobre l'Eliminació de totes les Formes de Discriminació contra la Dona, que compren drets de les dones acceptats internacionalment ,aplicables en tots els camps i que els països ratifiquen de forma voluntària.

Les quatre conferències mundials sobre la Dona (Mèxic 1975/Copenhagen 1980/Nairobi 1985/ /Beijing 1995) i els seus respectius plans d'acció han marcat de forma progressiva els objectius i estratègies per la equitat de gènere i han fet explícits la necessitat de crear organismes a nivell nacional i local responsables de la implementació de les polítiques de gènere. Un aspecte que incorporen és el canvi de paradigma de les polítiques de gènere des d'un enfocament de la igualtat d'oportunitats, cap al *mainstreaming* de gènere.

La **Unió Europea** també ha exercit influència en el desenvolupament del marc legislatiu comunitari en matèria d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes. La primera referència legal és l'article 119 del Tractat de Roma (1957) on reconeix el principi d'igualtat referit exclusivament a que dones i homes han de rebre igual salari per igual treball. L'ampliació de la qüestió de la igualtat amb el Tractat d'Amsterdam (1997) i l'aprovació de la Carta dels Drets Fonamentals (2000), la Unió Europea va ampliar el marc comunitari en matèria d'igualtat.

Actualment, la legislació cobreix 13 directives en l'àmbit del treball, la seguretat social i els béns i serveis. És important destacar l'efecte que ha tingut aquest marc legal europeu a l'estat espanyol, *la Ley Orgànica para la Igualdad Efectiva de Mujeres y Hombres* respon a una Directiva Comunitària. En relació a la participació equilibrada de dones i homes en els processos de presa de decisions, el punt de partida fou la Declaració d'Atenes el 1992, en la que per primera vegada es parla de la infrarepresentació de les dones en els càrrecs de decisió com a problema polític i de la "democràcia paritària". El Consell recomana als estats membres adoptar una estratègia global per a promoure la participació equilibrada.

L'**Administració Local** ha tingut un paper clau a l'hora de generar una opinió pública sensibilitzada amb els problemes de gènere en un context en el que els governs locals han creat polítiques innovadores que han donat resposta a les demandes socials cada vegada més diversificades. Aquest major protagonisme es fonamenta en la seva proximitat amb la realitat social que li permet conèixer millor que les altres administracions les necessitats de la població. D'aquesta manera els ajuntaments incorporen les polítiques de gènere promovent les regidories específiques en la temàtica, els serveis, els programes i les agents d'igualtat amb l'objectiu de solventar els efectes de les relacions desiguals entre dones i homes. En tot aquest procés han tingut un paper clau algunes dones dels partits polítics i tècniques municipals que establint aliances de gènere introdueixen les polítiques d'igualtat en les diferents agendes i busquen recursos per la seva implementació.

A més, a partir dels anys setanta, les **comunitats acadèmiques**, han començat a incorporar els estudis de gènere en els plans d'estudi i centres d'investigació, i per tant, contribueixen a la formació de professionals i a l'impuls en la investigació dels estudis feministes i de gènere que tenen un paper capdal en la pràctica i desenvolupament de les polítiques públiques.

Per la seva banda, **els mitjans de comunicació**, juguen un paper important a l'hora de sensibilitzar i fer visible les desigualtats de gènere, envers **l'opinió pública**, encara que també assenyalen els avenços assolits entorn la igualtat entre homes i dones, i d'aquesta manera converteix la igualtat de gènere en una prioritat política.

1.1 Marc legal

Les polítiques públiques d'igualtat han viscut un procés d'implementació a tots els nivells de l'Administració. En els darrers trenta anys, aquestes polítiques han passat de ser inexistents a introduir-se mitjançant diferents models de planificació a totes les administracions públiques, tant central, com autonòmica o local.

Actualment disposem d'un marc legal en els diferents nivells institucionals que fonamenten la implementació de les polítiques d'igualtat.

1.1.1 El marc normatiu en l'àmbit nacional

Constitució Espanyola 1978

La Constitució espanyola recull com a drets i llibertats fonamentals vinculats al desenvolupament de la igualtat de gènere els següents:

En el títol I, capítol II, l'article 14:

Els espanyols són iguals davant la llei, sense que pugui prevaler cap discriminació per raó de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social

En el títol preliminar, l'article 9.2:

Correspon als poders públics de promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguin reals i efectives...

Llei 27/2003, de 31 de juliol, reguladora de l'ordre de protecció de les víctimes de la violència domèstica;

La Llei regula mesures de protecció per a les dones que pateixen agressions per part de la seva parella, i en general, per a les víctimes de violència en l'àmbit familiar.

Llei Orgànica 1/2004 de mesures de protecció integral contra la violència de gènere;

La violència de gènere és enfocada per aquesta llei orgànica d'una manera integral i multidisciplinària. Es comença pel procés de socialització i educació per prevenir la seva aparició i educar les noves generacions en els valors de llibertat i igualtat entre ambdós sexes, però també emfatitza la protecció de les víctimes i reconeix nous drets, introdueix importants reformes en l'ordre civil i penal i crea els Jutjats de Violència sobre la Dona.

L'àmbit de la Llei inclou tant els aspectes preventius, educatius, socials, assistencials i d'atenció posterior a les víctimes, com la normativa civil que incideix en l'àmbit familiar o de convivència (on principalment es produeixen les agressions) i la resposta penal davant d'aquests delictes.

Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes;

Sorgeix fruit de la necessitat d'establir accions normatives dirigides a combatre totes les formes de discriminació, directe i indirecte, per raó de sexe i a potenciar la igualtat real entre dones i homes. Les novetats d'aquesta llei són que reconeix que la igualtat formal no és suficient, l'accent en la prevenció de conductes discriminatòries i en fer polítiques actives per garantir el principi d'igualtat.

Cal destacar que potencia accions en diversos àmbits:

a) L'ordenació de les polítiques públiques sota el principi d'igualtat i la perspectiva de gènere

b) En l'àmbit administracions públiques

c) Contempla la regulació de l'accés als béns i serveis (la relació entre particulars) i mesures de promoció de la igualtat en les empreses privades com subvencions o en matèria de contractació i en referència als consells d'administració

d) Mesures per a potenciar el dret al treball i a la igualtat d'oportunitats, en l'accés, la formació i la promoció. S'inclou entre els drets la protecció en cas d'assetjament sexual i l'establiment de mesures per a potenciar la conciliació, el repartiment de les tasques domèstiques i laboral i per altra banda en el marc de les negociacions col·lectives adoptar mesures per a la igualtat.

e) En la participació política, la modificació de la Llei Orgànica de Règim Electoral, cal una composició equilibrada de dones i homes en les candidatures a les eleccions, tant a nivell autonòmic, nacional i local. S'exigirà la paritat excepte pels municipis menors de 3000 habitants.

f) També fa explícit en l'article 21 en relació a la col·laboració amb altres administracions públiques i en que les Entitats Locals integren el dret d'igualtat en l'exercici de les seves competències

1.1.2 El marc normatiu en l'àmbit autonòmic

Llei Orgànica 6/2006 de Reforma de l'Estatut d'Autonomia

El nou Estatut regula els drets civils i socials, entre els quals els drets de les dones correspon a **l'article 19**.

Títol I. Drets, deures i principis rectoris. Capítol I. Drets i Deures en l'àmbit civil i social.

Article 13. Drets de les Dones.

19.1 Totes les dones tenen dret al lliure desenvolupament de llur personalitat i capacitat personal, i a viure amb dignitat, seguretat i autonomia, lliures d'explotació, maltractaments i de tota mena de discriminació.

19.2 Les dones tenen dret a participar en condicions d'igualtat d'oportunitats amb els homes en tots els àmbits públics i privats

D'acord amb l'**article 41** de l'Estatut, situat dins l'apartat de "principis", reconeix que els poders públics han de garantir **la incorporació de la perspectiva de gènere**.

L'Estatut també incorpora **la paritat** en la composició i règim electoral del Parlament (article 56)

Són electors i elegibles els ciutadans de Catalunya que estan en ple ús de llurs drets civils i polítics, d'acord amb la legislació electoral. La llei electoral de Catalunya ha d'establir criteris de paritat entre dones i homes per a l'elaboració de les llistes.

Llei 5/2008 de 24 d'abril del dret de les dones a eradicar la violència masclista

Aquesta Llei recull les actuacions que els poders públics catalans han de dur a terme contra la violència masclista i la xarxa de serveis d'atenció i recuperació que garanteixin una intervenció integral contra totes les formes d'aquesta violència. A nivell conceptual, ha posat al centre les dones com a subjectes de dret i la consideració que la violència masclista com una greu vulneració dels seus drets humans i llibertats fonamentals, i reconeix la importància dels aspectes preventius i subratlla les mesures de sensibilització, prevenció i detecció precoç com a principis fonamentals en la seva eradicació.

A nivell competencial correspon als municipis programar, prestar i gestionar els Serveis d'Informació i Atenció a les dones i efectuar la derivació als diferents serveis en els termes previstos en aquesta Llei.

1.1.3 El marc normatiu en l'àmbit local

A nivell local el marc normatiu de les polítiques de gènere el trobem en primer lloc en la Constitució Espanyola i en els textos jurídics sectorials que s'han anat aprovant en

els últims anys que incorporen mesures específiques per abordar la igualtat de gènere. Les competències de les administracions públiques locals s'estableixen en la **Llei 7/1985 de Bases de Règim Local** en dos articles bàsics que delimiten la capacitat d'actuació dels ajuntaments.

Article 25: «El municipi, per a gestió dels seus interessos en l'àmbit de les seves competències, pot promoure tota classe d'activitats i prestar tots els serveis públics que contribueixin a satisfer les necessitats i aspiracions de la comunitat veïnal».

Article 28: «Els municipis poden realitzar activitats complementàries de les pròpies o altres administracions públiques i, en particular, les relatives a l'educació, la cultura, la promoció de la dona, l'habitatge, la sanitat i la protecció del medi ambient».

El protagonisme de l'administració local i sovint capdavanter en el desenvolupament de les polítiques de gènere es fonamenta en la seva proximitat amb la realitat social que li permet conèixer-la millor que les altres administracions i, per tant, disposa de més elements a l'hora d'establir unes actuacions que responguin a les necessitats de la població.

La Carta Europea d'Autonomia Local reconeix aquesta nova posició dels governs locals (article 4.3) a través del principi de subsidiarietat: «l'exercici de les responsabilitats públiques, de manera general, ha d'incumbir preferentment a les autoritats més properes a la ciutadania» Així, estableix que els governs locals tenen el dret i la capacitat efectiva per ordenar i gestionar tots aquells assumptes públics que incumbeixen directament a la seva comunitat, amb l'objectiu de dispensar uns serveis de qualitat i beneficiar la ciutadania.

No obstant, si que cal tenir en compte que existeix una normativa a nivell internacional, nacional i autonòmica que té una incidència en les competències dels

ens locals, bàsicament pel principi de subsidiarietat i d'eficàcia i descentralització administrativa que caracteritza l'organització política del nostre territori.

2. Principis i Metodologia

2.1. Principis inspiradors

2.1.1 El principi d'igualtat, una opció ideològica

Darrere de qualsevol anàlisi, planificació, actuació o avaluació hi ha una manera de veure el món, de situar-s'hi i de plantejar-se què s'ha de canviar i què s'ha de mantenir. Darrere de qualsevol persona, organització o institució hi ha una manera d'entendre el propi territori i d'estar a la vida. Aquestes maneres seran les que ens faran tenir o no present la perspectiva de gènere, és a dir, tenir en compte en l'anàlisi, la planificació, el disseny i l'execució de les actuacions les diferències socials i culturals dels homes i les dones en qualsevol àmbit.

Per tant, en l'elaboració del Pla hem tingut present que els processos que ens permeten planificar i actuar tenen una importància cabdal, però no són neutres: sempre es deriven d'una manera determinada d'entendre la política i la vida. **El Pla sorgeix, doncs, del reconeixement de l'existència de la desigualtat i la discriminació per raó de gènere, i del rebuig i la voluntat d'actuar per transformar aquesta realitat.**

2.1.2 Construir una societat més justa i democràtica

Les actuacions dels Ajuntaments per la igualtat de gènere al nostre país se situen en el context dels importants canvis polítics i socials viscuts en els darrers vint-i-cinc anys que, com en altres països europeus però amb retard, signifiquen un trencament progressiu de la mentalitat tradicional sobre el paper de les dones i els homes a la societat i en els espais públic i privat. **El desenvolupament de polítiques de gènere suposa el planejament d'actuacions que permetin construir una societat més**

igualitària, justa i democràtica.

En el present Pla Municipal d'Actuació per a la Igualtat de Gènere integrem la diversitat i l'heterogeneïtat, perquè enriqueix la nostra societat, però, en cap cas, aquestes diferències poden esdevenir factors de desigualtat, de subordinació o de jerarquizació de les persones. La igualtat de gènere que persegueix el Pla orienta els sistemes polítics, socials, econòmics i culturals sobre la base del principi d'igualtat entre dones i homes com un dels pilars bàsics de les societats democràtiques modernes.

2.1.3 Treballar transversalment

L'estratègia més recent de la política d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes a la Unió Europea es coneix com **gender mainstreaming o transversalitat de gènere**, que implica incloure la perspectiva de gènere en totes les polítiques i actuacions, prèviament a la presa de decisions, així com en l'anàlisi, la planificació, l'aplicació metodològica i l'avaluació de totes les àrees d'intervenció: econòmiques, jurídiques, ambientals, culturals, etc. És a dir, en cadascun dels àmbits de les polítiques públiques.

Així, la transversalitat de gènere suposa un canvi de paradigma polític: **de les polítiques de la dona a les polítiques de gènere**. Des d'aquest nou paradigma es promou que, a banda de desenvolupar accions específiques per a les dones, es tinguin presents les necessitats de les dones i els homes des de totes les àrees municipals.

El Pla ha estat fruit d'un espai de reflexió, discussió i disseny, compartit per les diferents àrees de l'Ajuntament, procés que ha afavorit l'assimilació dels principis fonamentals de la igualtat entre homes i dones i ha facilitat la incorporació de la perspectiva de gènere dintre de totes les àrees municipals.

2.1.4 Revisar constructivament el model actual d'actuació municipal

---

Cal tenir present, que la desigualtat de gènere ha marcat les estructures socials, econòmiques i polítiques, i que el model patriarcal ha sigut la base de la construcció de

les identitats individuals i les col·lectives.

Les estructures socials i polítiques han seguit el model establert i no han tingut en compte altres identitats, valors o cultures que es trobaven al marge dels marcs normatius i que alhora s'han utilitzat per retroalimentar la justificació de la seva pròpia desigualtat.

Actualment, gràcies a la democratització i l'extensió d'un nou paradigma de justícia social, les agendes polítiques han incorporat el principi d'igualtat i per tant es fa possible el integrar les diferències dintre d'un nou model polític de justícia més global.

És per aquesta raó, que des de les administracions públiques hem d'assumir les mancances derivades del model del que provenim, i repensar les polítiques que desenvolupem per tal d'incorporar les mesures correctores oportunes per no continuar avalant aquesta desigualtat ni fomentant discriminacions, tant directes com indirectes.

Les polítiques públiques doncs, han d'anar encaminades a l'assoliment de la justícia de gènere, a través de la redistribució, el reconeixement i la representació. Els governs locals, han d'incloure el gènere com a eix transversal en les seves actuacions, i observar i avaluar l'impacte de les actuacions que desenvolupen amb una visió integral que inclogui la igualtat entre homes i dones.

Així doncs, el repte actual dels Ajuntaments, passa per reconèixer d'on venim, amb els dèficits derivats dels models heretats, però també les potencialitats de canvi a nivell polític i social. Ens trobem en un moment idoni per a la consecució d'una nova societat, on totes les identitats tinguin cabuda i es reconegui i posi en valor el que abans es trobava invisibilitzat i alhora obri horitzons per nous models de societats.

2.2. Metodologia de treball

Per tal de desenvolupar el Pla Municipal d'Actuació per a la Igualtat de Gènere que

teniu entre les mans, l'Ajuntament de Pallejà ha comptat amb el suport de l'Oficina de Promoció de les Polítiques d'Igualtat Dona-Home, amb qui s'ha treballat estretament per fer néixer una eina que permeti assolir nous reptes en la igualtat de gènere al municipi.

Per tal de materialitzar aquest treball, l'Ajuntament ha creat una Comissió formada per:

- Isabel Cívico
- Maria José Danoz
- Soledad Delgado
- Núria Genescà
- Anna Jiménez
- Jose Antonio Jiménez
- Jessica Ruíz
- Vanesa Santiago
- Lluís Sebastià
- Iris Torres

Així doncs, realitzar el Pla Municipal d'Actuació per a la Igualtat de Gènere de l'Ajuntament de Pallejà no tant sols ha consistit en posar d'acord un grup de persones sobre objectius, i accions a emprendre, sinó també en perfilar un discurs polític basat en la justícia social i la democràcia plena. Aquesta càrrega ideològica ha afegit una gran complexitat al treball de la Comissió, però també ha donat un gran sentit al procés d'elaboració del Pla i al seu resultat final.

En aquest sentit, l'elaboració del Pla ha estat un procés que ha implicat decisions a diferents nivells:

- visió estratègica
- adquisició de compromisos polítics
- lideratge de la regidoria específica de gènere
- compromís públic davant la ciutadania
- assignació de mitjans econòmics i recursos humans necessaris
- creació d'estructures i formes de treballar que potenciïn la transversalitat i la horitzontalitat

Veurem reflectits aquests diferents nivells de decisió al llarg dels següents apartats del Pla:

- Condicions prèvies, que estableixen els reptes del propi Ajuntament per tal de tirar endavant el Pla.
- Objectiu general del Pla, que defineix cap a on es dirigeix l'Ajuntament en l'àmbit de les polítiques de gènere i explica la importància del Pla per a la societat, en termes de beneficis a més llarg termini.
- Línies Estratègiques, que marquen les grans àrees d'actuació en l'àmbit del gènere, i que venen definides pel Pla d'Igualtat de Gènere de la Diputació de Barcelona.
- Marc conceptual, que aporta els elements de reflexió sobre cadascuna de les línies, els quals ajuden a entendre les desigualtats de gènere existents i justifiquen la necessitat d'intervenció .
- Mapa de situació que recull de forma sintètica la informació significativa del municipi en clau de gènere.
- Objectius específics del Pla, per cada línia estratègica, que defineixen els compromisos que adquireix l'Ajuntament i les fites que vol assolir en cadascun dels àmbits de treball, en coherència amb les prioritats i l'objectiu general; són, doncs, les finalitats a perseguir durant l'execució del Pla Municipal d'Actuació per a la Igualtat de Gènere , i són susceptibles de continuar un cop finalitzat el mateix.
- Accions, ordenades per línies estratègiques que, a nivell operatiu, s'han planificat al llarg de l'execució del Pla Municipal d'Actuació per a la Igualtat de Gènere per tal d'assolir els objectius proposats. Recullen les àrees municipals

- que hi intervenen tot reflectint el treball transversal necessari per al seu desenvolupament (tant per aquelles que s'han vingut desenvolupant fins ara com per a les accions de futur).
- Glossari, amb la descripció dels termes específics de gènere emprats en el document del Pla Municipal d'Actuació per a la Igualtat de Gènere .

3. Condicions prèvies i Objectiu general

3.1. Condicions prèvies

El Pla Municipal d'Actuació per a la Igualtat de Gènere de l'Ajuntament de Pallejà és una bona eina per aprofundir i avançar en la tasca que l'Ajuntament ja ve desenvolupant en favor de la igualtat de gènere, però també, per corresponsabilitzar el conjunt municipal en aquesta tasca, impregnant en major mesura la resta d'àrees municipals, assegurant una major transversalitat de les actuacions i, en definitiva, afavorint que es desplegui amb un major impuls polític la bona tasca duta fins el moment.

Serà el compromís polític per fer veritables polítiques d'igualtat transversals i no sectorialitzades, el que permetrà creure en el Pla d'Igualtat de Gènere de l'Ajuntament de Pallejà, assumir-lo i aplicar-lo amb coherència, tant a nivell de lideratge, com de la implicació de tota l'organització municipal.

Un compromís, un lideratge i una implicació municipals que tindran un impacte en la població de Pallejà en la mesura que contribueixin a trencar amb la cultura existent respecte als rols de gènere, a visualitzar i abordar adequadament realitats tant terribles com la violència de gènere, així com a minvar la reproducció del model patriarcal i les resistències a un nou model de relacions personals, comunitàries i socials, basat en l'equitat.

3.2. Objectiu general del Pla

Configurar la incorporació de la perspectiva de gènere com un dels eixos vertebradors de la vida local a Pallejà i com un dels trets identitaris del treball municipal

4. Mapa de situació: Anàlisi poblacional

Característiques més significatives del territori

El terme municipal de Pallejà està situat a la comarca del Baix Llobregat, gairebé al centre de la mateixa. Té una extensió de 8'41 km² i està format per tres nuclis de població: Fontpineda, La Magina i Pallejà nucli.

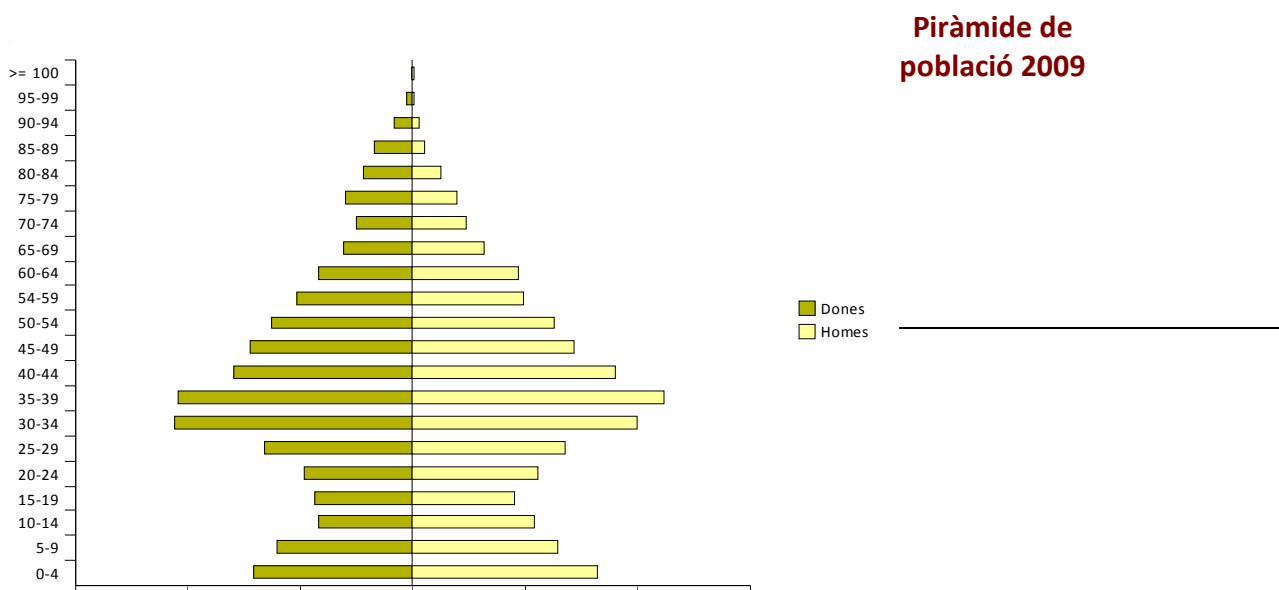
Està emplaçat a la banda dreta del riu Llobregat, que fa divisòria amb els termes de Molins de Rei i El Papiol, situats a l'esquerra del riu.

Font: Pla de Salut de Pallejà

Distribució i evolució de la població per sexe i per grups d'edat

Pallejà és un municipi amb una població de 11.239 habitants (51,3% homes i 48,7% dones) segons dades del padró continu².

La població es troba distribuïda territorialment en cinc seccions, amb un repartiment força uniforme de la població.

Distribució de la població per seccions i sexe, 2009

	Dones	Homes	Totals
SECCIÓ 1	21,6%	22,2%	2.459
SECCIÓ 2	22,1%	21,3%	2.441
SECCIÓ 3	18,2%	18,2%	2.043
SECCIÓ 4	17,0%	16,4%	1.872
SECCIÓ 5	21,2%	21,9%	2.424
Totals	5.570	5.669	11.239

Font: Elaboració pròpia a partir del Padró, Ajuntament de Pallejà

Tal com es pot observar a la taula, dones i homes es troben repartits pel municipi en proporcions similars; només destaquen algunes diferències a la secció 2 on es concentra la major proporció de dones, i a la secció 1 on es concentra la major proporció d'homes del municipi. Les concentracions més baixes de població, tant per dones com per homes, es troben a la secció 4 .

La població de Pallejà ha mantingut una evolució creixent, del 54,8%, a la darrera dècada³, amb una evolució idèntica tant per dones com per homes

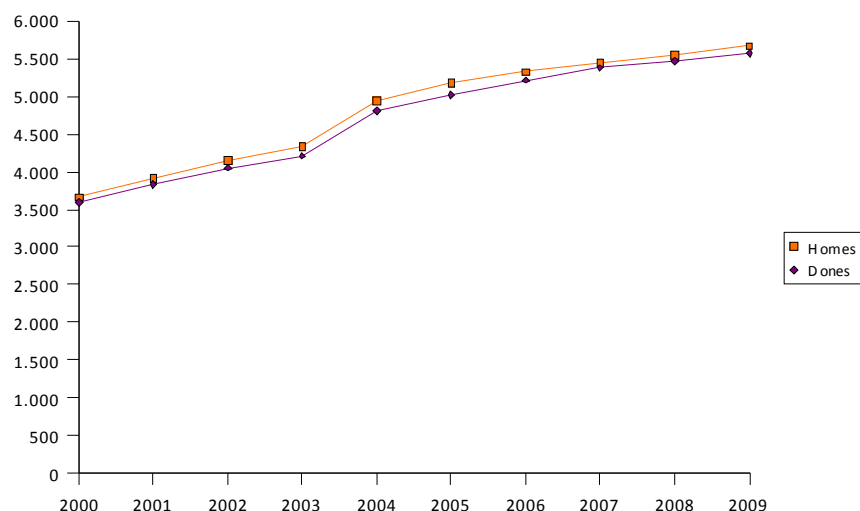
Padró municipal d'habitants per sexe. 2000-2009

Any	Homes	Dones	Total
2009	5.669	5.570	11.239
2008	5.546	5.465	11.011
2007	5.443	5.376	10.819
2006	5.326	5.209	10.535
2005	5.178	5.014	10.192
2004	4.941	4.805	9.746
2003	4.334	4.210	8.544
2002	4.145	4.047	8.192
2001	3.915	3.836	7.751
2000	3.661	3.597	7.258

Font: Elaboració pròpia a partir d'Idescat, Padró continu

³ Aquest increment percentual s'ha calculat comparant el padró d'habitants a 1/1/2000 amb el padró a 9/3/2009.

Evolució del padró municipal d'habitants, per sexe. 2000-2009

Font: Elaboració pròpia a partir d'Idescat, Padró continu

A partir de l'estudi Pla d'acció de Promoció Econòmica de Pallejà, la comparació de les piràmides de població dels anys 1996 i 2004 permet observar, que en aquests vuit anys es produeix un increment del tram més jove de la població (0 a 4 anys), que passa de representar un 5,2% de la població de Pallejà a un 6,3% al desembre de 2004.

Aquest increment reflecteix una **recuperació de la natalitat en els darrers anys**, fruit de l'arribada de població en edat reproductiva.

En aquest sentit es podria afirmar que els darrers anys, el municipi de Pallejà ha experimentat un **creixement demogràfic vinculat a dos elements**: d'una banda, el desenvolupament de **noves zones residencials** a les quals han accedit, fonamentalment, parelles joves de la conurbació de Barcelona que han adquirit l'habitatge en un moment en què els preus a Pallejà eren més assequibles; i de l'altra, la **conversió de segones residències en primeres**, arrel de l'evolució a l'alça dels preus de l'habitatge.

Un increment que es diferencia notablement de l'evolució poblacional comarcal i catalana, a les quals triplica en ambdós casos, tant per a homes com per a dones però en major mesura per aquestes darreres, donat que l'evolució creixent de la població femenina, tant al Baix Llobregat com a Catalunya ha estat menor que l'evolució creixent de la població masculina:

Padró municipal d'habitants per sexe. 2000 i 2008

	Dones			Homes			Total		
	2000	2008	variació	2000	2008	variació	2008	2000	variació
Pallejà	3.597	5.465	51,9%	3.661	5.546	51,5%	11.011	7.258	51,7%
Baix Llobregat	340.398	391.164	14,9%	338.326	390.585	15,4%	781.749	678.724	15,2%
Catalunya	3.203.371	3.703.050	15,6%	3.058.628	3.661.028	19,7%	7.364.078	6.261.999	17,6%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades Idescat. Padró continu

En aquesta evolució, **el grup d'edat que ha tingut un major increment ha estat el de 0 a 14 anys**, amb un increment que gairebé ha duplicat la població en aquest grup d'edat (97%) entre 2000 i 2008. Això ha estat **especialment rellevant en el cas de les nenes, que han augmentat un 104%**, 14 punts per sobre dels nens.

Població segons sexe i edat. Grans grups. 2000-2008

Any	Dones			Homes			Total		
	0 a 14	15 a 64	65 i més	0 a 14	15 a 64	65 i més	0 a 14 anys	15 a 64 anys	65 i més
2008	971	3.789	705	1.106	3.943	497	2077	7732	1202
2007	937	3.755	684	1.048	3.910	485	1985	7665	1169
2006	873	3.679	657	973	3.862	491	1846	7541	1148
2005	800	3.593	621	905	3.812	461	1705	7405	1082
2004	736	3.467	602	836	3.648	457	1572	7115	1059
2003	512	3.138	560	609	3.299	426	1121	6437	986
2002	481	2.991	575	590	3.145	410	1071	6136	985
2001	470	2.811	555	585	2.938	392	1055	5749	947
2000	475	2.607	515	581	2.717	363	1056	5324	878
variació 2000-2008	104%	45%	37%	90%	45%	37%	97%	45%	37%

Font: Elaboració pròpia a partir d'Idescat. Padró continu

Pel Baix Llobregat l'increment de la població de 0-14 entre 2000 i 2008 és del 26,3% (nenes = nens).

Per tant, **l'increment de la població de 0-14 anys que es dona a Pallejà en la darrera dècada és una especificitat determinant**, 71 punts per sobre del que passa al Baix Llobregat, i que caldrà tenir present en totes les actuacions i previsions municipals.

Quan s'observa la població per quinquennis, les franges d'edat amb major pes actual (el 30%) són les que van dels 30 als 44 anys, en el cas de les dones es concentra el 29% de la població femenina del municipi i en el cas dels homes el 30,2%.

Per grans grups d'edat, les dones representen al voltant d'un 3% menys de població que els homes i és només a partir dels 65 anys en endavant que la tendència s'inverteix i són elles que superen en un 4% la població sobre els homes.

Envel·liment poblacional:

Pallejà té un índex de dependència juvenil més elevat que els de territoris superiors (gairebé 4 punts per sobre del Baix Llobregat i 5,6 de Catalunya). Malgrat el què s'apuntava més amunt sobre l'increment poblacional major de la població infantil femenina, aquesta població jove de Pallejà encara s'explica fonamentalment per **la població masculina que té uns índex de dependència millors que els de les dones en tots els territoris.**

Índex de dependència juvenil⁴, 2008

	Dones	Homes	Total
Pallejà	24,6	28,0	26,9
Baix Llobregat	21,5	23,3	23,0
Catalunya	20,0	21,5	21,3

Font: Elaboració pròpia a partir de Padró Continu, Idescat

Així mateix, aquesta pitjor realitat poblacional per a les dones també s'explica per la important proporció de dones grans en les poblacions local, comarcal i autonòmica, que genera índex d'envelliment i de sobreenvelliment majors que els dels homes.

Val assenyalar que en el cas de Pallejà, i degut a les migracions internes que s'apuntaven més amunt i que es reprendran més endavant, els índex d'envelliment, per bé que molt superiors en les dones que en els homes (gairebé 30 punts), són molt més baixos que al Baix Llobregat o que, per descomptat, per al conjunt de Catalunya.

En canvi, els índex de sobreenvelliment són superiors. En aquest cas és en les dones de Pallejà on l'índex és més elevat, indicant que **entre la població envellida predomina la presència de dones molt grans.**

Índex d'envelliment i de sobreenvelliment, 2008

	Índex d'envelliment			Índex de sobreenvelliment		
	D	H	Total	D	H	Total
Pallejà	0,73	0,45	0,58	19,1%	8,5%	14,7%
Baix Llobregat	0,97	0,70	0,83	13,6%	7,1%	10,7%
Catalunya	1,32	0,90	1,10	15,6%	9,1%	12,9%

Font: Elaboració pròpia a partir de Padró Continu, Idescat i Ajuntament de Corbera de Llobregat

4 Quocient entre el nombre de joves menors de 15 anys i el nombre de persones de 15 a 64 anys.

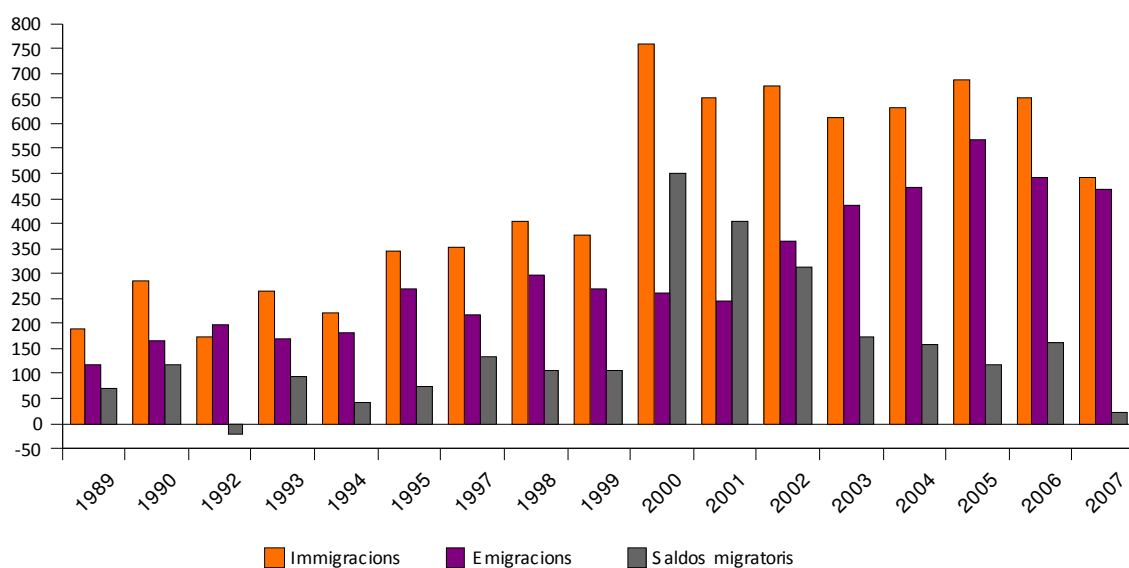

Migracions:

Migracions internes

A Pallejà, des de l'any 1989 s'han produït importants migracions internes, tant d'entrada com de sortida del municipi si bé sempre (excepte l'any 1992), el saldo migratori ha estat positiu.

Migracions, 1989 - 2007

Font: Elaboració pròpia a partir de Padró Continu, Idescat

Tanmateix val assenyalar que el punt àlgid de les migracions es va produir l'any 2000 (amb un 10,45% d'immigració interna respecte el total de població local) i posteriorment ha anat baixant gairebé fins equiparar-se les immigracions (4,45% respecte el total) de les emigracions (4,33%). En qualsevol cas Pallejà té un baix moviment migratori.

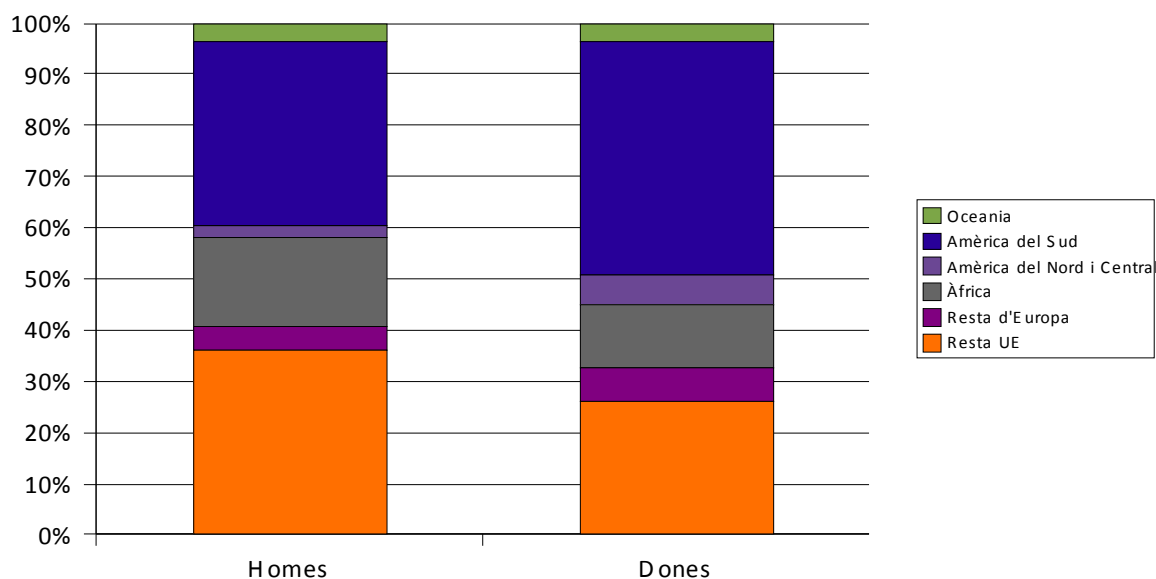
Migracions externes

A Pallejà, la població nascuda a l'estranger suposa el 8,67% de la població local, molt per sota de la comarca del Baix Llobregat (12,45%) i encara més de Catalunya (16,36%).

Amb dades absolutes de 2008, hi havia registrades al municipi 955 persones nascudes a l'estranger de les quals el 49,7% eren dones.

Per nacionalitats, la població local immigrada es reduïa a 785 persones de les quals el 47,6% eren dones. Aquesta reducció del pes de les dones estrangeres s'explica pels seus llocs d'origen, ja que la immigració extracomunitaria més important al municipi és la procedent d'Amèrica del Sud (40,6%) que, al seu torn, és en major proporció femenina (53,6% del total de població procedent d'aquest continent).

Població estrangera per nacionalitat i sexe, 2008

Font: Elaboració pròpia a partir de Padró Continu, Idescat

Per edats, el 64% de la població estrangera té entre 15 i 44 anys, doncs es tracta d'una població fonamentalment jove. Per quinquennis, la proporció més important de població nascuda a l'estranger es concentra entre 25 i 39 anys i, per tant, es tracta de població en edat de treballar. Aquesta realitat es produeix, tant en dones com en homes sense diferències significatives.

Recursos per al benestar i la qualitat de vida de la població

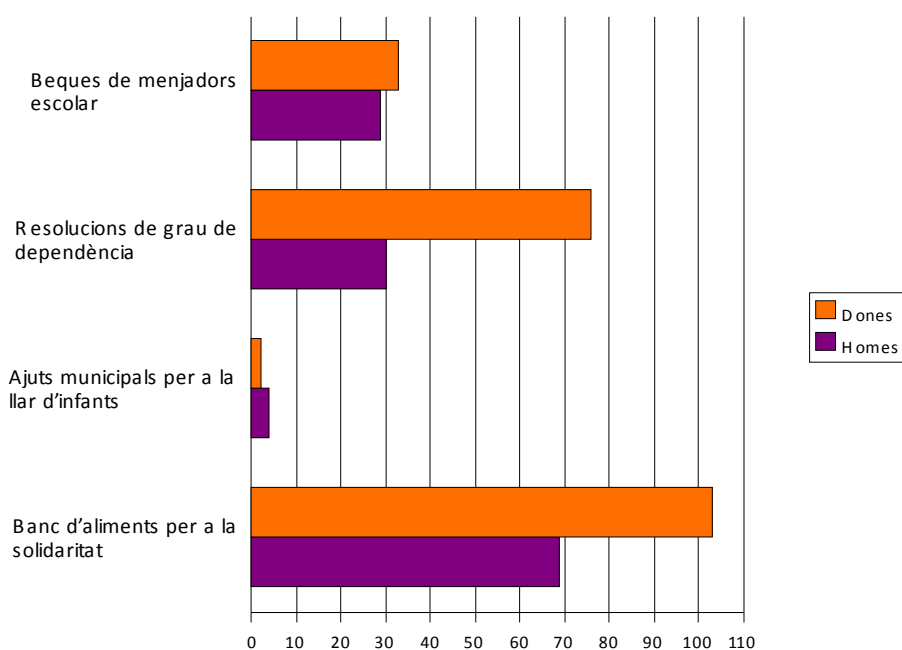
La Unitat Bàsica d'Atenció Social Primària de l'Ajuntament de Pallejà està formada per 12 professionals, adreçat al conjunt de la població, per tal de:

- Informar, orientar i assessorar a la població en qüestions de tipus socials.
- Prevenir, detectar i intervenir en situacions de dificultats, de necessitat o de risc social.
- Derivar a altres serveis especialitzats.
- Educar a les persones o grups que es troben en situació de dificultat en el seu procés de socialització.
- Fomentar la xarxa comunitària.

Durant l'any 2008 la Unitat Bàsica d'Atenció Social Primària va realitzar **3.215 intervencions**. De les persones ateses el **80% van ser dones**.⁵

Es van realitzar 346 tràmits d'atenció social, principalment pel banc d'aliments (49,7% del total de tràmits), seguit de les resolucions de grau de dependència (30,6% dels tràmits). De la totalitat de tràmits realitzats, el 61,8% tenien com a protagonista una dona.

Intervencions d'atenció social primària, 2008

Font:

Elaboració pròpia a partir de dades facilitades per l'Ajuntament de Pallejà

A Pallejà la població disposa també d'un Servei d'Ajuda a Domicili (SAD): un conjunt d'accions organitzades que es presten dins la llar de la persona usuària orientades a proporcionar atencions personals, atencions de caràcter urgent, ajuda a la llar i suport social a aquelles persones o famílies amb situació de manca d'autonomia personal, dificultats de desenvolupament o amb problemàtiques familiars especials.

El SAD s'organitza en tres serveis: el d'atenció a la persona; el d'acompanyament i/o suport a la llar; i el de teleassistència domiciliaria⁶.

⁵ Dades facilitades per l'ajuntament de Pallejà

⁶ Es tracta d'un servei que garanteix la seguretat i dona tranquil·litat i acompanyament a les persones que poden estar en situació de risc per factors d'edat, de fragilitat i/o dependència, les 24 hores de dia i els 365 dies de l'any a través d'un terminal connectat a una central d'alarmes. D'aquesta manera, es pot evitar o, com a mínim, retardar una institucionalització.

És un servei preventiu i de proximitat que ofereix, a les persones i a les persones que en tenen cura, un suport personal per continuar vivint en el seu domicili habitual. Possibilita que persones grans i/o amb dependència, que no requereixin d'atenció permanent i presència de persones, tinguin la seguretat que davant situacions de crisi, caigudes, emergències sanitàries o de l'habitatge, puguin contactar de manera immediata amb el centre d'atenció.

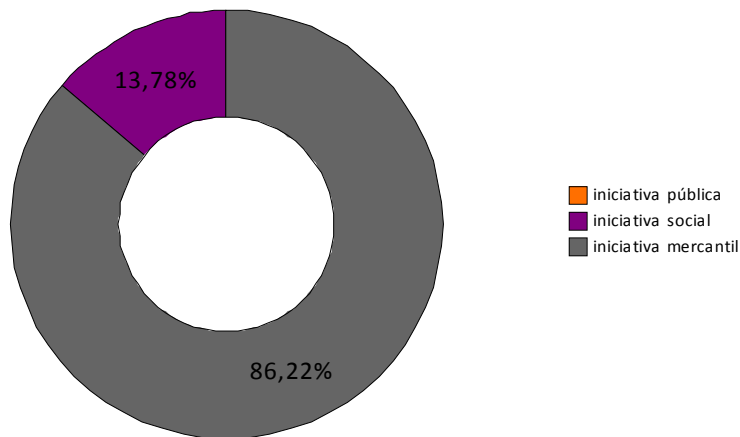
Durant l'any 2008 els serveis d'atenció a la persona i d'acompanyament i/o suport a la llar van atendre un total de 85 persones, de les quals 61 eren dones, el 71,7% del total de persones ateses. Per la seva banda, el servei de teleassistència domiciliar ha tramitat un total de 51 aparells, dels quals 43 (84,3%) han anat destinats a dones.

Totes aquestes dades corroboren la contextualització poblacional prèvia, on s'assenyala que **l'envelliment i, molt especialment, el sobreenvelliment afecta en molta major mesura a les dones de Pallejà.**

Per a la població envellida Pallejà compta amb dos Centres de dia, dirigit a la gent gran amb cert grau de dependència física o psicològica, amb un total de 34 places disponibles.

Ambdós centres de dia depenen de dues de les Llars residencials que hi ha al municipi: 6 en total, de les quals no hi ha cap plaça d'iniciativa pública, 27 són d'iniciativa social privada i 169 d'iniciativa mercantil. Això suposa que del total de població major de 65 anys (de 1.221 persones), les residències estan cobrint el 13,8% de la població

Places residencials per a gent gran, per tipologia, 2008

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT

Al municipi hi ha un Casal de la gent gran per tal d'estimular la participació social, l'activitat associativa i el suport i assistència que requereixen les persones grans.

Línies estratègiques del Pla d'Igualtat de Gènere

Línia I

Impulsar les Polítiques d'Igualtat de Gènere a Pallejà

5.1.1. Marc conceptual

Les **polítiques públiques d'igualtat de gènere** tenen com a finalitat transformar les condicions que fan possible l'existència de desigualtats entre dones i homes en els diferents àmbits de la vida personal, social, política, econòmica i cultural. La visibilitat del principi d'igualtat de gènere en les polítiques públiques s'inicia, fa relativament pocs anys, amb la introducció de les demandes dels moviments feministes a les agendes polítiques i amb el compromís dels ajuntaments democràtics.

L'administració local ha tingut un paper clau a l'hora de generar una opinió pública sensibilitzada amb els problemes de gènere i en desenvolupar serveis i programes amb l'objectiu d'abordar els efectes de les relacions desiguals entre dones i homes. Es creen els primers serveis d'assessoria jurídica i suport psicològic per a dones que pateixen violència. S'elaboren polítiques específiques que van dirigides a necessitats concretes de les dones relacionades amb temàtiques referents a la salut, la participació, la formació... A partir dels anys noranta, les administracions públiques fan un pas endavant en el compromís cap a la igualtat de gènere entenent que la problemàtica de la desigualtat té una base estructural i, per tant, no només requereix accions concretes fruit de les problemàtiques del moment. Es creen òrgans polítics específics, com són les **regidories de la dona o d'igualtat**, que seran les responsables institucionals d'impulsar els plans municipals d'igualtat.

Els **Plans municipals d'igualtat** són un conjunt d'intencions, decisions, objectius i mesures adoptades pels poders públics per tal d'aconseguir la igualtat de gènere en el seu territori. Els Plans tenen l'objectiu de situar la igualtat de dones i homes en un nivell estratègic que combina les accions específiques adreçades a les dones amb la incorporació de la perspectiva de gènere en les diferents àrees o departaments de l'ajuntament. Aquesta **transversalitat de gènere** suposa un canvi de paradigma polític: de les *polítiques de la dona* a les *polítiques de gènere*, que busquen que les diferents polítiques municipals adreçades a la ciutadania tinguin present no només les necessitats dels homes sinó també les de les dones.

D'altra banda, la **Llei d'Igualtat 3/2007** representa un pas decisiu cap a la responsabilitat de les institucions públiques i privades amb la igualtat real de dones i homes. La Llei obre un nou camí per què des del món empresarial s'elaborin plans d'igualtat que permetin visualitzar les desigualtats de gènere i aplicar mesures per eliminar-les. Per la seva banda, les institucions públiques han d'assumir un doble compromís:

- sensibilitzar i fomentar que les empreses del territori elaborin i apliquin aquests plans d'igualtat de gènere que promou la Llei
- posar les bases per corregir les desigualtats existents en l'interior de la pròpia organització, desenvolupant mesures i/o plans d'igualtat interns que permetin assolir la igualtat entre el seu personal i que estiguin en consonància amb la projecció exterior de les polítiques municipals en matèria d'igualtat.

Aquesta línia estratègica planteja algunes d'aquestes mesures internes i proposa eines per a la implementació del Pla d'igualtat des de la transversalitat, entre les que destaquen:

- L'ús del llenguatge no sexista en l'àmbit administratiu i el seu foment en la totalitat de les relacions socials i culturals.
- La formació dels i les professionals municipals per a l'adquisició de certes competències conceptuals i instrumentals sobre gènere i igualtat.
- L'aplicació de metodologies que permetin l'avaluació de l'impacte de gènere en qualsevol proposta política.
- El lideratge de persones expertes en gènere.

Cal destacar que l'elaboració d'aquest Pla ha estat fruit d'un espai de reflexió, discussió i disseny compartit per persones de diferents àrees de tot l'Ajuntament amb el propòsit que aquesta transversalitat de gènere sigui una estratègia real i efectiva en el desplegament de les polítiques públiques en el territori.

5.1.2 Mapa de situació

En els darrers anys l'Ajuntament Pallejà ha començat a realitzar una aposta clara per la igualtat de gènere amb la inclusió de les polítiques d'igualtat en la Regidoria de la Dona, Solidaritat i Cooperació.

Les actuacions i serveis orientats envers la igualtat de gènere que s'ofereixen al municipi s'adrecen principalment a la institucionalització de les actuacions de sensibilització i mobilització del més de març – entorn de la celebració del Dia Internacional de les Dones – i de novembre – entorn el Dia Internacional de la no violència contra les dones - , i a les actuacions i serveis que s'impulsen des de l'Àrea de Serveis a les Persones.

Recentment s'ha treballat conjuntament per la creació d'una Xarxa de detecció contra la violència de gènere, amb un protocol que implica transversalment a diferents departaments municipals i comunitaris. En aquest sentit l'Ajuntament ha dotat un Servei jurídic, psicològic, i social, adreçat a totes les dones del municipi que realitzen demandes per problemàtiques personals.

Pallejà compta també amb un espai amb voluntat d'esdevenir Centre d'Informació per a Dones, des d'on s'impulsa la dinamització de les activitats dirigides a les dones del municipi.

Aquests serveis i recursos se sustenten en l'equip tècnic de l'Àrea de Serveis a les Persones, i a la present legislatura amb la contractació d'una persona per a desenvolupar tasques de tècnica d'igualtat, si bé comparteix el seu encàrrec entre igualtat i d'altres responsabilitats.

Estructura Política

El Consistori de l'Ajuntament de Pallejà està format per 16 persones membres, de les quals sis són dones (37,5%). D'aquestes només 4 tenen assignada una delegació, cartera o responsabilitat anàloga⁷.

De les nou regidories amb cartera, quatre estan ocupades per dones (44,4%): Promoció Econòmica i Sanitat, Medi Ambient, Dona, Solidaritat i Cooperació, Serveis Socials i Gent Gran; els homes ocupen les carteres de: Urbanisme i Planificació urbanística, Cultura i Joventut, Educació i Esports, Habitatge, Finances i Personal.

De les cinc Tinències d'Alcaldia, només una es troba ocupada per una regidora.

Així doncs, malgrat la gairebé paritat política existent en el conjunt del Consistori, per una banda hi ha segregació horitzontal en la distribució de càrrecs entre dones i homes, segons si les carteres polítiques tenen més a veure amb les persones i la seva atenció, ocupades majoritàriament per dones; o si tenen més a veure amb la gestió estratègica i territorial del municipi, ocupades per homes.

Igualment, podem parlar de segregació vertical en l'equip polític donat que a mesura que augmenten les responsabilitats polítiques el nombre de dones es redueix al mínim.

Comparant Pallejà amb la resta de municipis del Baix Llobregat, d'un total de 100 consistoris a la legislatura del 2007 al 2011, Pallejà es troba entre els 30 municipis amb una proporció femenina d'entre un 30 i un 40%. Si bé aquesta posició s'acosta a la paritat, també cal assenyalar que **el municipi ha reduït el nombre de dones polítiques al consistori respecte a la darrera legislatura.**

---

⁷ Infomació facilitada per la Fundació Pi i Sunyer.

Regidors i Regidores del Baix Llobregat, legislatura 2007 – 2010

	DONES	HOMES	% D	%H
ABRERA	8	9	47,06%	52,94%
BEGUES	6	7	46,15%	53,85%
CASTELLDEFELS	12	13	48,00%	52,00%
CASTELLVÍ DE ROSANES	1	8	11,11%	88,89%
CERVELLÓ	4	9	30,77%	69,23%
COLLBATÓ	5	6	45,45%	54,55%
CORBERA DE LLOBREGAT	5	12	29,41%	70,59%
CORNELLÀ DE LLOBREGAT	12	13	48,00%	52,00%
EL PAPIOL	5	6	45,45%	54,55%
EL PRAT DE LLOBREGAT	8	17	32,00%	68,00%
ESPARREGUERA	9	12	42,86%	57,14%
ESPLUGUES DE LLOBREGAT	10	11	47,62%	52,38%
GAVÀ	7	14	33,33%	66,67%
LA PALMA DE CERVELLÓ	6	5	54,55%	45,45%
MARTORELL	8	13	38,10%	61,90%
MOLINS DE REI	8	13	38,10%	61,90%
OLESA DE MONTSERRAT	10	11	47,62%	52,38%
PALLEJÀ	6	11	35,29%	64,71%
SANT ANDREU DE LA BARCA	6	15	28,57%	71,43%
SANT BOI DE LLOBREGAT	9	16	36,00%	64,00%
SANT CLIMENT DE LLOBREGAT	3	8	27,27%	72,73%
SANT ESTEVE SESROVIRE	6	7	46,15%	53,85%
SANT FELIU DE LLOBREGAT	7	14	33,33%	66,67%
SANT JOAN DESPÍ	9	12	42,86%	57,14%
SANT JUST DESVERN	8	9	47,06%	52,94%
SANT VICENÇ DELS HORTS	9	12	42,86%	57,14%
SANTA COLOMA DE CERVELLÓ	5	8	38,46%	61,54%
TORRELLES DE LLOBREGAT	5	6	45,45%	54,55%
VALLIRANA	5	12	29,41%	70,59%
VILADECANS	11	14	44,00%	56,00%
TOTAL	213	323	39,74%	60,26%

Font: Informe sobre l'accés de la dona a la vida política (II), Consell de les Dones del Baix Llobregat, 2007

Nota: en vermell aquells municipis que han disminuït la proporció de dones polítiques respecte a la darrera legislatura.

Estructura Tècnica

De les cinc àrees en que es divideix l'estructura tècnica municipal – Àrea de Gestió Econòmica i Tributària, Àrea de Territori, Àrea d'Administració General, Àrea de Policia Local i Àrea de Serveis a les Persones, tant sols una es troba dirigida per una dona.

A nivell de gestió de personal a l'Ajuntament de Pallejà, les dones són el 53'7% del conjunt de personal municipal.

Si observem en quines categories es troben, veurem que les dones són el 63% del total de persones amb contractació d'interinatge i/o del personal laboral tècnic i administratiu, i el 59% del personal no qualificat, per contra tant sols són el 20% del total del funcionariat.

Personal, segons tipus i sexe, 2009

	Personal fix			Personal temporal
	Funcionariat	Interinatge/laboral tècnic i administratiu	No qualificat	
Dones	5	43	16	1
Homes	19	25	11	1

Font: Elaboració pròpia a partir de dades facilitades per l'Ajuntament de Pallejà

Podem dir que en el conjunt del personal municipal, hi ha més dones treballant-hi però en els llocs de menor qualificació i de major inestabilitat laboral.

Igualment parlarem de segregació horitzontal, ja que dins la categoria d'interinatge i/o del personal laboral tècnic i administratiu, les dones són el 82% de la categoria d'auxiliar d'administració.

Les dones, malgrat ocupar més de la meitat de la plantilla del personal de l'Ajuntament de Pallejà, ocupen en molt baixa mesura la direcció tècnica municipal.

Malgrat l'esforç desenvolupat des de la Regidoria de la Dona, Solidaritat i Cooperació manca aprofundir en una transversalitat de la perspectiva de gènere a totes les àrees, des d'aspectes tant bàsics i necessaris com l'utilització d'un llenguatge inclusiu en les comunicacions de l'Ajuntament i la generació de dades desagregades per sexe que permetin una comprensió i un abordatge correcte de les situacions i/o problemàtiques del municipi.

En part de la documentació facilitada per l'Ajuntament no es troben dades desagregades per sexe. Aquest és el cas del Pla Transició Escola Treball, on no s'analitza l'abandonament i el fracàs escolar de manera diferenciada entre noies i nois; les Memòries del Servei Local d'Ocupació, on no es recullen les dades sobre els resultats obtinguts desagregades entre dones i homes; el Pla Local de Joventut 2007, que no visibilitza les trajectòries i necessitats diferenciades de les dones (de les noies en aquest cas) no s'hi compten i s'assimilen a les solucions i estratègies adoptades vers els nois.

D'altra banda, encara s'utilitzen expressions referides a les dones que mantenen els estereotips de gènere, tals com "un col·lectiu amb especial dificultats d'inserció (referit a les dones del municipi de Pallejà)", o "Les persones de classes socials desfavorides i les dones presenten en tots dos períodes pitjor salut percebuda...".

5.1.3 Pla d'Igualtat de gènere

LÍNIA ESTRATÈGICA I: Impulsar les polítiques de gènere a Pallejà ⁸							
OBJECTIUS							
<p>Incorporar la igualtat de gènere com a tret d'identitat de l'Ajuntament i, per tant, en l'organització i funcionament del conjunt d'àrees que el conformen.</p> <p>Promoure la igualtat de gènere en la ciutadania i els diferents teixits socials i econòmics que configuren Pallejà.</p>							
ACTUACIONS DE FUTUR	ÀREES IMPLICADES		TEMPORALITZACIÓ		PRESSUPOST		
			ANY D'INICI	DURADA (PUNTUAL/CONTÍNUA)	-12.000	12.000-36.000	+36.000
Creació del servei d'igualtat de gènere, amb personal i dotació pressupostària	ASP	U DONA	2009	Continua			
Elaborar un protocol de gènere que contempli el llenguatge, la segregació de dades, i les variables de gènere per totes les àrees de treball municipal.	Ajuntament		2010	Puntual			
Elaboració d'indicadors de gènere per al disseny, gestió i avaluació d'actuacions municipals	Ajuntament		2010	Puntual			
Formació en perspectiva de gènere a les persones amb responsabilitats polítiques	Ajuntament		2010	Puntual			
Formació en perspectiva de gènere al personal tècnic municipal	Ajuntament		2010	Continua			
Elaborar el protocol d'assetjament sexual i per raó de sexe a l'ajuntament	Ajuntament		2010	Puntual			
Inclusió de la perspectiva de gènere i l'ús de llenguatge no sexista al protocol de comunicació	AAG	U Comunic	2009	Continua			
Revisió dels criteris i processos de contractació i concurs públic vers l'eliminació de biaixos de gènere. Promoció interna de les dones a través de concursos	AAG	U Contract	2010	Puntual			

⁸ En tot el PAMIG: Pressupost: contempla els capítols 1 i 2

Àrees: ASP Àrea de Serveis a les Persones, AGET Àrea de Gestió Econòmica i Tributària, AT Àrea de Territori, AAG Àrea d'Administració General, APL Àrea de la Policia Local, Ajuntament
Totes les Àrees

Pla d' Igualtat de Gènere de l'Ajuntament de Pallejà 2009-2012

ACTUACIONS DE FUTUR	ÀREES IMPLICADES		TEMPORALITZACIÓ		PRESSUPOST		
			ANY D'INICI	DURADA (PUNTUAL/CONTÍNUA)	-12.000	12.000-36.000	+36.000
Realització d'activitats lúdiques en perspectiva de gènere (teatre, cinema...)	ASP	Totes les unitats	2009	Continua			
ACTUACIONS DESENVOLUPADES	ÀREES IMPLICADES		TEMPORALITZACIÓ		PRESSUPOST		
			ANY D'INICI		-12.000	12.000-36.000	+36.000
Regidoria de Dona	ASP		2004				
Centre d'informació per a dones	ASP		Abans 2000				
Contractació d'una persona amb tasques de tècnica d'igualtat	ASP		2009				
Definició i execució d'un Pla Municipal d'Actuació per a la Igualtat de Gènere a l'Ajuntament de Pallejà	ASP		2008				

Línia II Lluitar contra la violència de gènere

5.2.1 Marc conceptual

La **violència de gènere** és la manifestació més contundent de les relacions de desigualtat entre dones i homes, suposa un greu atemptat contra la dignitat de les dones i impedeix la seva consideració com a persones de ple dret.

El fenomen de la violència de gènere emergeix com a problemàtica social en les darreres dècades del segle XX. La normalització històrica de la problemàtica es va trencar gràcies a la denúncia protagonitzada pel moviment feminista i al paper posterior que han tingut els mitjans de comunicació en la seva visualització i en la creació d'opinió pública al respecte. Això ha facilitat l'entrada de la violència de gènere a les agendes polítiques.

L'any 1993, en el marc de la Declaració sobre l'Eliminació de la Violència contra la Dona, de les Nacions Unides es consensua la definició de la violència de gènere com *"tot acte de violència basat en la pertinença al sexe femení que tingui o pugui tenir com a resultat un dany o patiment físic, sexual o psicològic per a les dones, així com les amenaces d'aquests actes, la coacció i la privació arbitrària de llibertat, tant si es produeixen a la vida pública com a la privada"*. La IV Conferència Mundial de la Dona, celebrada a Beijing, l'any 1995, reconeix que *"a totes les societats, en menor o major mesura, hi ha dones i nenes subjectes a maltractaments físics, psíquics i sexuals sense distinció de nivell d'interessos, classe o cultura"*.

La **Llei catalana del dret de les dones a eradicar la violència masclista** utilitza l'expressió de *violència masclista*, entenent que el *masclisme* és el concepte que de forma més general defineix les conductes de domini, control i abús de poder dels homes sobre les dones i que, alhora, ha imposat un model de masculinitat que encara és valorat per algunes parts de la societat com a superior. La llei aborda totes les formes d'exercir la violència masclista: violència física, violència psicològica, violència sexual i abusos sexuals a dones i menors, i violència econòmica.

També situa els àmbits en què es pot produir aquesta violència: en l'àmbit de la parella, en l'àmbit familiar, en l'àmbit laboral, i en l'àmbit social o comunitari - agressions sexuals, assetjament sexual, tràfic i explotació sexual de dones i nenes, matrimonis forçats, violència derivada de conflictes armats, i violència contra els drets sexuals i reproductius de les dones.

Així doncs, la violència de gènere és un **problema social i estructural** que requereix un tractament per part dels governs i la resta d'agents socials que han de promoure una política activa i transversal, que doni una resposta integral. Això implica el desenvolupament de models d'intervenció que incloguin des de la

detecció, la **sensibilització** i la **prevenció** de la problemàtica fins a l'**atenció** i la **recuperació** de les dones. Sense oblidar la necessitat de formació dels professionals. Des de l'àmbit local és imprescindible impulsar marcs d'actuació que permetin optimitzar recursos, així com sumar i coordinar esforços i intervencions.

És important no desvincular l'abordatge de la violència de gènere del desenvolupament de les polítiques d'igualtat. Per això, els **plans d'igualtat de gènere**, així com els centres d'informació, atenció i recursos per a dones, esdevenen instruments per excel·lència des dels quals abordar, de forma transversal, totes les problemàtiques relacionades amb les desigualtats que pateixen les dones, incloent-hi, evidentment, la violència de gènere.

5.2.2 Mapa de situació

Recursos disponibles

A Pallejà es troba en procés de creació una Xarxa contra la Violència dins el Pla contra la Violència vers les Dones, si bé encara no s'ha constituït una comissió de seguiment dels maltractament⁹, la Xarxa tindrà com a principal objectiu coordinar els diferents agents implicats.

Actualment Pallejà sí disposa d'un Servei de Suport Psicològic, que ofereix 10 hores setmanals d'atenció psicològica, així com d'altres serveis de caire més comunitari, com la dinamització d'entitats de dones i les intervencions grupals.

Es disposa també del Servei d'Assessoria Jurídica, que es desenvolupa al Centre d'Informació per a Dones a través d'informació i acollida (a hores setmanals convigudes) i assessoria jurídica (2 hores mensuals).

Igualment es disposa de recursos d'emergència: el Servei de Teleassistència Mòbil, així com la derivació a la Llar Betània per a dones víctimes de violència que no disposin d'un habitatge segur, o al Centre d'Intervenció Especialitzada – CIE - del Baix Llobregat, situat a Sant Feliu de Llobregat per a l'atenció i la recuperació a l'entorn familiar (dones, filles i fills) víctimes de violència masculista.

Des de Serveis Socials d'Atenció Primària de l'Ajuntament de Pallejà s'ha impulsat la creació d'un grup de suport a dones anomenat "Endavant!", per tal d'ajudar a superar les seves dificultats socials. Aquest grup s'emmarca en la prevenció i sensibilització social de caire més general.

---

⁹, com passa en el 61% dels municipis de la comarca segons el *Pla transversal de polítiques de dones del Baix Llobregat, 2008-2010*, Consell Comarcal del Baix Llobregat

L'equip dels Serveis Socials d'Atenció Primària està compost per dues treballadores socials, una educadora social i un psicòleg. Quant a violència de gènere, aquest equip atèn les situacions d'urgència, detecta possibles situacions de maltractament o de violència encoberta, i realitza tasques preventives tot elaborant programes de sensibilització per a la població en general. Per a les escoles del municipi es realitza específicament un taller sobre sexualitat on s'aborden també les relacions abusives.

Des de la Regidoria de la Dona, es realitzen actuacions de sensibilització entorn el Dia internacional de la no violència contra les dones, que se celebra el 25 de novembre.

L'Ajuntament de Pallejà, mitjançant resolució d'Alcaldia, per tal de mostrar al conjunt de la societat el compromís del consistori en la radicació de la violència de gènere així com exposar la solidaritat del municipi amb les dones assassinades i els seus familiars va acordar que cada cop que una dona sigui assassinada víctima de la violència de gènere, l'Ajuntament mostrarà el seu rebuig amb un llaç de dol a les banderes del consistori.

Estat de la qüestió

Des dels serveis municipals de Pallejà es percep una baixa detecció de situacions de violència de gènere: "arriben molts pocs casos a l'Ajuntament; això no vol dir que no existeixin, però no en tenim constància". Per aquest motiu l'Ajuntament intueix que s'està actuant paliativament: "Potser no ens arriba el què passa realment".

Malgrat que el Pla contra la Violència vers les Dones de Pallejà, que es troba en fase de desenvolupament, ha permès una millor coordinació amb la Policia Local i Autonòmica

Hi ha un nombre important de dones del municipi amb una xarxa social feble, un grup de població més vulnerable davant de situacions de violència; per aquest motiu s'ha impulsat la creació del grup de suport "Endavant!".

La vivència de poble tranquil, on encara tothom es coneix pot ser un impediment per adreçar-se als serveis d'atenció locals; des de l'Ajuntament es considera factible que les dones no recorrin a la Policia Local o a altres serveis municipals ja que les persones que hi treballen també viuen al municipi i les poden conèixer personalment.

La manca fins a la data d'un abordatge integral, i d'una major coordinació entre els diferents serveis que intervenen en els casos de violència de gènere no ha ajudat a tenir un bon coneixement de la realitat local.

Intervencions de la Policia Local en violència de gènere a Pallejà 2007-2009

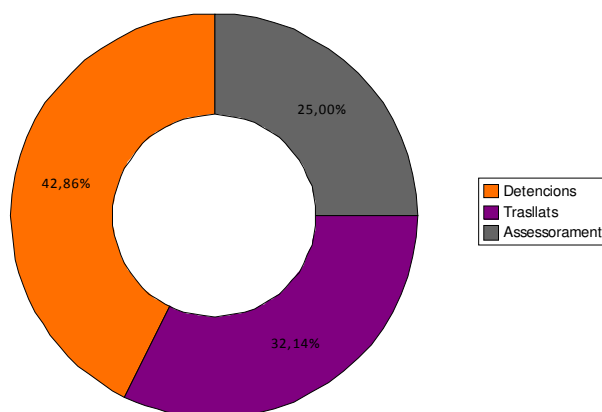
	Núm. intervencions	Núm. denúncies
2007	18	10
2008	14	7
2009 (1)	3	3

Nota: (1) Dades fins a maig de 2009

Font: Policia Local, Ajuntament de Pallejà

L'any 2008 les 14 intervencions de la Policia Local van ser motivades per agressions (el 76% dels casos) i per amenaces (24%). D'aquestes intervencions 7 han derivat en denúncies i en 25 serveis policials, dels quals destaquen el 42% de detencions i el 32% de trasllats.

Serveis derivats d'intervencions de la Policia Local en violència de gènere a Pallejà 2008

Font: Policia Local, Ajuntament de Pallejà

Cal tenir present que segons dades del "Observatorio contra la Violencia Doméstica y de Género del Consejo General del Poder Judicial"¹⁰, l'any 2006 van haver-hi 2.548 assumptes judicials relacionats amb la violència contra les dones al Baix Llobregat, i que l'any 2008¹¹ Catalunya ha estat la tercera comunitat autònoma en volum de denúncies a l'Estat espanyol (20.365) amb una ràtio de 56 dones (majors de 15 anys) per cada 10.000 dones d'aquesta mateixa edat.

¹⁰ Pla transversal de polítiques de dones del Baix Llobregat, 2008-2010, Consell Comarcal del Baix Llobregat

¹¹ Datos de denuncias, procedimientos penales y civiles registrados, órdenes de protección solicitadas en los juzgados de violencia sobre la mujer y sentencias dictadas por los órganos jurisdiccionales en esta materia en el año 2008, Observatorio contra la Violencia Doméstica y de Género del Consejo General del Poder Judicial.

Si utilitzem aquest ràtio per a la població femenina de Pallejà major de 15 anys (4.494 dones), hi hauria 25 dones l'any potencials víctimes de violència de gènere; en aquest sentit, des dels serveis públics podria estar-se donant una desatenció d'una part d'aquests casos potencials.

Semblaria que les 14 intervencions realitzades l'any 2008 per part de la Policia Local ens donarien una baixa cobertura de situacions de violència de gènere. Aquesta situació pot tenir diverses explicacions: podria ser que Pallejà fos un municipi amb una molt baixa incidència de casos de violència de gènere; és factible que el circuit de detecció i derivacions no estigui suficientment consolidat i es passin per alt casos de violència de gènere; però també és fàcilment explicable per la grandària del municipi, relativament petit, i la manca de privacitat que poden percebre les dones de Pallejà que pateixin situacions de violència, les quals poden preferir no utilitzar els serveis locals existents i recórrer a serveis d'altres territoris.

5.2.3 Pla d'Igualtat de gènere

LÍNIA ESTRATÈGICA II: Lluitar contra la violència de gènere						
OBJECTIUS						
Promoure la conscienciació i presa de postura activa de la ciutadania enfront la violència de gènere						
Millorar la detecció de casos de violència de gènere, entre els diferents agents institucionals del municipi						
Vetllar per la funcionalitat de la xarxa de detecció i intervenció integral en les situacions de violència de gènere						
ACTUACIONS DE FUTUR	ÀREES IMPLICADES	TEMPORALITZACIÓ		PRESSUPOST		
		ANY D'INICI	DURADA (PUNTUAL/ CONTÍNUA)	-12.000	12.000-36.000	+36.000
Formació específica en violència de gènere per a totes les persones agents institucionals que formen part de la xarxa de detecció.	ASP+PL	2010	Cada 4 anys			
Formació en igualtat de gènere per a totes les persones agents institucionals que formen part de la xarxa de detecció.	ASP+PL	2010	Cada 4 anys			
Gestió de la xarxa de detecció amb la creació d'una persona referent per cada sector d'intervenció de la xarxa	Ajuntament	2009	Contínua			
Gestió de la xarxa de detecció amb la realització de reunions periòdiques de seguiment i coordinació	Ajuntament	2009	Contínua			

ACTUACIONS DE FUTUR	ÀREES IMPLICADES	TEMPORALITZACIÓ		PRESSUPOST		
		ANY D'INICI	DURADA (PUNTUAL/CONTÍNUA)	-12.000	12.000-36.000	+36.000
Gestió de la xarxa de detecció amb el disseny d'indicadors d'avaluació pel seu seguiment periòdic	Ajuntament	2009	Contínua			
Incorporació de la violència de gènere a tots els reculls i memòries de les diferents institucions que intervenen a la xarxa de detecció	Ajuntament	2010	Contínua			
Difusió de la xarxa de detecció i intervenció al conjunt de persones de les diferents institucions que la componen	Ajuntament	2010	Contínua			
Disseny de campanyes de sensibilització, conscienciació i prevenció per a la població del municipi	Ajuntament	2010	Contínua			
Disseny de campanyes de sensibilització i prevenció per a les escoles i instituts	Ajuntament	2010	Contínua			
Campanya d'incentivació de la participació activa en la detecció i prevenció de la violència de gènere, emfatitzant els alts nivells de seguretat en la protecció de dades	Ajuntament	2010	Contínua			
Tallers de prevenció de violència adreçats a noies joves per detectar relacions abusives	Ajuntament	2010	Contínua			
Tallers de prevenció de violència per a dones en situació de risc	Ajuntament	2010	Contínua			
ACTUACIONS DESENVOLUPADES	ÀREES IMPLICADES	TEMPORALITZACIÓ		PRESSUPOST		
		ANY D'INICI		-12.000	12.000-36.000	+36.000
Xarxa de detecció	ASP+PL	2009				
Pla contra la Violència vers les Dones	ASP+PL	2009				
Actuacions entorn el Dia Internacional de la no violència contra les Dones (25 de novembre)	ASP	U. Dona	2008			

ACTUACIONS DESENVOLUPADES	ÀREES IMPLICADES	TEMPORALITZACIÓ	PRESSUPOST		
			ANY D'INICI	-12.000	12.000 - 36.000
Simbolitzar el rebuig pels assassinats de violència de gènere amb la col·locació d'una bandera	Ajuntameng	2008			

Línia III Fomentar la participació sociopolítica de les dones de Pallejà

5.3.1. Marc conceptual:

“Participar”, és formar part d’una activitat dirigida a influir directa o indirectament en l’entorn col·lectiu i en les polítiques públiques.

Segons aquesta definició, les dones han participat des de sempre proporcionat cura i benestar, s’han implicat en les tasques col·lectives en els municipis, en els barris, com a voluntàries, com a companyes, com a veïnes, i han teixit xarxes de suport per donar cobertura a determinades necessitats socials de les que l’administració pública no se’n feia càrrec. Les dones sempre han participat en els espais comunitaris com a “gestores socials”, implicades en la millora de les condicions de vida de les comunitats a les que pertanyien, però aquesta participació ha tingut lloc dintre de marcs informals i s’ha desvaloritzat pel fet de tractar-se de qüestions “tradicionalment” femenines. És per aquesta raó que es fa necessària la **diferenciació entre participació formal e informal.**

Pel que fa a la participació en la vida política, social, laboral i econòmica, en càrrecs de responsabilitat o en llocs de presa de decisions, les dones s’han vist excloses per la pròpia construcció de gènere. **El patriarcat ha negat històricament la “ciutadania” a les dones**, els hi ha impedit l’accés al món públic i ha construït una divisió sexual del treball que ha marcat els diferents rols, treballs, usos del temps i el diferent accés a recursos econòmics entre sexes. A més, determinats **factors psico-socials** com l’empoderament, l’autoestima o la prioritització de les necessitats alienes, **condicionen la participació femenina**, i la participació formal no inclou una representació equitativa d’homes i dones.

Per altra banda, la **falta de corresponsabilitat** en les tasques de cura i reproductives, fa que les dones hagin d’afrontar una doble presència o doble jornada, i comptin amb menys temps lliure per a la participació formal, i amb més impediments a l’hora d’assumir responsabilitats fora de l’àmbit familiar i domèstic.

Les estratègies desenvolupades per potenciar la participació sociopolítica de les dones, s’han fet a través d’accions positives, de sensibilització, i a través del foment de la **paritat**, es a dir, fomentar la representació equilibrada d’homes i dones de forma que cap dels sexes tingui una presència major al 60% ni menor al 40%.

La llei Orgànica 3/2007 per a la Igualtat Efectiva entre Dones i Homes, modifica el Règim Electoral i obliga a que les candidatures siguin paritàries en els diferents nivells polítics. En el cas dels municipis però, només serà exigible abans de les eleccions del 2011 i per part d’ajuntaments amb més de 5000 habitants.

Les dones representen un 50 % de la població, i la seva participació formal resulta imprescindible per construir una societat justa, equitativa i una ciutadania completa; però l'anàlisi general de les dades, tant a nivell estatal com autonòmic, mostra que la presència política de les dones en els governs locals es redueix a mesura que s'ascendeix en l'escala dels llocs de responsabilitat, i el mateix succeeix en el mercat laboral o dintre d'organismes i entitats socials.

Per una banda, **els poders públics**, tenen en aquest sentit, la responsabilitat d'impulsar la paritat, l'empoderament, el lideratge de les dones, i sensibilitzar el sector privat entorn la necessitat d'una presència equilibrada d'homes i dones en tots els àmbits laborals i de responsabilitat.

Per altra banda, **l'administració local** té un paper fonamental a l'hora de promocionar la participació de les dones en les decisions col·lectives, però també en la necessitat de redefinir la participació des de la pròpia experiència femenina, donant reconeixement als sabers femenins i atenent a la visualització, el just reconeixement i la valoració de la participació de les dones dintre de marcs informals.

5.3.2. Mapa de situació

Recursos disponibles

L'Ajuntament desenvolupa una important tasca de suport a l'associacionisme del municipi.

L'Ajuntament de Pallejà compta amb el Consell Municipal de la Dona, on les dones del municipi poden expressar formalment les seves opinions i necessitats. Així mateix una representant d'aquest Consell participa en la resta de Consells Municipals, amb la voluntat d'aportar la perspectiva de gènere en les qüestions que s'hi debaten i les inquietuds que es treballen des del propi Consell de la Dona. Actualment existeix una proposta municipal d'inclusió de la paritat com a norma rectora de la constitució i funcionament dels Consells Municipals.

Participació social

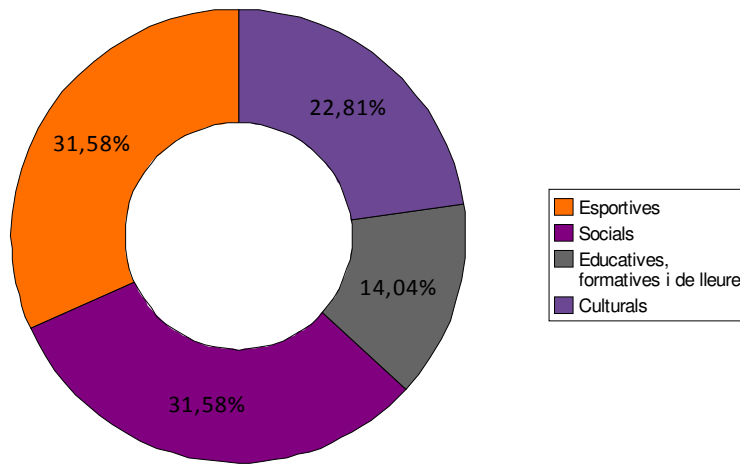
Pallejà té un volum elevat i divers d'associacions; en total hi ha 57 entitats inscrites en el registre municipal¹² de les quals 18 són de caire esportiu, 18 social, 13 cultural i 8 educatiu i de lleure.

---

12 Informació extreta de la web municipal, consultat el 10/7/09.

Entitats del municipi per tipologia

Font: web Ajuntament de Pallejà

Fins enguany existia una entitat de dones, el Grup de Dones de Pallejà, que malauradament s'ha dissolt aquest any 2009, després de més d'una dècada d'història. Aquest grup estava format per una vuitantena de dones, majoritàriament majors de 45 anys. Aquesta entitat va néixer, impulsada per partits d'esquerra – l'Entesa – a mitjans dels anys noranta, tot reivindicant un espai de visibilitat i participació de les dones del municipi.

Tot i l'existència d'entitats formades íntegrament per dones, com el "Cercle d'Artistes de Pallejà"¹³

En general, la percepció municipal sobre la participació social de les dones és que aquestes participen activament en la base de les associacions de Pallejà, però manquen dades per conèixer si es troben igualment representades en les presidències d'aquestes associacions.

Respecte les dades disponibles, les dones es troben infrarepresentades en els espais de direcció i decisió. Les dades de l'associació "Comerç Pallejà", en són una mostra: el 64% dels comerços membres són propietat de dones, però tant sols són el 30 % de la Junta directiva de l'entitat, es troben doncs doblement infrarepresentades ja que malgrat ser més dones formant l'entitat i que per tant correspondria una major presència femenina en els espais de decisió, la direcció ni arriba a ser paritària¹⁴.

¹³ Informació facilitada pel personal municipal

¹⁴ Ni més d'un 40%, ni més d'un 60% de persones de cada sexe.

Participació política

Fent l'anàlisi de les dues últimes legislatures, i parant esment en les persones que han format part del govern local tenint càrregues familiars, s'observa com ha estat més difícil per a les dones amb càrregues familiars poder accedir al poder polític local.

Càrrecs de responsabilitat política vs càrregues familiars

	2003-2007			2007-2011		
	Total	amb càrregues familiars	%	Total	amb càrregues familiars	%
Dones	2	0	0	4	2	50
Homes	5	1	20	6	4	67

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament de Pallejà

En l'anterior taula es mostra com per als homes el fet de tenir càrregues familiars no afecta la seva participació política, en canvi sí que ho ha fet amb les dones. Tot i així es veu un canvi cap a positiu en l'última legislatura, tan a favor de la paritat com de la participació política de persones, especialment dones, amb càrregues familiars.

D'altra banda també és interessant saber quins partits ofereixen a les dones polítiques la possibilitat de participar al Ple de l'Ajuntament.

Membres del Ple de l'Ajuntament de Pallejà

	T otal	D ones	% / T otal
CIU	5	2	40%
P SC-P M	4	1	25%
JÀ	1	1	100%
P DF	2	0	0%
E P -E P M	5	2	40%

Font: Fundació Carles Pi i Sunyer¹⁵

Com s'observa a la taula anterior, a banda dels partits polítics locals, ja que només té un membre al Ple i és una dona, i PDF que amb dos membres al Ple cap és dona, la resta de partits polítics – els de major representació política arreu de Catalunya – compleixen el criteri de paritat excepte el PSC (on les dones només representen el 25% de les seves membres al Ple).

¹⁵ Dades facilitades per la Fundació Carles Pi i Sunyer, recollides a principis del Mandat 2007 - 2011

5.3.3. Pla d'igualtat de gènere

LÍNIA ESTRATÈGICA III: Fomentar la participació sociopolítica de les dones de Pallejà							
OBJECTIUS							
<ul style="list-style-type: none"> Promoure el lideratge i apoderament de les dones a nivell polític i associatiu, tot promovent la seva participació en tots els àmbits econòmics i socials Potenciar estils de lideratge amb perspectiva de gènere en càrrecs de responsabilitat al teixit social i econòmic del municipi 							
ACTUACIONS DE FUTUR	ÀREES IMPLICADES		TEMPORALITZACIÓ		PRESSUPOST		
			ANY D'INICI	DURADA (PUNTUAL/CONTÍNUA)	-12.000	12.000-36.000	+36.000
Introducció de la paritat en els consells municipals de participació	Ajuntament		2010	Contínua			
Desenvolupament de la participació activa i efectiva dels grups de dones a les decisions de funcionament del municipal	ASP		2010	Contínua			
Formació en igualtat de gènere per a les entitats del municipi	ASP		2010	Cada 4 anys			
Curs de lideratge amb perspectiva de gènere per a les entitats del municipi	ASP		2011	Cada 4 anys			
Servei d'assessorament dels recursos i normatives pel desenvolupament de càrrecs de responsabilitat per a dones	ASP	u. Dona	2011	Contínua			
Impuls a la creació d'un grup dones a partir de la metodologia investigació - acció participativa	ASP	u. Dona	2010	Contínua			
Disseny d'una publicació adreçada a públic general, amb continguts de difusió sobre la igualtat de gènere	ASP	u. Dona	2010	Contínua			
Taller de lideratge i apoderament de les dones mitjançant el disseny i execució d'una fotonovela – o radionovela – .	ASP	u. Dona	2011	Puntual			
ACTUACIONS DESENVOLUPADES		ÀREES IMPLICADES		TEMPORALITZ.	PRESSUPOST		
				ANY D'INICI	-12.000	12.000-36.000	+36.000
Consell de la Dona de Pallejà		ASP		2008			

Línia IV

Promoure canvis en el repartiment de treballs i usos del temps

5.4.1. Marc conceptual

En les últimes dècades la incorporació de les dones al mercat de treball ha posat en evidència les mancances de la relació que s'estableix entre **mercat de treball i activitat productiva**. La desvinculació clàssica de les tasques vinculades al desenvolupament econòmic i els **treballs de l'esfera reproductiva, familiar-domèstica i de cura de la llar i de les persones** a establert desigualtats de gènere significatives que afecten la vida en **l'esfera pública i privada** de les dones. Aquesta línia estratègica vol reflexionar sobre aquesta divisió sexual del treball que s'expressa, principalment, en dos fenòmens:

- *La **presència/absència en el mercat laboral**: entrades i sortides de les dones en el mercat de treball generalment relacionades amb el cicle vital (casament, embaràs, criança de fills i filles) i amb les polítiques empresarials que s'activen en circumstàncies determinades (per ex. no contractar dones en edat fèrtil o l'acomiadament quan es troben en estat de gestació).*
- *La **doble presència**: presència d'una dona al lloc de treball en el qual realitza la tasca d'assalariada mentre ocupa també la major part del treball reproductiu.*

Ambdós fenòmens tenen una sèrie de conseqüències per les dones:

- Dificultats per a incorporar-se o reincorporar-se al mercat de treball.
- Reducció de les possibilitats de reciclatge professional o de promoció laboral.
- Major presència de dones en treballs productius que són una extensió dels rols culturalment assignats i, generalment, menys valorats i pitjor remunerats (treballs relacionats amb la cura i l'atenció a les persones).
- Manca de dones en aquelles professions i càrrecs que requereixen una dedicació molt alta.
- Contractació temporal o a temps parcial.
- Reducció del temps de lleure i temps per a sí mateixes que repercuteix en el desenvolupament vital de les dones.

D'altra banda, quan parlem d'usos del temps ens referim també als lligams en l'organització de la vida **del treball reproductiu, el treball productiu, el temps relacional, personal i d'oci**; uns temps que condicionen inevitablement els altres. La majoria de vegades, el temps de lleure, d'oci i de participació social està pensat i estructurat en funció del treball productiu, és a dir, en relació al temps masculí, i gairebé mai es tenen en compte els horaris del treball reproductiu. Per això, les **polítiques del temps** han de fer emergir el temps personal de les dones i construir societats on aquestes puguin gaudir en igualtat de condicions. En aquest sentit, **la Xarxa de Ciutats i Pobles pels Nous Usos del Temps de la Diputació de Barcelona** està portant a terme un treball per identificar, generar i difondre instruments conceptuals, polítics i operatius que facilitin als governs locals una millor gestió de les polítiques del temps.

Totes aquestes problemàtiques han portat a parlar de la necessitat de **conciliar la vida personal, familiar i professional**. Però, diversos anàlisis ja han mostrat que la majoria d'aquestes polítiques de conciliació han contribuït a afermar les dones en el rol de mares i esposes, i no han estat adreçades a fomentar la responsabilitat dels homes en les tasques domèstiques i en les tasques de cura. Per això, cal promoure mesures adreçades a fomentar la **corresponsabilitat**, no només dins de l'estructura familiar, sinó també la **corresponsabilitat pública i social**, que promogui estratègies i mesures que transformin les formes de producció actuals i aportin noves formes d'entendre la ciutadania.

Així doncs, en aquest capítol, es proposen objectius per corregir algunes tendències del món laboral a dalt esmentades que afecten especialment a les dones però, també, es proposen actuacions per afavorir el temps social de les dones i fomentar la seva participació en condicions d'igualtat.

5.4.2. Mapa de situació

Recursos disponibles

La població de Pallejà disposa d'un **Servei Local d'Ocupació** que focalitzat en la orientació i inserció al mercat de treball de la població local. Disposa de dues eines complementàries: el **Club de feina** i la **Borsa de treball**. Amb el primer recurs es dona suport a les persones en el seu procés de recerca activa de feina, a partir d'itineraris personals d'acompanyament a la inserció laboral; amb el segon recurs es gestionen demandes laborals actuant com un agent d'intermediació entre les empreses i les persones inscrites a la Borsa (tant si són usuàries del Club de feina com si no).

El Servei Local d'Ocupació ha estat treballant durant el 2008 i 2009 per la creació d'un **dispositiu de transició escola-treball**, que formi part de la Xarxa TET (Transició

Escola Treball) del Baix Llobregat, i que tindrà per objectius orientar, formar i acompanyar la construcció del projecte personal i professional de persones joves que han abandonat l'escola, garantint la seva plena integració a la vida adulta i en la ciutadania de ple dret.

El Servei Local d'Ocupació treballa en estreta col·laboració amb el **Servei de Promoció Econòmica i Ocupació**, que dinamitza el desenvolupament local del municipi i, en especial, dóna suport al teixit empresarial i promou la formació ocupacional orientada a cobrir les necessitats d'aquest teixit.

Anàlisi

Per analitzar la línia de repartiment de treball i nous usos del temps, l'enfocament de l'Ajuntament de Pallejà s'ha centrat en el coneixement del mercat de treball des de la perspectiva de gènere, ja que bona part de la recollida d'informació que s'ha dut a terme fins ara des del Servei Local d'Ocupació no ha estat desagregada per sexe. En l'actual context macroeconòmic convé conèixer molt bé quina és la realitat diferenciada entre dones i homes quant al seu accés al mercat de treball per tal de prendre les mesures adequades.

En aquest sentit s'ha prioritzat l'obtenció de dades sobre activitat i atur al mercat de treball del municipi i sobre la cobertura del Servei Local d'Ocupació, per tal de conèixer i comparar per sexes l'impacte d'aquest en la recerca i obtenció de feina de les persones que atén.

Estat de la qüestió

Mercat de treball

Activitat

Pallejà té una població activa de poc més de 6.000 persones (el 55% de la població local), formada el 44,4% per dones, una proporció molt similar a la de la resta de territoris.

Població activa estimada, per territoris, febrer de 2009

	D ones	%	H omes	T otal
ES PANYA	9.918.832	42,84%	13.233.315	23.152.146
CATALUNYA	1.703.990	43,45%	2.218.020	3.922.010
BAIX LLOBREGAT	188.569	44,21%	238.002	426.571
ZONA VALL BAIXA	38.943	44,45%	48.661	87.604
PALLEJÀ	2.702	44,37%	3.387	6.089

Nota: la Zona Vall Baixa està formada per Cervelló, Corbera de Llobregat, La Palma de Cervelló, Molins de Rei, Pallejà, El Papiol, Sant Feliu de Llobregat, Sant Vicenç dels Horts, Santa Coloma de Cervelló, Torrelles de Llobregat i Vallirana.

Font: OPMT-BL, a partir de dades del Departament de Treball i el Servicio Público de Empleo Estatal

Malgrat no disposar de dades desagregades per sexe, la població activa del municipi està distribuïda de la següent forma:

Dades totals de persones assalariades, centres de cotització i persones autònomes, 2001-2008

	2001	2008	Variació 01-08 %
Persones assalariades	1.740	2.130	22,41%
Persones autònomes	776	847	9,15%

Centres de cotització	229	293	27,95%
-----------------------	-----	-----	--------

Font: OPMT-BL, "Informe sobre la composició del teixit empresarial i productiu de la comarca del Baix Llobregat. 2008"

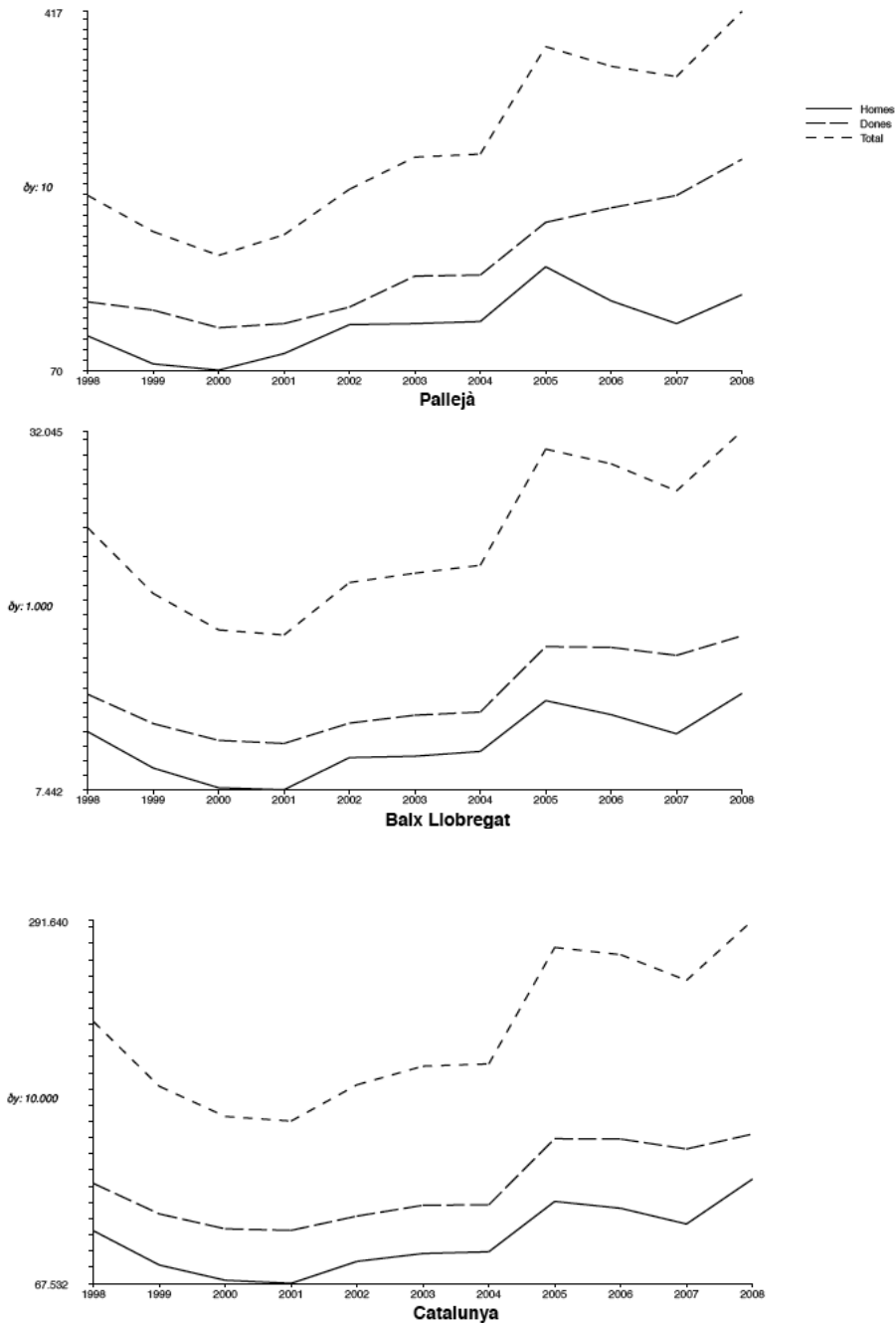
Des tota població activa, gairebé la meitat l'any 2008 estava treballant o bé per compte propi (14% del total de població activa) o bé per compte d'altri (35%).

Atur

Com a la resta de territoris, a Pallejà l'atur afecta de forma diferent les dones que els homes:

Atur 1998-2008, Catalunya, Baix Llobregat, Pallejà

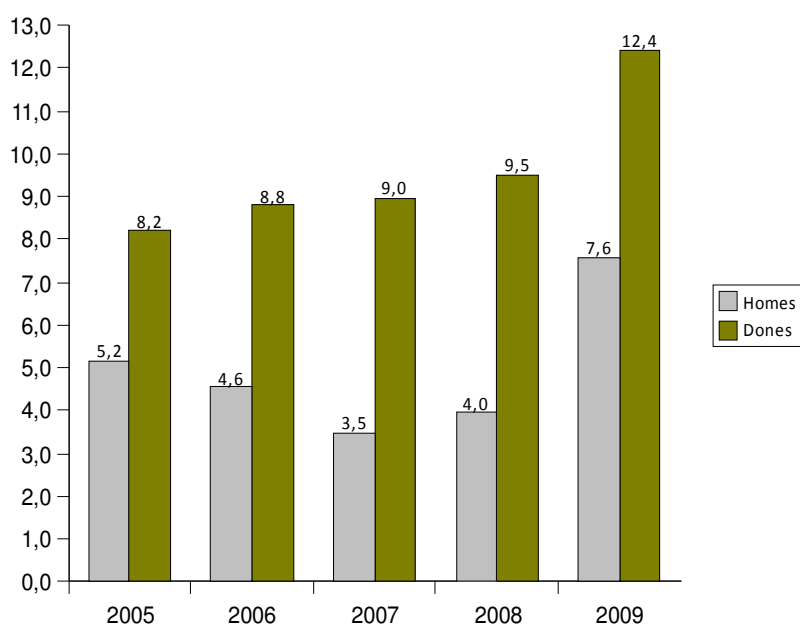

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Quan s'observen les darreres taxes d'atur, s'aprecia que l'evolució d'aquestes en les dones de Pallejà ha estat creixent, de forma pronunciada en el darrer any. En canvi pels homes les taxes havien anat baixant entre 2005 i 2007, amb un lleuger

augment el 2008 i un fort creixement el 2009, si bé 5 punts per sota de la taxa femenina.

Taxes d'atur per sexes, 2006-2009

Nota:
Taxes

calculades al mes de gener de cada any.

Font: OPMT-BL, a partir de dades del Departament de Treball i el Servicio Público de Empleo Estatal

Dels 30 municipis de la comarca del Baix Llobregat, i respecte al mes de juliol, 29 havien augmentat la seva taxa de persones aturades (tant en homes com en dones), entre ells Pallejà, si bé aquest registrava un 11,5% d'atur global, dos punts per sota de la del conjunt de la comarca. Per sexes **les dones de Pallejà registraven unes taxes d'atur del 14,3% i els homes el 9,3%**, ambdues també per sota de les taxes comarcals (el 15,3% i el 12,4% respectivament).

Respecte als altres municipis Pallejà ha sofert l'índex de variació interanual¹⁶ més baix de tota la comarca (38,8%). Per sexes **Pallejà també ha registrat la variació interanual més baixa de tot el Baix Llobregat quant a atur registrat entre les dones (25,2%)**.

16 Compara l'atur registrat en nombres absoluts d'agost de 2008 i d'agost de 2009.

Atur registrat per sexes, variacions intermensuals i interanuals i taxes d'atur, municipis del Baix Llobregat, agost 2009

Font: "Informe mensual d'atur registrat". OPMT-BL, setembre 2009

	Atur registrat (n)		Variació intermensual (%)		Variació interanual (%)		Taxa d'atur registrat (%)	
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones
Abrera	425	496	13,3	7,6	79,3	57,5	11,4	18,1
Begues	130	177	4,8	9,3	54,8	38,3	7,3	11,9
Castelldefels	1.868	1.871	7,0	4,2	75,6	47,7	9,7	12,2
Castellví de Rosanes	40	57	0,0	16,3	90,5	46,2	7,9	15,2
Cervelló	275	313	5,4	2,3	76,3	41,0	10,5	15,7
Collbató	104	126	-1,0	3,3	92,6	29,9	8,5	13,4
Corbera de Llobregat	405	429	3,6	2,1	59,4	34,9	9,6	13,1
Cornellà de Llobregat	3.958	2.947	6,3	7,1	72,5	32,7	15,6	15,1
Esparraguera	932	985	5,9	5,2	86,8	39,7	13,8	19,5
Esplugues de Llobregat	1.521	1.505	3,5	6,3	59,8	34,4	11,3	13,4
Gavà	1.717	1.628	7,0	6,0	74,8	41,7	12,6	14,8
Martorell	1.256	965	2,2	5,8	75,7	40,7	15,1	16,3
Molins de Rei	697	855	7,6	6,7	79,6	43,2	9,7	14,6
Olesa de Montserrat	956	945	4,7	6,7	74,8	38,0	13,6	17,5
Palma de Cervelló, la	93	97	-3,1	4,3	97,9	47,0	10,1	12,8
Pallejà	314	387	11,3	3,2	60,2	25,2	9,3	14,3
Papiol, el	141	131	9,3	7,4	65,9	44,0	11,9	14,7
Prat de Llobregat, el	2.492	2.499	5,4	3,1	67,5	38,4	13,0	16,5
Sant Andreu de la Barca	1.032	1.086	8,9	8,7	82,0	25,1	12,1	16,7
Sant Boi de Llobregat	3.477	3.235	6,2	2,9	78,3	41,0	14,2	16,6
Sant Climent de Llobregat	122	116	8,9	0,9	84,8	39,8	10,8	13,0
Sant Esteve Sesrovires	183	227	11,6	10,7	57,8	42,8	8,6	13,8
Sant Feliu de Llobregat	1.588	1.523	4,5	4,6	65,9	31,4	12,5	14,6
Sant Joan Despí	1.040	1.031	3,4	4,0	69,1	33,0	11,1	13,2
Sant Just Desvern	338	371	0,9	1,9	75,1	35,4	8,0	9,9
Sant Vicenç dels Horts	1.180	1.164	4,7	3,4	65,0	37,1	14,1	17,8
Santa Coloma de Cervelló	205	232	8,5	5,9	73,7	35,7	8,7	12,4
Torrelles de Llobregat	132	171	9,1	4,9	57,1	50,0	8,2	13,1
Vallirana	474	538	7,2	6,1	83,7	32,2	11,5	16,2
Viladecans	2.488	2.808	5,0	4,0	64,2	42,5	12,8	18,2
BAIX LLOBREGAT	29.583	28.915	5,7	4,9	71,8	38,1	12,4	15,3
CATALUNYA	272.210	246.919	4,8	4,5	67,6	37,5	12,3	14,5
ESPANYA	1.817.405	1.811.675	2,7	2,1	56,4	32,5	13,7	18,3

Per edats, a Pallejà la població concentra la major part del seu atur registrat (agost 2008 i agost 2009) entre els 30 i els 39 anys (35% de dones aturades i 33% d'homes aturats), si bé en la resta de franges d'edat es produïen notables diferències entre dones i homes: mentre que en edats joves els nois concentren més població aturada (al voltant de 2 punts més que les noies), en edats madures són les dones qui concentren major proporció d'atur (entre 2 i 3 punts per sobre dels homes).

Malgrat això, quan s'observa la variació anual (agost 2008 - agost 2009), en dones l'augment més significatiu (més que doblat) s'ha produït entre els 20 i 29 anys, mentre que en homes s'ha produït entre els 20 i 24 anys i entre els 35 i 39 anys.

Així doncs, a Pallejà les diferències entre dones i homes es produeixen també per perfil d'edat: ells són majoritàriament joves, mentre que elles són majoritàriament

adultes, si bé cada cop hi ha més noies joves que es troben amb dificultats per accedir al mercat de treball.

Comparació atur registrat per edats en dones i homes

Dones:

	ATUR REGISTRAT						CREIXEMENT ABSOLUT		CREIXEMENT EN %	
	AGOST 2008	%	JULIOL 2009	%	AGOST 2009	%	JULIOL 2009- AGOST 2009	AGOST 2008- AGOST 2009	JULIOL 2009- AGOST 2009	AGOST 2008- AGOST 2009
<= a 19 anys	2	0,6%	3	0,8%	4	1,0%	1	2	33,3%	100,0%
De 20 a 24 anys	12	3,9%	26	6,9%	28	7,2%	2	16	7,7%	133,3%
De 25 a 29 anys	33	10,7%	33	8,8%	37	9,6%	4	4	12,1%	12,1%
De 30 a 34 anys	56	18,1%	66	17,6%	63	16,3%	-3	7	-4,5%	12,5%
De 35 a 39 anys	50	16,2%	66	17,6%	72	18,6%	6	22	9,1%	44,0%
De 40 a 44 anys	43	13,9%	49	13,1%	45	11,6%	-4	2	-8,2%	4,7%
De 45 a 49 anys	25	8,1%	30	8,0%	32	8,3%	2	7	6,7%	28,0%
De 50 a 54 anys	31	10,0%	36	9,6%	40	10,3%	4	9	11,1%	29,0%
De 55 a 59 anys	43	13,9%	45	12,0%	45	11,6%	0	2	0,0%	4,7%
>= 60 anys	14	4,5%	21	5,6%	21	5,4%	0	7	0,0%	50,0%
TOTAL	309	100,0%	375	100,0%	387	100,0%	12	78	3,2%	25,2%

Homes:

	ATUR REGISTRAT						CREIXEMENT ABSOLUT		CREIXEMENT EN %	
	AGOST 2008	%	JULIOL 2009	%	AGOST 2009	%	JULIOL 2009- AGOST 2009	AGOST 2008- AGOST 2009	JULIOL 2009- AGOST 2009	AGOST 2008- AGOST 2009
<= a 19 anys	4	2,0%	10	3,5%	10	3,2%	0	6	0,0%	150,0%
De 20 a 24 anys	18	9,2%	27	9,6%	30	9,6%	3	12	11,1%	66,7%
De 25 a 29 anys	22	11,2%	28	9,9%	27	8,6%	-1	5	-3,6%	22,7%
De 30 a 34 anys	30	15,3%	43	15,2%	50	15,9%	7	20	16,3%	66,7%
De 35 a 39 anys	25	12,8%	44	15,6%	54	17,2%	10	29	22,7%	116,0%
De 40 a 44 anys	23	11,7%	36	12,8%	42	13,4%	6	19	16,7%	82,6%
De 45 a 49 anys	20	10,2%	18	6,4%	20	6,4%	2	0	11,1%	0,0%
De 50 a 54 anys	15	7,7%	23	8,2%	28	8,9%	5	13	21,7%	86,7%
De 55 a 59 anys	19	9,7%	25	8,9%	26	8,3%	1	7	4,0%	36,8%
>= 60 anys	20	10,2%	28	9,9%	27	8,6%	-1	7	-3,6%	35,0%
TOTAL	196	100,0%	282	100,0%	314	100,0%	32	118	11,3%	60,2%

Font: OPMT-BL, a partir de dades del Departament de Treball

La cobertura del servei municipal d'orientació i recerca de feina es correspon amb els perfils d'edat i sexe anteriors. Del total de persones ateses pel Servei Local d'Ocupació, el 73% són dones, el 52% de les quals tenen 50 o més anys. Aquesta dada contrasta amb el perfil d'homes atesos, que majoritàriament tenen menys de 30 anys.

Nombre de persones ateses al Servei Local d'Orientació, per sexe i grup d'edat

	-20	20-29	30-39	40-49	+ 49	Total
Homes	19	17	13	15	4	68
Dones	11	20	37	21	98	187

Font: "Memòria i valoració del Servei Local d'Orientació 2008", Ajuntament de Pallejà

En resum, i malgrat la situació privilegiada de Pallejà respecte la resta de la comarca, les dades també indiquen que **són les dones del municipi qui pateixen majors conseqüències de l'actual situació macroeconòmica**, per tant, cal veure com des dels serveis municipals se les orienta i acompanya per a la seva inserció laboral en uns moments d'incertesa i de canvis profunds en les dinàmiques econòmiques globals.

Una de les preocupacions del Servei Local d'Ocupació és la baixa assistència de les accions d'orientació o tutories individuals. Tanmateix les dades sobre baixes i no assistència no es diferencien per sexe ni per motius, per tant, la possibilitat de dur a terme accions correctores o afavoridores d'una continuïtat en els itineraris d'inserció és molt reduïda.

El Servei tampoc recull les dades sobre els resultats obtinguts al llarg del 2008 desagregades per sexes, informació que permetria fer una millor valoració d'aquests resultats tot clarificant les necessitats de les dones que s'han cobert i les que han quedat per cobrir. D'altra banda, es planteja ampliar els horaris de recerca de feina als matins perquè hi hagi una major assistència i vinculació de les persones usuàries, si bé la manca de desagregació per sexe, edat, o d'altres informacions com les càrregues familiars, dificulta saber quin podria ser el millor horari per tal d'optimitzar el Servei a les necessitats de les persones que l'utilitzen.

En darrer terme caldria afinar la utilització del llenguatge, donat que la memòria del Servei considera les dones com a "col·lectiu amb especials dificultats" d'accés al mercat de treball. Si bé aquesta terminologia s'utilitza de forma molt comú en els projectes cofinançats per fons europeus, i tenint en compte que les dones de Pallejà formen el 48,7% de la població local, i per tant no són cap col·lectiu, s'hauria de revisar aquesta terminologia ja que no és descriptiva i no contribueix a l'anàlisi de la realitat.

La incorporació de la plena igualtat d'oportunitats a les empreses de Pallejà, així com la generació d'una cultura sobre els nous usos del temps, han començat a ser una de les prioritats en les què treballa el Servei de Promoció Econòmica i Ocupació de l'Ajuntament. En aquest sentit es participa en la concessió de premis empresarials a nivell comarcal (en els que es valora, entre altres, l'aplicació de polítiques d'igualtat, l'existència de mesures de conciliació, la distribució de la plantilla, etc.); també s'han generat espais de reflexió empresarial sobre la gestió del temps i s'han introduït mecanismes de detecció de mesures de conciliació en els processos de prospecció a les empreses.

Tanmateix la percepció municipal és que existeix un important desconeixement al respecte de les mesures de conciliació legalment previstes, i que aquesta no és una prioritat per a les empreses locals. Així mateix el personal municipal també té dificultats per orientar a les empreses en aquest sentit, per obtenir més informació contrastable, i per oferir eines de millora de la gestió empresarial focalitzades en una millora de la gestió del temps i de les persones.

Des de la perspectiva de gènere una via d'apertura del teixit empresarial envers aquests qüestions es pot provocar des de la incorporació de nous models de gestió empresarial; nous models que avui dia estan liderats en bona part per dones empresàries. Per aquest motiu resulta útil saber quantes dones empresàries hi ha a pallejà i quantes d'elles es troben en llocs de decisió respecte a l'economia local.

5.4.3 Pla d'igualtat de gènere

LÍNIA ESTRATÈGICA IV: Promoure canvis en el repartiment de treballs i usos del temps						
OBJECTIUS						
Promoure la responsabilitat compartida entre homes i dones de les tasques reproductives Lluitar contra la segregació horitzontal i vertical al mercat de treball de Pallejà						
ACTUACIONS DE FUTUR	ÀREES IMPLICADES	TEMPORALITZACIÓ		PRESSUPOST		
		ANY D'INICI	DURADA (PUNTUAL/CONTINUA)	-12.000	12.000-36.000	+36.000
Creació d'un premi a les empreses socialment responsables amb especial atenció a la igualtat i coresponsabilitat.	ASP - AGET	2011	Contínua			

Pla d' Igualtat de Gènere de l'Ajuntament de Pallejà 2009-2012

ACTUACIONS DE FUTUR	ÀREES IMPLICADES	TEMPORALITZACIÓ		PRESSUPOST		
		ANY D'INICI	DURADA (PUNTUAL/CONTINUA)	-12.000	12.000-36.000	+36.000
Creació d'un Observatori d'igualtat de gènere en el mercat de treball i teixit econòmic de Pallejà	ASP - AGET	2011	Contínua			
Formació a les empreses sobre la llei d'igualtat i les mesures legalment establertes per a la corresponsabilitat.	ASP - AGET	2011	Contínua			
Estudi sobre la necessitat de recursos de respir familiar	ASP-Dona i SS	2011	Puntual			
Taller d'auto aprenentatge per resoldre les necessitats per l'autonomia personal	ASP - Dona i SS	2011	Contínua			
Projecte d'ajut i suport per a les famílies mono parentals	ASP - Dona	2010	Puntual			
Activitat lúdica d'intercanvi de rols	ASP - Dona	2010	Puntual			
Tallers familiars per promoure la corresponsabilitat de tasques	ASP - Dona	2010	Puntual			
Celebració d'una gimcana popular per parelles sobre tasques reproductives	ASP - Dona	2010	Puntual			
Curs d'electricitat per dones	ASP - Dona	2010	Puntual			
Curs de tasques domèstiques i de cura per homes	ASP - Dona	2010	Puntual			
Curs de cuina per a homes	ASP - Dona	2010	Puntual			
ACTUACIONS DE SENYALADES	ÀREES IMPLICADES	TEMPORALITZACIÓ	ANY D'INICI	PRESSUPOST		
				-12.000	12.000-36.000	+36.000
Servei Local d'Ocupació	AGET		Abans 2004			
Club de feina	AGET		Abans 2004			
Espai de tarda per a la Infància	ASP-SS		Abans 2004			

Línia V

Fomentar la coeducació, la formació i la presència cultural de les dones

5.5.1. Marc conceptual:

L'educació i la formació són essencials per al desenvolupament de les societats i constitueixen el sistema de transmissió de valors socials i culturals que conformen els patrons de comportaments i actuacions. El sistema patriarcal que conforma la societat actual té conductes desiguals envers les dones i els homes perpetuant discriminacions i subordinacions.

Vivim un moment històric caracteritzat per la complexitat i pels processos constants de canvi davant del quals, l'educació en el sentit més ampli del terme, no pot restar indiferent. Per això resulta fonamental comptar amb orientacions metodològiques, eines i recursos per poder fer front a les noves necessitats educatives de la ciutadania, de manera que ses pugui assolir adequadament aquest responsabilitat compartida sobre la base de la igualtat entre els gèneres i la interacció de les diferents maneres de fer i de viure al mont.

Des de l'any 1990, la legislació educativa (**Ley Orgànica de Ordenación General del Sistema Educativo, LOGSE**) afirma que s'ha d'evitar la discriminació per raó de sexe i oferir una educació igualitària. No obstant això, la igualtat continua sent una tasca pendent a les escoles. Es segueix fent ús d'estereotips o prejudicis que transmeten valors, normes i actituds encara allunyades de la igualtat. La **coeducació**, basada en la diversitat i els valors propis de les persones, i en l'acceptació dels altres com a subjectes de ple dret ha de permetre que els valors cultural i social es modifiquin i que les persones siguin capaces de crear una societat democràtica i justa.

Cal tenir en compte, però, que la coeducació no és un model acceptat ni socialment estès, ja que el discurs pedagògic dominant, així com el model d'organització escolar, mantenen un caràcter eminentment androcèntric i es considera que ja s'ha assolit la igualtat entre els sexes amb actuacions com l'educació mixta o l'accés de dones a carreres masculinitzades, però això no és suficient. **És necessari formular nous reptes per a la coeducació del segle XXI, així com un nou model escolar tot incorporant les noves necessitats i realitats social.**

La formació, és un dels elements crucials per la consecució d'un valors socials i culturals idonis per creixement integral de les persones. La formació capacita les persones, els hi ofereix possibilitats d'elecció (laborals, personals...), possibilitats de canvi i de transformació social.

La participació de les dones en la cultura ha de ser un element primordial a l'hora de visibilitzar les seves aportacions i de treballar per la transformació del rol de "dones – passives- consumidoras" al de **dones – actives- creadores" de cultura**. La presència de les dones enriqueix i diversifica el fet cultural (música, literatura, arts escèniques, cinema, pintura, escultura, arts, decoratives...) Amb la incorporació de noves idees i sensibilitats. La ciutadania de gènere passa també per la universalització de l'accés i l'ús estratègic de les tecnologies de la informació i la comunicació per part de les dones, perquè siguin protagonistes actives de les noves formes de construcció social.

5.5.2. Mapa de situació

Recursos disponibles:

Pallejà té una oferta educativa reglada formada per quatre llars d'infants (dues públiques i dues privades¹⁷), tres Centres d'Educació Infantil i Primària (CEIP), un Col·legi privat i un Institut d'Educació Secundària (IES). D'aquests centres neixen cinc Associacions de Mares i Pares d'Alumnes amb les quals l'Ajuntament desenvolupa una escola de mares i pares. La percepció municipal és que manca una complicitat autèntica amb les AMPA per treballar els temes educatius que es plantegen des de l'Ajuntament i que les famílies tenen una actitud més consumidora de serveis i recursos que no pas activa en el projecte educatiu escolar.

El municipi compta amb recursos formatius-educatius no reglats: dues ludoteques privades (El Tren i El Cangur), l'Agrupament Escolta i Guia Gratallops per a infants i joves de 6 a 17 anys; l'Associació per la Promoció de l'Espectacle Infantil i Juvenil de Pallejà; l'Espai de Tarda per a la Infància (localitzat al CEIP La Garlanda); el programa de Suport Escolar; el Centre de Formació Permanent d'Adults La Molinada; el Servei Local de Català, on s'imparteixen els cursos de català per a persones adultes del Consorci Per la Normalització Lingüística; i el Casal de Gent Gran, que imparteix nombrosos tallers i cursos, ocupats en un 98% per dones.

Així mateix el municipi compta amb un Servei Municipal d'Atenció Psicològica (SEMPSI), depenent de l'Àrea d'Ensenyament, que es coordina amb la Unitat Bàsica d'Atenció Social Primària i el Pla de Drogues de Pallejà.

Anàlisi

Per analitzar la línia de coeducació, formació i producció cultural de les dones, l'enfocament de l'Ajuntament de Pallejà s'ha centrat en l'anàlisi tant de l'escolarització com de l'abandonament escolar al municipi, des de la perspectiva de gènere.

L'Ajuntament ja ha fet una aposta important per l'ensenyament i l'educació al municipi amb el disseny del Projecte Educatiu de Pallejà (PEP); així mateix, i tal com veïem a la línia de treballs i usos del temps, el Servei Local d'Ocupació ha estat treballant durant el 2008 i 2009 per la creació d'un dispositiu de transició escola-treball, ja que es detecta una pèrdua progressiva de població escolaritzada i, per tant, s'intueix l'existència d'una important població sense edat per treballar que tampoc es troba matriculada en els recursos educatius del municipi.

---

17 Llar infantil privada Babiweb, Llar infantil privada La Lluna, Llar infantil Municipal Les Rovires i Llar infantil Municipal L'Espurna (antiga Societat per l'Ensenyament i Formació de l'Infant Quitxalla S.L.).

Així doncs, s'ha prioritzat l'obtenció de dades sobre els nivells d'instrucció de la població i sobre els següents indicadors:

- Distribució de l'alumnat: permet conèixer i comparar per sexes les matriculacions als CEIP i IES del municipi; es mesura amb el nombre d'infants i joves matriculats als diferents nivells d'escolarització, per sexe i per grups d'edat, en comparació amb la població local de la mateixa franja d'edat.
- Abandonament escolar: permet conèixer i comparar la proporció d'abandonaments escolars entre nenes i nens en els diferents nivells educatius; es mesura amb el nombre d'abandonaments per sexe i per nivell educatiu.

Finalment s'han introduït alguns indicadors i valoracions respecte a la coeducació al municipi.

Estat de la qüestió

Nivells d'instrucció

Per a analitzar la situació de l'educació a Pallejà cal tenir present els nivells d'instrucció de la població, si bé només podem disposar de les dades del Cens 2001:

Nivells instrucció de la població, 2001

		Pallejà		Baix Llobregat		Catalunya	
		% D	% H	% D	% H	% D	% H
Titulació superior	Llicenciatura i doctorat	6,4	6,6	4,9	5,1	6,3	7,0
	Diplomatura	6,5	4,9	5,9	4,8	6,8	5,5
Segon grau	Batxillerat superior	11,0	10,1	9,9	10,4	10,6	11,4
	FP grau superior	6,0	8,0	5,4	7,1	4,6	6,0
	FP grau mitjà	6,4	8,3	5,8	7,2	5,0	5,9
	ESO, EGB o Batxillerat elemental	27,1	28,5	25,1	27,0	24,4	26,8
Primer grau		21,8	22,9	25,0	24,9	26,6	25,8
Sense estudis		10,3	8,5	14,0	11,9	12,6	10,2
No sap llegir ni escriure		4,2	1,9	4,0	1,7	3,1	1,4
Total		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: Elaboració pròpia a partir d'Idescat

Pallejà té una distribució de la seva població, quant a nivells d'instrucció, molt similar a la de la comarca en els nivells baixos (analfabetisme, sense estudis, primer grau i ensenyament obligatori) tant per dones com per homes; i molt semblant a la de Catalunya en els nivells més alts (titulacions superiors, Batxillerat superior i Formació Professional), especialment per a les dones.

Tanmateix, comparant dones i homes a Pallejà, les principals diferències entre els seus nivells d'instrucció són: d'una banda, en els nivells més baixos els

percentatges són superiors per a les dones; i de l'altra, els homes han tendit a cursar en major mesura estudis de formació professional.

Escolarització i distribució de l'alumnat

Els centres educatius públics (la llar d'infants, els tres CEIP i l'IES) de Pallejà cobrien el curs escolar 2008-2009 un total de 1.472 places¹⁸, que suposaven un 58,8% de la població infantil i juvenil (de 0 a 18 anys) del municipi¹⁹. En el ple municipal de febrer de 2009 l'Ajuntament es va aprovar la creació d'una tercera llar d'infants pública, amb una oferta de 61 places més²⁰.

Donat que actualment només hi ha dues llars d'infants, dues ludoteques²¹ i un centre educatiu privats més al municipi, podem estimar que una part important de la població infantil i juvenil s'escolaritza fora del municipi. Conèixer a fons aquesta estimació és important si partim de la realitat que l'escola arrela, és a dir, que la pèrdua d'alumnat escolaritzat al municipi no afavoreix l'arrelament familiar ni la cohesió social.

Cal recordar que ens els darrers deu anys la població infantil del municipi ha crescut especialment en comparació amb altres territoris, i que actualment el gruix poblacional més important està format per persones adultes en edat de tenir infants. Per tant, fora interessant saber on es produeix aquesta matriculació externa i per quins motius.

La pèrdua de població escolaritzada al municipi es pot observar a través del nombre de places que es redueixen curs a curs, en especial en els canvis de cicle: de Parvulari a Primària; de primer cicle a segon cicle de Primària; i sobretot, de l'ESO al Batxillerat:

---

18 Dades facilitades per: Llar d'infants municipal Les Rovires, Llar d'infants municipal L'Espurna, CEIP Àngel Guimerà, CEIP La Garalda, CEIP Jacint Verdaguer i IES Pallejà.

19 2.053 infants i joves de 0 a 18 anys segons padró consultat a 9 de març de 2009.

20 Notícia de 26 de febrer de 2009, publicada pel servei educatiu Baix Llobregat – 6 a:
<http://www.reporteducacio.cat>

21 Segons Decret 94/2009, de 9 de juny, pel qual es regulen les ludoteques. "Són ludoteques els centres, equipaments o espais delimitats que tenen una finalitat lúdica, socioeducativa, cívica, cultural i inclusiva que elaboren i porten a terme un projecte socioeducatiu, i que tenen com a objectiu principal garantir el dret de l'infant i del jove menor d'edat al joc, col·laborant així en el desenvolupament integral de la persona, per la qual cosa estan dotats d'un fons organitzat de jocs, joguines i altres elements lúdics." En principi, doncs, les ludoteques no haurien d'actuar com a centres educatius, però els seus horaris d'obertura fan que moltes famílies optin per aquest recurs, més econòmic, que per les llars d'infants.

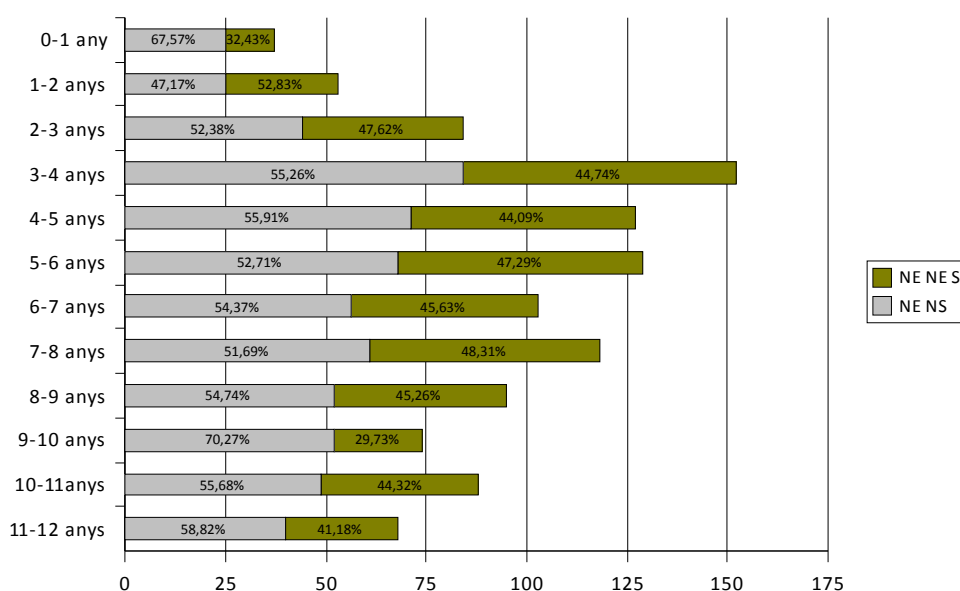
Matriculacions en places públiques de P3 a 2n de Batxillerat

	MATRICULACIONS	REDUCCIÓ DE PLACES
P3	152	-
P4	127	-25
P5	129	2
1r	103	-26
2n	118	15
3r	95	-23
4t	74	-21
5è	88	14
6è	68	-20
1r ESO	80	12
2n ESO	78	-2
3r ESO	71	-7
4t ESO	72	1
1r Bat	28	-44
2n Bat	15	-13
	1401	-137

Font: Elaboració pròpia a partir de fitxes de CEIP Àngel Guimerà, CEIP La Galalda, CEIP Jacint Verdaguer i IES Pallejà.

No es disposa de dades desagregades per sexe de matriculació a l'IES, però sí de les llars d'infants públiques i dels CEIP (de 0 a 12 anys). Del total d'infants que van tenir matrícula en aquests centres durant el passat curs escolar (1.128), el 44,4% són nenes, realitat que concorda amb el fet que Pallejà es caracteritza per tenir una població infanto-juvenil esbiaixada a favor dels nens.

Nenes i nens matriculats en llar d'infants i escoles públiques de Pallejà, curs 2008-2009

Font: Elaboració pròpia a partir de fitxes de Llar d'infants municipal Les Rovires, Llar d'infants municipal L'Espurna, CEIP Àngel Guimerà, CEIP La Galalda i CEIP Jacint Verdaguer. Manquen les dades dels centres privats (dues llars d'infants i un Col·legi).

Com es pot observar al gràfic, hi ha una major concentració de població a parvulari (de 3 a 6 anys), que es va reduint de manera irregular curs a curs fins al final de l'educació secundària obligatòria. Això indica que hi ha un important volum de població infantil que anirà ocupant progressivament noves places escolars, a no ser que es produeixi la pèrdua d'escolarització que s'esmentava abans.

Abandonament i fracàs escolar

L'actual ordenació del sistema educatiu situa a adolescents i joves que no aconsegueixen la certificació de l'ESO a uns itineraris personals incerts i a vegades conflictius. La majoria es veu abocada al món del treball sense preparació específica o a realitzar alguna formació ocupacional. Entre aquesta població hi ha alumnes que abandonen els centres en fer els 16 anys, alumnes que suspelen 4t d'ESO i ja no repeteixen, i alumnes que repeteixen sense èxit.

El fracàs escolar, en aquests termes, ha esdevingut una problemàtica social emergent i actualment té una incidència mitjana del 30% de la població escolaritzada a Catalunya. A Pallejà ha variat molt en els darrers cursos, amb clara tendència a la millora, i l'estimació mitjana el situa per sota del 20%²².

També es parla de fracàs a nivell de Batxillerat quan l'alumnat l'inicia però l'abandona sense finalitzar amb èxit el segon curs. A Pallejà s'estima una mitjana del 25% de fracàs del total d'alumnes que inicien el Batxillerat.

Sovint a les situacions de fracàs s'associen altres factors, indicadors i predictius del mateix fracàs, com l'absentisme, la desestructura socio-familiar, les conductes socials disadaptades i/o de risc, etc.

Malgrat que tots els CEIP i l'IES de Pallejà afirmen no tenir abandonaments escolars²³, el percentatge de fracàs a 4t d'ESO en el municipi se situa sobre el 36,8%. Per tant, aquest fracàs s'explicaria per la manca de superació del darrer curs d'ESO (tant si han repetit com si no).

Si bé no es disposa de dades desagregades per sexe quant a fracàs, els centres perceben que aquest és més acusat en els nois que en les noies. Fora interessant, doncs, que el nou dispositiu TET al municipi distingís entre un i altre sexe alhora de fer anàlisi de les causes i conseqüències de l'abandonament i del fracàs escolar, per tal de prendre mesures adequades a les necessitats diferenciades de les noies i nois del municipi.

---

22 "Atenció a la Transició Escola – Treball. Anàlisi de necessitats i propostes", Comissió Transició Escola Treball, Ajuntament de Pallejà, Octubre 2008.

23 Informació recollida en fitxes per: CEIP Àngel Guimerà, CEIP La Garalda, CEIP Jacint Verdaguer i IES Pallejà. No es disposa d'informació del Col·legi privat l'Oreig.

Coeducació

Al municipi, excepte el CEIP Jacint Verdaguer i l'IES Pallejà, la resta de centres educatius (inclosa l'escola per a persones adultes) estan dirigits per dones; hi ha doncs, un total de 7 directores al municipi.

El Servei Educatiu Baix Llobregat – 6²⁴ no difon l'existència a Pallejà cap centre amb un projecte educatiu integral basat en la coeducació, tanmateix l'IES Pallejà sí ha desenvolupat un projecte d'introducció de nous continguts i materials (13 unitats didàctiques) en el currículum comú de l'àrea de Ciències Socials al primer cicle de l'ESO: "Una perspectiva coeducadora de la didàctica de la Història" (veure Annex).

5.5.3. Pla d'igualtat de gènere

LÍNIA ESTRATÈGICA V: Fomentar la coeducació, la formació i la presència cultural de les dones a Pallejà						
OBJECTIUS						
Facilitar i afavorir que la comunitat educativa incorpori la coeducació (dins els PECs)						
Vetllar i assegurar la planificació i promoció de la cultura des de la perspectiva de gènere						
ACTUACIONS DE FUTUR	ÀREES IMPLICADES	TEMPORALITZACIÓ		PRESSUPOST		
		ANY D'INICI	DURADA (PUNT/CONT)	-12.000	12.000-36.000	+36.000
Formació en perspectiva de gènere per les i els professionals i entitats del sector	ASP-Dona i Ens	2010	Punt			
Realització d'activitats lúdiques de foment de la igualtat de gènere (teatre, cinema...)	ASP ampli	2010	Continua			
Exposició pública de la producció cultural emesa per les dones	ASP Dona-Cultura-Joventut	2010	Continua			
Suport municipal específic pels centres que incorporin i despleguin un Pla Educatiu de Centre -PEC- amb perspectiva de gènere	ASP Dona-Ensenyament	2010	Continua			
Realització d'un manual de bones pràctiques sobre coeducació dins de l'àmbit educatiu del municipi	ASP Dona-Ensenyament	2011	Continua			
Jornada de tots els centres educatius del municipi per a promoure la coeducació	ASP Dona-Ensenyament	2011	Continua			

24 Servei dependent del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

Pla d' Igualtat de Gènere de l'Ajuntament de Pallejà 2009-2012

ACTUACIONS DESENVOLUPADES	ÀREES IMPLICADES	TEMPORALITZACIÓ	PRESSUPOST		
		ANY D'INICI	-12.000	12.000-36.000	+36.000
Celebracions al voltant del Dia Internacional de la Dones - 8 de març-	ASP Dona	2004			
Aula de Formació per a persones adultes	ASP Ens i SS	Abans 2000			
Programa d'Atenció a la transició Escola Treball (TET)	ASP - AGET	Abans 2004			
Suport escolar	ASP SS	Abans 2008			
Jovespai	ASP Jov	Abans 2004			

Línia VI

Incloure la perspectiva de gènere en el disseny de la ciutat de Pallejà

5.6.1. Marc conceptual

Les ciutats i els espais de convivència han de ser llocs idonis i adients per al desenvolupament integral de les persones i, per això, han de tenir en compte les necessitats dels diferents col·lectius que els conformen. Així mateix, han de ser planificacions territorial respectuoses amb el medi ambient perquè són el mitjà on es desenvolupa una qualitat de vida idònia.

Les dones no han estat ni són presents (o hi són de forma molt minoritària) en el disseny i planificació de les ciutats i els espais públics. Absents dels nivell de decisió i de formulació de polítiques sobre els recursos naturals, a la gestió, conservació, protecció i rehabilitació del medi ambient. El patriarcat es reproduïx així a l'espai físic, la identificació de les dicotomies i la consideració del seu efecte a l'urbanisme esdevé com un factor clau així, i segons els rols socials adquirits, les dones són usuàries de molts dels espais dissenyats per homes.

Aquest model té conseqüències decisives en la vida de les dones. D'una banda, les dones, pels rols i activitats que tradicionalment desenvolupen i que estan molt lligades a les tasques familiars domèstiques, fan un ús de l'espai urbà més intens i diferenciat del masculí (majors desplaçaments dins del municipi, major ús dels recursos i serveis de la ciutat, mobilitat amb càrregues - cotxets dels infants o cotxets de la compra-). Sens dubte, l'existència de barreres arquitectòniques, o la manca d'un transport públic eficient, són elements que dificulten la seva mobilitat i limiten la seva vida quotidiana.

Tanmateix, la reducció i la desaparició d'**espais comuns** i la conseqüent pèrdua de **teixit veïnal i social** ha ocasionat canvis importants pel que fa a la percepció del carrer i per tant, de la ciutat: si abans es tractava d'un lloc de trobada i relació social, ara és un "lloc de ningú", sols per transitar. La percepció del carrer com lloc aliè i de trànsit, augmenta la sensació d'**inseguretat**, que en el cas de les dones té un pes especial perquè són les qui, amb major freqüència, pateixen situacions de violència. Aquesta percepció restringeix la llibertat de moviments de les dones i limita, per tant, les seves possibilitats d'ús i gaudi dels béns i serveis urbans, condicionant la seva **participació en la vida urbana** (tant en el seu disseny com en el seu gaudiment).

Malgrat això a la projecció urbanística a partir de criteris de gènere tot just fent els primers passos en un camí que és llarg i complex. Cada vegada es va imposant amb més força la consciència que aquest canvi de perspectiva és del tot necessari. S'han començat a prendre iniciatives de gran interès en aquest àmbit. Bona mostra d'això

ha estat la inclusió del foment de l'equitat de gènere en l'ús de l'espai públic i els equipaments entre les actuacions de rehabilitació integral de barris promogudes per la **Llei 2/2004 de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen d'atenció especial**.

L'**ONU** defineix el desenvolupament sostenible com "aquell que permet satisfer les necessitats de les generacions presents sense comprometre les de les generacions futures". Per assolir-ho es necessària la consciència, individual i col·lectiva, del conjunt de les persones, homes i dones. És així com la planificació territorial serà la idònia per a tota la ciutadania.

També en el camp professional i disciplinar, la necessitat d'incloure la perceptiva de gènere i de les dones a l'urbanisme ha anat obrint-se camí. Creix l'interès que hi dediquen la recerca i els temaris de les escoles i les facultats d'arquitectura, enginyeria, geografia i altres matèries connexes.

És imprescindible la incorporació de la perspectiva de gènere en la planificació de les ciutats per tal de promoure serveis adients i pròxims, dotar suficientment d'infraestructures (escoles, llars d'infants, centres esportius, centres sanitaris...), vetllar per l'accessibilitat dels espais, controlar el creixement de suburbis, la degradació dels centres de les ciutats, reorganitzar els temps i els treballs... Cal també intervenir per millorar els espais de convivència, construir habitatges per diferents tipus de persones i famílies, millorar els espais verds, controlar el soroll i la contaminació, millorar la mobilitat de la ciutat, millorar la seguretat i, en definitiva, fer de la ciutat un espai òptim per a la socialització de les persones.

La clau rau en **pensar la ciutat amb els diferents ulls de les persones que la viuen**: dones i homes de diferents edats, orígens, condicions, maneres de vida. A més, cal tenir en compte que les dones, per l'assignació de gènere, han desenvolupat tota una sèrie d'estratègies per optimitzar i gestionar els recursos de l'entorn. Cal, doncs, recuperar i **aprofitar els sabers femenins** en tant que signifiquen maneres de fer que contribueixen a la millora i conservació del medi ambient més proper i, per extensió, a la sostenibilitat del sistema. L'àmbit municipal és un espai clau per centrar estratègies mediambientals i modificar comportaments i actituds envers la natura que, a més, afecten la salut i la qualitat de vida de les persones.

5.6.2. Mapa de situació

LÍNIA VI. PERSPECTIVA DE GÈNERE EN EL DISSENY DE LA CIUTAT I EL TERRITORI

El municipi de Pallejà es divideix en tres barris: Fontpineda, La Magina i Pallejà nucli.

El **barri de Fontpineda**: és fruit del Pla d'ordenació urbana de la finca de Can Montmany de Sobrerroca de l'any 1968, que creà un sector residencial permanent

i de temporada d'habitatges aïllats, situat a l'oest del nucli urbà de Pallejà. L'accés rodat a aquest barri es fa per La Palma de Cervelló o bé per un camí rural que l'enllaça amb Pallejà nucli. Disposa d'un servei de bus que connecta el barri amb el casc urbà de Pallejà. El nombre d'habitants del barri actualment és de 1.598²⁵ si bé cal considerar una població addicional no determinada que correspon als habitatges de segona residència.

El **barri de la Magina** és un nucli aïllat, separat del nucli urbà i enllaçat per una carretera estreta, que no fa fàcil l'accés a peu. Es troba prop del nucli urbà, però formant un barri independent al sudoest de Pallejà. És un barri petit (110 habitants²⁶) creat als anys cinquanta i forma part del conjunt de barriades d'autoconstrucció que van començar a aparèixer en aquella època als municipis de la proximitat de Barcelona.

La urbanització és insuficient quant a voreres, barreres arquitectòniques i il·luminació. Actualment s'ha elaborant un projecte de millora integral del barri²⁷, per tal de facilitar l'accessibilitat des del nucli urbà, dotar al barri d'un mínim d'equipaments i millorar la mobilitat amb la introducció del transport públic urbà²⁸.

Pallejà Nucli concentra, amb diferència, el nombre més important d'habitants 9.618 habitants²⁹, i és on es situen també els serveis i equipaments del municipi, així com el mercat i la zona comercial.

El municipi té tres polígons industrials situats a les afores (Parc Industrial de Pallejà, el Pla de l'Est i el polígon Matas). Actualment, no hi ha cap municipi a la comarca que no tingui un polígon industrial. Segons un estudi elaborat pel sindicat Comissions Obreres³⁰, la importància que tenen els polígons a la comarca no es veu recolzada per unes infraestructures adequades que facilitin l'accés dels treballadors als centres de treball. En gran part, els polígons industrials es troben allunyats de les zones urbanes i existeix un dèficit general de transport col·lectiu als polígons industrials i sobretot en horari nocturn. Aquest dèficit provoca una desigualtat a l'accés als centres de treball de les persones, en funció de si disposen o no de transport individual (qüestió que veurem més endavant).

El terme municipal de Pallejà és creuat per l'autovia del Baix Llobregat N-II, que transcorre paral·lela al riu Llobregat i comunica amb Tarragona, Igualada, Barcelona i Lleida per la N-340.

---

25 Padró consultat a 17 de setembre de 2009

26 Padró consultat a 17 de setembre de 2009

27 Presentat el passat mes de maig de 2009. Segons nota de premsa de LlobregatMèdia (6 Maig de 2009) "el municipi espera obtenir el finançament a través de la Llei de Barris de la Generalitat de Catalunya [...] El pressupost total de l'actuació se situa als 3,5 milions dels euros dels quals s'espera rebre una subvenció de la Generalitat del 50%. El projecte contempla un termini d'execució que s'iniciaria aquest 2009 per a finalitzar l'any 2013.

28 Informació provinent de Pla de Salut Pallejà 2007-2010.

29 Padró consultat a 17 de setembre de 2009.

30 Comissions Obreres. Estudi sobre l'accés de les persones als centres de treball en transport col·lectiu, Quaderns de l'Escola 4. Comissions Obreres, 2000 a de Pla de Salut Pallejà 2007-2010.

La construcció de la ronda de Santa Eulàlia, per desviar el trànsit procedent de la N-II, ha permès descongestionar el centre del municipi i millorar la mobilitat i seguretat. D'altra banda, la construcció d'un pont que dóna accés a la N-340 ha obert una nova via de comunicació, tot i que amb uns certs costos ambientals que s'han notat, especialment, al barri de la Magina.

Actualment el transport públic interurbà de que disposa Pallejà són els autobusos de la companyia SOLER I SAURET i els Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya FCG en la línia Llobregat-Anoia. Les tres línies que tenen parada al municipi (S4, S7 i S8) permeten comunicar-lo amb Barcelona, Igualada i Manresa amb una freqüència de pas d'uns 20 minuts. El transport urbà es realitza amb el FONTPIBUS que connecta el barri de Fontpineda, amb el casc urbà de Pallejà. Compta també amb una línia nocturna la N-50.

Durant els pròxims anys hi ha previstes tres línies d'actuació que milloraran substancialment les comunicacions ferroviàries del municipi. En primer lloc, el soterrament de la via del tren, que s'està duent a terme en l'actualitat, eliminarà una barrera interna que dividia el municipi i permetrà construir una via ampla que es convertirà en l'artèria central de la localitat. Això permetrà també augmentar la freqüència de pas dels trens de la línia Llobregat-Anoia. En segon lloc, la ubicació de l'intercanviador del Trambaix a Quatre Camins donarà un fàcil accés al tramvia, i una millor connexió amb la resta de municipis del Baix Llobregat. Finalment, la implementació del pla per construir la Línia 12 connectarà el metro del Baix Llobregat amb Castelldefels i fins la zona nord de Barcelona.

Pallejà és, doncs, un municipi ben connectat amb l'exterior, tant pel que fa a comunicacions viàries, com pel transport públic actual, i amb una molt bona previsió de creixement en un futur pròxim, amb un teixit industrial i comercial dinàmic, i amb una distribució urbana en tres nuclis de població. El dèficit en les comunicacions es troba en un transport urbà insuficient entre els barris i amb els polígons industrials, que genera una dependència clara del transport privat per a moure's entre els diferents nuclis del municipi.

Anàlisi

Parc de vehicles

Les bones comunicacions ferroviàries de Pallejà poden ser explicatives de l'índex inferior de vehicles per persona que presenta el municipi respecte al Baix Llobregat i a Catalunya.

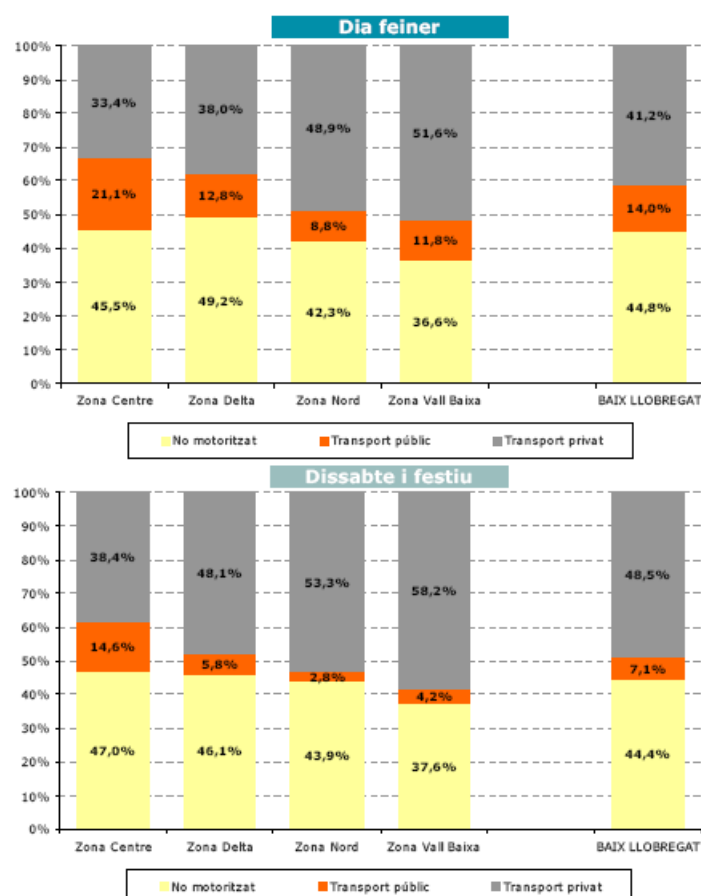
Parc de vehicles per territoris, 2007

	Vehicles	Moto-cicletes
Pallejà	66,3	10'6
Baix Llobregat	70,6	10,5
Catalunya	67,7	11,9

Font: Elaboració pròpia a partir d'Idescat, recollides de la Direcció General del Trànsit

Malgrat aquest parc de vehicles menor, el transport privat és el mode de transport més utilitzat entre els residents a la Vall Baixa³¹ (51,6% en dia feiner i 58,2% en dissabte i festiu).

Modes de transport segons zona de residència

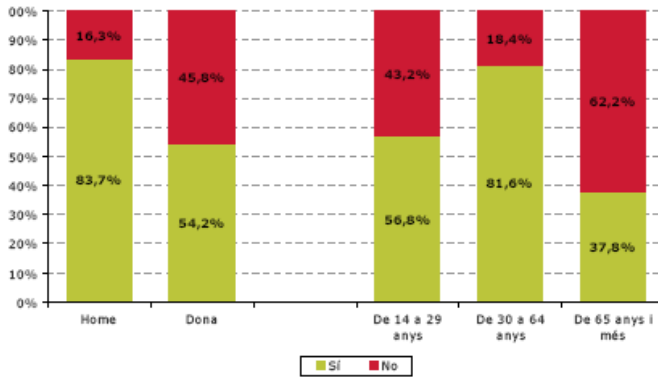
Font: "La mobilitat al Baix Llobregat", 2009

Aprofundint en la utilització del transport privat per part de dones i homes, trobem que la disponibilitat de permís de conduir varia en funció del gènere. Al Baix

31 La Zona Vall Baixa comprèn els municipis de Cervelló, Corbera de Llobregat, El Papiol, La Palma de Cervelló, Molins de Rei, Pallejà, Sant Feliu de Llobregat, Sant Vicenç dels Horts, Santa Coloma de Cervelló, Torrelles de Llobregat i Vallirana.

Llobregat el 54,2% de les dones disposen permís de conduir, mentre que aquesta proporció puja fins el 83,7% entre els homes.

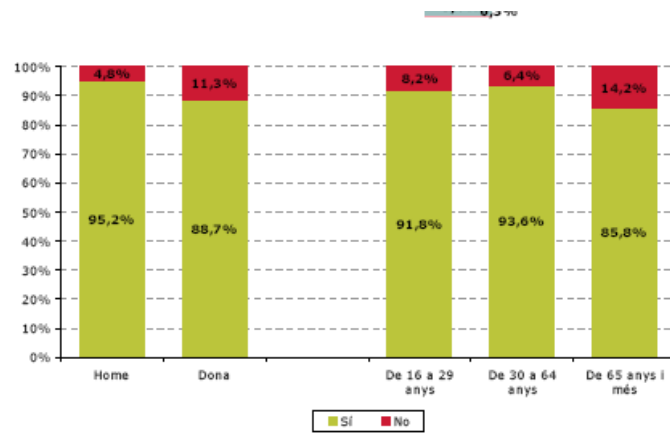
Disponibilitat de permís de conduir de les persones residents al Baix Llobregat

Font: "La mobilitat al Baix Llobregat", 2009

Però de les dones que tenen permís de conduir el 88,7% d'elles manifesten disposar habitualment de vehicle privat enfront el 95,2% dels homes.

Disponibilitat de vehicle privat de les persones residents al Baix Llobregat que disposen de permís de conduir

Font: "La mobilitat al Baix Llobregat", 2009

Així trobem que les dones, al Baix Llobregat, no tan sols tenen el permís de conduir en una taxa 29 punts més baixa que els homes, sinó que a més aquestes tenen una proporció 7 punts inferior a la dels homes de disposar de vehicle privat. Podriem concloure que la possibilitat d'utilització del vehicle privat a la comarca és predominantment masculina. Aquesta realitat que dificulta la mobilitat de les dones és, com hem vist a Pallejà, una limitació per a moure's dins del municipi i per accedir als centres de treball més pròxims.

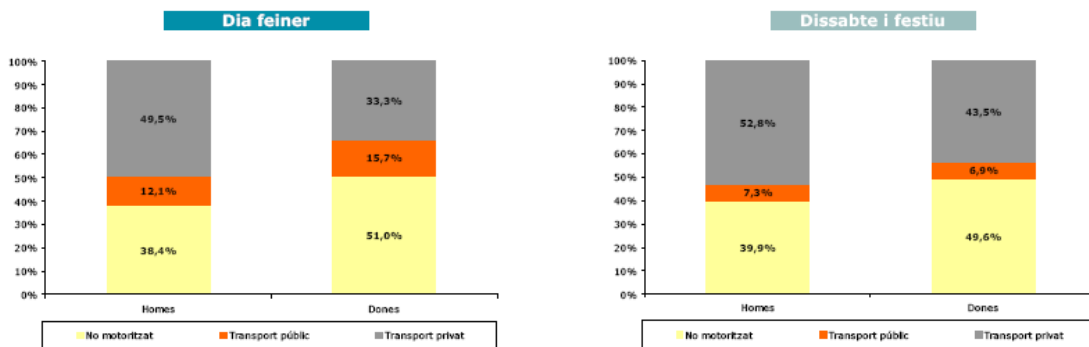
Pautes de mobilitat segons gènere

Ús dels transports

En relació a l'ús dels modes de transport, el Baix Llobregat en dia feiner les dones es desplacen majoritàriament en modes no motoritzats (51%), mentre que els homes ho fan més en modes mecanitzats (61,6%) i principalment en transport privat (49,5%), 16 punts per sobre del què ho fan les dones. En correspondència, la quota d'ús del transport públic és superior entre les dones (15,7%) que entre els homes (12,1%). En dissabte i festiu el comportament d'homes i dones s'aproxima, ja que augmenta la proporció d'ús del transport privat entre les dones.

Si comparem l'ús dels modes de transport segons el gènere amb la resta de Catalunya i de la Regió Metropolitana de Barcelona, s'observa com en aquests dos àmbits l'ús del transport públic és superior en ambdós casos a l'ús que es fa a la comarca. Especialment destacada és la quota d'ús del transport públic de les dones en dissabte i festiu a l'àmbit metropolità, que gairebé doble la quota comarcal.

Ús dels modes de transport de les persones residents al Baix Llobregat

Font: "La mobilitat al Baix Llobregat", 2009

Segons l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, el cost dels desplaçaments en transport privat (96,64€ de mitjana) és considerablement superior al que generen els desplaçaments en transport públic (22,02€ de mitjana).

En dia feiner les dones tenen un grau de mobilitat superior als homes, mentre que en dissabte i festiu la situació s'inverteix essent més mòbils els homes.

En dia feiner, al Baix Llobregat, les dones es desplacen en major proporció per motius personals (34%), seguit per motius ocupacionals (21%), mentre que els homes es desplacen en major proporció per motius ocupacionals (29,4%).

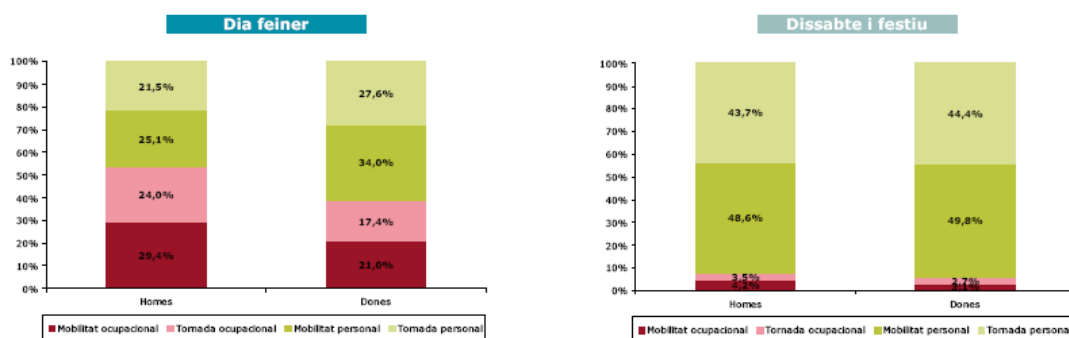
Els desplaçaments per anar al lloc de treball augmenten ja sigui en el cas de fer un desplaçament a dins o a fora del municipi. El 66% utilitza el transport privat, el 10% el col·lectiu i un 23,5% altres. Els homes són els que fan més desplaçaments i utilitzen menys el transport col·lectiu que les dones (15,7% dones i 7,1% homes).

Les principals destinacions de la població ocupada que treballa fora del municipi són: Barcelona (26,2%), Sant Andreu de la Barca (9,4%), Sant Vicenç dels Horts (7,5%), l'Hospitalet de Llobregat (4,7%) i Martorell (4,4%).

Els principals orígens de la població ocupada al municipi són: Barcelona (15,4%), Sant Vicenç dels Horts (13%), Sant Andreu de la Barca (7,9%), Molins de Rei (7%) i l'Hospitalet de Llobregat (6%).

En dissabte i festiu les diferències de gènere passen a ser pràcticament inexistents, degut a la disminució dels desplaçaments per motius ocupacionals, tant entre els homes com entre les dones. Per tant, la mobilitat personal concentra gairebé el total dels desplaçaments.

Motius de desplaçament de les persones residents al Baix Llobregat

Les majors dificultats de mobilitat de les dones a la comarca suposen, a Pallejà, un municipi amb dèficits de transport urbà, una limitació per a moure's dins del municipi i per accedir als centres de treball més pròxims. Amb la nova revisió del transport públic urbà es podria incorporar algun sistema de recollida d'informació sobre l'ús d'aquest per part de les seves usuàries, que garantis que s'adequa en horaris i freqüència a les seves necessitats de mobilitat.

Existeix una percepció municipal de que la xarxa de transport públic intern no cobreix les necessitats de desplaçament al municipi i que la població utilitza el transport privat de forma intensiva. En aquest sentit caldria tenir present que qui utilitza en major mesura transport privat (recordem, els homes), té major capacitat adquisitiva que qui utilitza en major mesura el transport públic (recordem, les dones); així mateix, quan una llar destina part de la seva renda al transport privat, està destinant majors recursos a qui utilitza aquest mode de transport. Per tant, fóra desitjable promoure un ús compartit i corresponsable del transport privat, sempre en favor de l'ús del transport públic com a mode més sostenible de comunicació.

No es disposa d'informació sobre l'ús diferenciat dels espais públics per part de dones i homes, així com del nivell de satisfacció de necessitats d'aquests espais als

diferents col·lectius d'edat de la població. Fóra interessant saber el grau d'usabilitat i accessibilitat dels ja existents.

Existeix la percepció des dels serveis municipals que hi ha zones del municipi, en especial al barri de la Magina que són insegures. Caldria contrastar aquesta percepció i aprofitar el nou projecte de millora integral del barri, en cas que sigui aprovat, a incorporar la veu de les dones de la Magina tal com preveu la Llei de Barris

5.6.3. Pla d'Igualtat de gènere

LÍNIA ESTRATÈGICA VI: Incloure la perspectiva de gènere en el disseny de la ciutat de Pallejà						
OBJECTIUS						
Promoure la participació de les dones en el disseny dels espais urbans						
Revisar i millorar el disseny urbà de Pallejà des de la perspectiva de gènere						
ACTUACIONS DE FUTUR	ÀREES IMPLICADES	TEMPORALITZACIÓ		PRESSUPOST		
		ANY D'INICI	DURADA (PUNT/CONTI)	-12.000	12.000-36.000	+36.000
Campanya de participació dirigida a les dones per a recollir les seves propostes de disseny urbà del municipi	ASP-AT	Quan n'hi hagi	Puntual			
Concurs d'idees de millora dels espais urbans amb criteris de perspectiva de gènere	ASP-AT	Quan n'hi hagi	Puntual			
Exposició d'exemples d'espais urbans que contemplen la perspectiva de gènere en la seva realització	ASP-AT	2011	Puntual			
Elaboració d'un mapa de zones negres, o de baixa seguretat al municipi	ASP-AT	2011	Continua			
Realitzar millores i ampliacions del enllumenat públic	ASP-AT	2011	Continua			
Formació específica de la perspectiva de gènere en el disseny de les ciutats pel personal tècnic municipal de les àrees corresponents						
Proposta d'incorporació de la perspectiva de gènere de la llei de Barris 2009 atorgada al municipi.						

Pla d' Igualtat de Gènere de l'Ajuntament de Pallejà 2009-2012

ACTUACIONS DESENVOLUPADES	ÀREES IMPLICADES	TEMPORALITZACIÓ	PRESSUPOST		
		ANY D'INICI	-12.000	12.000-36.000	+36.000
Cap					

Línia VII Promoure la salut de les dones de Pallejà

5.7.1. Marc conceptual

La salut no es sols l'absència de malaltia. Salut és també el benestar físic, mental i social dels éssers humans.

En un intent de superar la perspectiva purament biologicista, on la **salut diferencial de les dones** ha estat sols associada a la salut sexual i reproductiva, hem de contemplar que el benestar de les dones està determinat per factors socials, econòmics, polítics, laborals i culturals. La feminització de la pobresa també és un dels fenòmens als que assistim en l'àmbit global. Tot això, sovint, dificulta que les dones puguin gaudir d'una bona salut física i emocional.

El dret a la salut és un dret de tots i totes. Perquè realment es faci efectiu s'han de reconèixer els diferents factors que influeixen en la salut dels homes i de les dones i no limitar-se a només donar rellevància a diferències de sexe per explicar les situacions de malaltia.

En aquest sentit, ens fem ressó de les directrius establertes en la **IV Conferència Mundial sobre les Dones. Pequín(1995)**, on es va atorgar gran importància al concepte de salut. Encara que ja des del 1986, la **OMS**, a la **Carta d'Ottawa**, ja incorpora un apartat per a la promoció de la salut de les dones.

Cal vetllar per el desenvolupament integral de la salut i la millora del benestar de les dones, tenint en compte les diferències biològiques, així com els trastorns psicològics i d'altres malestars sovint associats al rol social de cura i a la sobrecàrrega de treball i responsabilitat que les dones assumeixen majoritàriament.

Cal tenir en compte les diferents necessitats de les dones al llarg del cicle vital, que suposen atencions específiques. Així, les dones grans reclamen cures i atenció determinada envers l'envelliment i factors psicològics com la soledat, la pobresa... Les dones joves representen un col·lectiu especial envers la prevenció de l'augment de la sida, els embarassos no desitjats... Les dones de mitjana edat, són les que representen el col·lectiu de risc majoritari de càncers diversos i d'atencions personalitzades per raons físiques.

De la mateixa manera, cal fomentar actituds adreçades a augmentar el benestar de les dones com és la seva participació i presència en el món esportiu, així com la promoció d'hàbits saludables.

L'objectiu de les polítiques de salut ha de ser millorar la salut tant dels homes com de les dones mitjançant la recerca, polítiques i programes de salut que incorporin la perspectiva de gènere. **Les recerques, les intervencions, les reformes dels**

sistemes sanitaris i les polítiques i programes de salut han de considerar el gènere des del començament.

Les polítiques de promoció de la salut han de ser sensibles a les diferències de gènere en els missatges de salut perquè siguin realment efectius.

En raó d'això, **és necessari establir una coordinació entre diversos àmbits com l'educatiu, sanitari i serveis socials, per així perfilar línies d'actuació encaminades a la prevenció** que es complementin amb les actuacions sanitàries en l'àmbit municipal, per optimitzar recursos, sumar esforços i coordinar les intervencions.

Els objectius a nivell municipal són el promoure una millora en l'atenció de la salut de les dones al llarg del seu cicle vital., promoure la prevenció de conductes de risc i crear espais formatius i de reflexió. Per altra banda també es fa necessari treballar en la recerca i formació en salut des de la perspectiva de gènere al igual que definir les prioritats del sistema sanitari amb una metodologia participativa tot i obrint la participació a les associacions i xarxes de dones i salut.

En definitiva, es tracta d'aconseguir donar una atenció integral encaminada a una millora en la salut i qualitat de vida de les dones.

5.7.2. Mapa de situació

Recursos disponibles:

Segons la delimitació geogràfica del Servei Català de la Salut, Pallejà es troba dins la Regió Sanitària de Barcelona (RSB en endavant), que comprèn 164 municipis englobats en 7 comarques, i es configura, des del punt de vista de serveis sanitaris, en 15 Governos Territorials de Salut³².

La població de l'RSB (5.102.967 persones assegurades l'any 2007) comprèn al voltant del 68% de la població de Catalunya, amb comarques totalment urbanes i d'altres amb un component més rural.

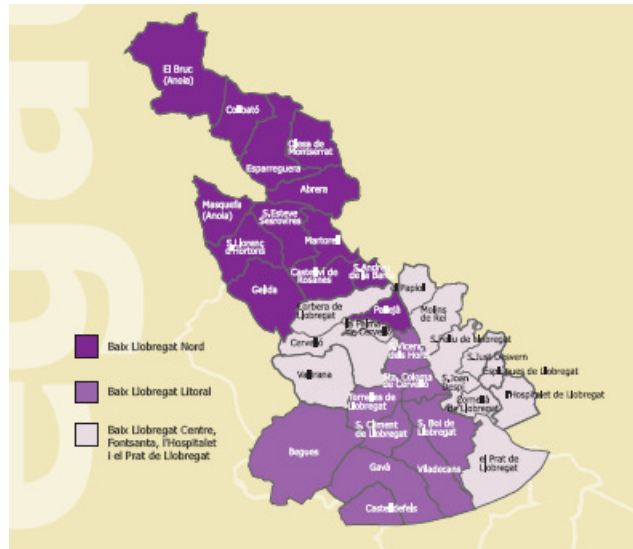
El Baix Llobregat està dividit en cinc Governos Territorials de Salut i Pallejà pertany al Govern "Baix Llobregat Nord" (GTS en endavant), que l'any 2007 agrupava 147.861 persones.

La seu del Servei d'Atenció Primària Baix Llobregat Nord es troba a Pallejà des de desembre del 2005.

---

³² Els GTS, regulats pel Decret 38/2006, de 14 de març, tenen un abast territorial definit que parteix, orientativament, de la delimitació territorial pròpia de les àrees bàsiques de salut (ABS) i de les comarques, i d'una dimensió que inclou, com a mínim, l'atenció primària, l'hospitalària i la sociosanitària.

Distribució territorial del GTS de la comarca del Baix Llobregat

Font: Pla Sanitari del Baix Llobregat

El Centre d'Atenció Primària (CAP en endavant) de Pallejà compta amb Serveis de Medicina general, de Pediatria, d'Infermeria, d'Odontologia i d'Atenció a la Salut Sexual i reproductiva.

Cartera de Serveis. Govern Territorial de Salut Baix Llobregat Nord

Cartera de serveis 2008							
Atenció primària	MG	PED	INF	ODT	AC	ASSIR	CE
CAP Esparreguera	●	●	●	●	●	●	-
CL Collbató	●	-	●	-	-	-	-
CAP Martorell	●	●	●	●	●	●	●
CL Martorell Vila	●	-	●	-	-	-	-
CAP Torrent dels Llops	●	●	●	●	-	-	-
CAP Gelida	●	●	●	●	-	-	-
CL El Bruc	●	-	●	-	-	-	-
CL Masquefa	●	●	●	●	-	-	-
CL La Beguda Alta	●	-	●	-	-	-	-
CAP Sant Esteve Sesrovires	●	●	●	●	-	-	-
CAP Sant Llorenç d'Hortons	●	●	●	●	-	-	-
CL Castellví de Rosanes	●	-	●	-	-	-	-
CAP Olesa de Montserrat	●	●	●	●	●	●	-
CAP Sant Andreu de la Barca	●	●	●	●	-	●	-
CL La Solana	●	-	●	-	CJAP	-	-
CAP Pallejà	●	●	●	●	-	●	-
CAP Abrera	●	●	●	●	-	●	-
CL Santa Maria de Vilalba	●	●	●	●	-	-	-

Font: Govern Territorial de Salut Baix Llobregat Nord. Generalitat de Catalunya. Departament de Salut

El CAP de Pallejà és un dels 6 municipis del GTS que té un programa d'atenció a la salut sexual i reproductiva (PASSIR) que va atendre durant l'any 2005 a 4.142

visites. També desenvolupa grups d'educació maternal i recuperació post part i grups d'intervenció comunitària on participen dones del municipi.

El CAP compta amb un programa d'atenció domiciliària (ATDOM) per pacients amb mobilitat reduïda, igualment desenvolupa activitats de promoció de la salut als casals d'avis, centres cívics, i a la ràdio, entre d'altres.

Pallejà ha desenvolupat un "Pla de Salut de Pallejà 2007" juntament amb la Diputació, que tenia com a objectiu una aproximació a l'estat de salut de la població del municipi, i als seus determinants, identificant que "Les persones de classes socials desfavorides i les dones presenten [...] pitjor salut percebuda, més freqüència de trastorns crònics i pitjor salut mental".

Tanmateix el Pla no contempla la salut des de la perspectiva de gènere i, per tant, no enfoca les seves orientacions cap a les causes que generen aquesta pitjor salut en les dones del municipi.

No obstant això, sí s'identifica com a objecte d'intervenció prioritària (en tercer lloc després de l'envelliment i la dependència de les persones grans, i la salut mental) la "violència de gènere", plantejant com a objectiu dins d'aquest àmbit: "Prevenir, detectar, disminuir i donar suport a les persones que pateixen violència".

El pla proposa un seguit de línies d'actuació per assolir aquest objectiu, on la violència contra les dones passa a tractar-se com violència en termes generals, i per tant desdibuixa en la majoria de línies les actuacions i abordatges específics. De les 11 línies d'actuació acordades per aquest objectiu, dues aborden la prevenció de la violència de gènere: "Realitzar tallers d'educació afectiva i sexual a l'escola" i "Realitzar campanya per tal de visualitzar el problema de la violència a la Fira de Pallejà i incloure-la al Projecte Educatiu de Pallejà" i una línia és d'actuació contra la violència de gènere: "Elaborar un protocol de derivació en cas de maltractament".

Estat de la qüestió:

L'Observatori de les Dones del Baix Llobregat (format pel Consell de Dones amb la implicació de les associacions de dones de la comarca) s'ha proposat³³, entre altres, orientar les seves accions cap a la salut de les dones de la comarca del Baix Llobregat i, en especial, a obtenir dades sobre les principals malalties de les dones de la comarca.

Segons la RSB el Baix Llobregat és una de les comarques amb pitjors indicadors de salut i, per tant, cal "que es posin en marxa programes d'intervenció socials i sanitaris efectius". Com es veurà en els indicadors recollits, el GTS sempre té pitjors indicadors que la RSB, tant en estils de vida com en estat de salut.

---

33 Comissió accions afirmatives per assolir la igualtat d'oportunitats, Sessió de Treball de 24 d'abril de 2008.

Estils de vida i salut

Segons les dades de la darrera Enquesta de Salut de Catalunya de l'any 2006 (ESCA 06 en endavant), la prevalença³⁴ de població femenina que es declarava consumidora habitual o ocasional de tabac era del 24,4% en dones majors de 15 anys, percentatge 10 punts inferior a la masculina (34,5%). Cal tenir present però, que l'ESCA 06 assenyala pel Baix Llobregat una prevalença superior a la mitjana catalana.

La prevalença de dones que es declaraven consumidores de risc d'alcohol és baixa a la Regió Sanitària de Barcelona (RSB) de l'1,8%, mentre que la masculina és del 7%. Pel GTS "Baix Llobregat Nord" la prevalença és similar en el cas de les dones i inferior en el homes (4 punts inferior de la prevalença a la RSB).

A Pallejà les dones també tenen un estil de vida amb menys conductes de risc que la població masculina. Com s'observa a la gràfica següent les dones representen tan sols el 13% de persones que van iniciar tractaments de deshabitació de drogodependències a Pallejà.

Taula 2.5.1: Inicis de tractament de deshabitació per drogodependència a Pallejà. 2000-2004

Droga	Homes	Dones	Total	%
Heroïna	13	2	15	20
Cocaïna	14	2	16	21,3
Cànnabis	3	2	5	6,7
Tabac	0	1	1	1,4
Alcohol*	29	3	32	42,6
Altres**	6	0	6	8
	65	10	75	100

Font: Òrgan Tècnic de Drogodependències. Direcció General de Salut Pública. Generalitat de Catalunya

*Població a risc: >15 anys

**Altres: opiàcics diferents de l'heroïna, estimulants diferents a la cocaïna, hipnòtics, sedants, al·lucinògens, inhalables i altres substàncies psicoactives

Font: "Pla de Salut de Pallejà 2007".

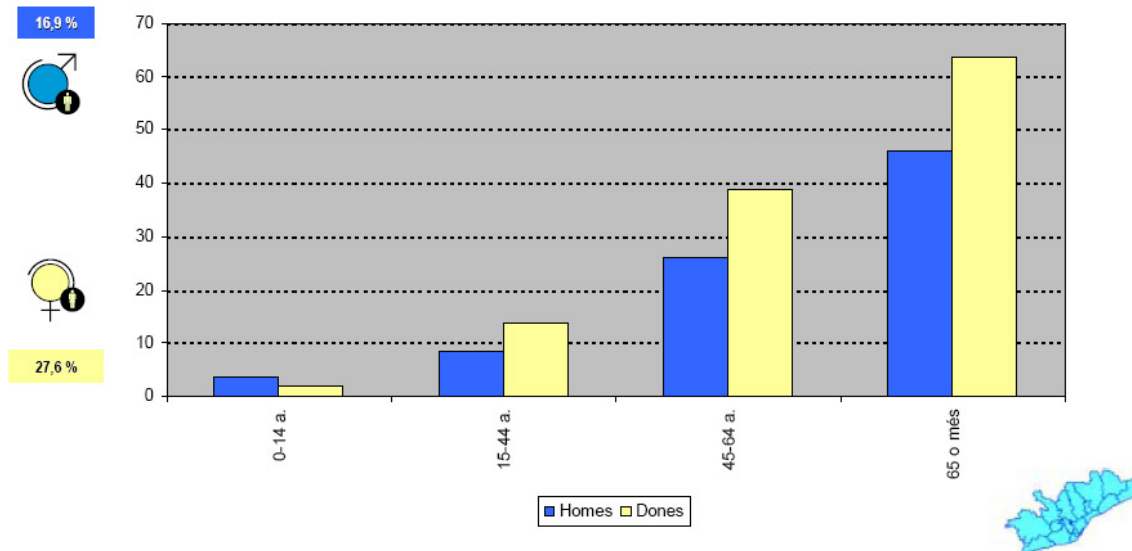
Malgrat aquests bons hàbits, les dones són més sedentàries que els homes. El percentatge de dones que es declaren persones sedentàries al GTS es troba al voltant del 24% (per sota de la mitjana a la RSB,27,9%) molt superior a les dels homes (18%, també per sota de la mitjana masculina a la RSB del 21,6%).

34 Terme adoptat per l'Organització Mundial de la Salut (1966) per a indicar la proporció de persones afectades per una determinada malaltia per cada 1.000 habitants d'una àrea geogràfica o social, en un temps determinat.

Així doncs, la prevalença d'hàbits sedentaris és sempre més important en les dones que en els homes. A Pallejà, i segons les informacions facilitades pel personal tècnic municipal, respecte a la pràctica esportiva al municipi, les dones són les principals usuàries de les piscines cobertes i de les d'activitats esportives dirigides, però els homes són els principals usuaris de les pistes esportives, del club de tennis i del camp de futbol municipal; així mateix són molt més nombrosos com a membres de les associacions esportives, i són el gruix de les persones que realitzen activitats esportives de competició. És a dir en conjunt, els homes de Pallejà fan una activitat esportiva major que les dones del municipi.

Les dones de la Regió Sanitària de Barcelona indiquen un estat de salut pitjor que els homes a partir dels 15 anys, i en especial a partir dels 65 anys.

Autovaloració de l'estat de salut (regular o dolent) segons edat

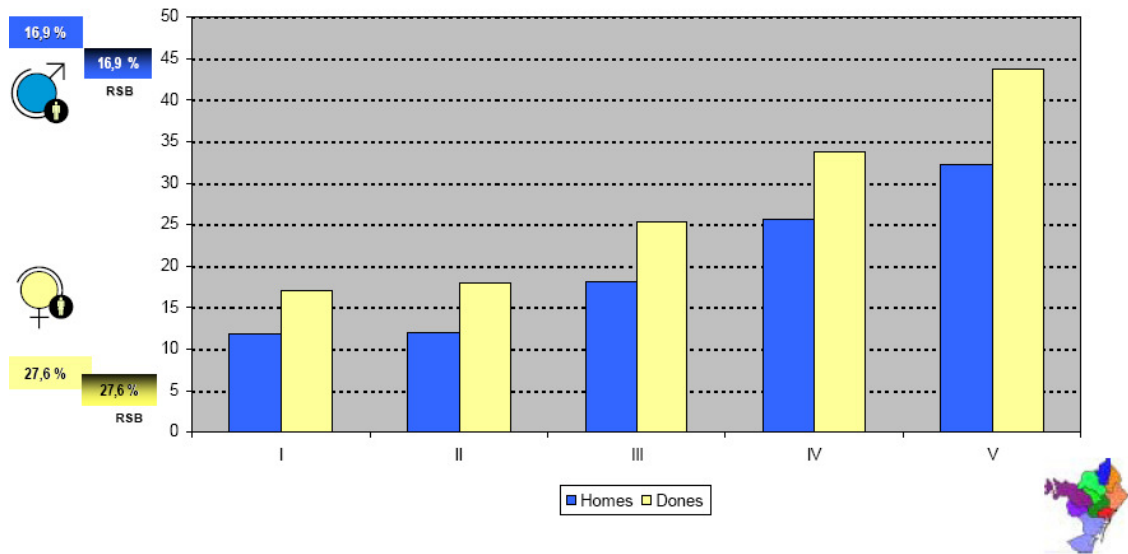

Font: ESCA 06, a "Els ciutadans i la seva percepció de la salut a la Regió Sanitària de Barcelona 2009".

Les diferències per sexe sobre l'estat de salut percebut també s'analitzen segons les 5 classes socials que identifica la mostra, i el resultat és que en totes elles les dones tenen un pitjor estat de salut que els homes, si bé amb major diferència a la categoria V.

Autovaloració de l'estat de salut (regular o dolent) segons Classe social

Font: ESCA 06, a "Els ciutadans i la seva percepció de la salut a la Regió Sanitària de Barcelona 2009".

L'estat de salut de la població també es pot observar a partir de les dades sobre discapacitats, trastorns crònics i usos de serveis i recursos mèdics. Quant a discapacitats, al GTS hi ha una prevalença superior (10%) a la mitjana catalana de dones que declaren patir alguna discapacitat (21,8%), xifra que a més dobla a la prevalença de la població masculina.

Igualment, el percentatge de la població que declara patir trastorns crònics al GTS és un 10% superior al percentatge mig de la població de la RSB: 78% en el cas de les dones i 69% en el cas dels homes.

Aquest pitjor estat de salut també es fa visible en el nombre de visites mèdiques (superior al GTS respecte a la RSB): el 92% de les dones havia visitat un o una professional de salut en el darrer any (2006), mentre que només el 83% d'homes ho havia fet pel mateix període.

Quant a medicació (haver pres medicaments en els dos dies anteriors a l'enquesta), les dones (78%) també superaven el homes (59%), si bé per ambdós sexes el percentatge és superior al de la mitjana de la RSB (7 punts per sobre en ambdós casos).

Malgrat l'important ús de les dones dels serveis sanitaris, en general els homes n'estan més satisfets: el 77% d'ells n'està satisfet, mentre que només el 74% d'elles; de nou cal esmentar que el GTS mostra els pitjors índexs de satisfacció de la RSB (5 punts per sota tant en dones com en homes).

En resum, a Pallejà es pot estimar (aplicant els mateixos indicadors d'estat de salut de tot el GTS) que de cada deu dones tres considera que no té bona salut, dues que

tenen alguna discapacitat i 8 que pateix algun trastorn crònic; en canvi entre els homes, de cada deu només 1,4 considera no tenir bona salut, 1 patir una discapacitat i 7 algun trastorn crònic. A més a més hi ha més dones que homes que utilitzen els serveis mèdics i que consumeixen medicació.

5.7.3. Pla d'Igualtat de gènere

LÍNIA ESTRATÈGICA VII: Promoure la salut de les dones de Pallejà						
OBJECTIUS						
Promoure el coneixement entre la ciutadania i el sector professional sanitari, sobre la salut de les dones al llarg del seu cicle vital						
Reducir els casos de malaltia en dones vinculades a condicionants/determinants de gènere						
ACTUACIONS DE FUTUR	ÀREES IMPLICADES	TEMPORALITZACIÓ		PRESSUPOST		
		ANY D'INICI	DURADA (PUNT/CONT)	- 12.000	12.000- 36.000	+36.000
Desenvolupar dins el Pla de Salut, formació adreçada a la població respecte als determinants de gènere en salut i Jornades de sensibilització per a dones sobre salut i cicle vital	ASP- Dona i Sanitat	2010	Contínua			
Revisar el Pla de Salut des de perspectiva de gènere	ASP- Dona i Sanitat	2009	Contínua			
Tertúlies de salut, per a les dones del municipi	ASP- Dona i Sanitat	2011	Contínua			
Tallers de salut per a noies joves	ASP- Dona Joventut i Sanitat	2011	Contínua			
Campanya d'informació adreçada a professionals sobre dona i salut Tallers i xerrades dirigides al personal docent i social, per incidir en la prevenció i reducció de malalties vinculades al gènere	ASP- Dona i Sanitat	2011	Contínua			
ACTUACIONS DESENVOLUPADES	ÀREES IMPLICADES	TEMPORALIT.	ANY D'INICI	- 12.000	12.000- 36.000	+36.000
Programa d'atenció sexual i reproductiva (PASSIR)	ASP	Abans 2000				
Realització de xerrades de sensibilització- "Dones, salut i qualitat de vida"	ASP Sanitat	2008				
Xerrades d'informació i educació afectivo-sexual per joves	ASP Joventut	Abans 2008				
Tallers de sexualitat	ASP	Abans 2004				
Pla Local de Drogodependències de Pallejà: Rula-t'ho bé!	ASP	Abans 2008				
Programes de prevenció de la salut: tallers de Cuida't i menja sa	ASP	2009				
Campanya a les escoles: <i>El Mercat Em cuida</i>	AGET	Abans 2008				

6. Glossari

Acció Positiva: Mesures per compensar la situació de desigualtat de partida de les dones. Incideix en l'àmbit públic i garanteix la seva presència.

Androcentrisme: Conjunt de valors dominants basats en una percepció centrada en normes masculines. Les societats androcèntriques són aquelles que situen l'element masculí com a prototip, un referent que cal imitar i l'experiència del qual és interpretada com a universal, menyspreant i ocultant les experiències de les dones.

Coeducació: Mètode educatiu que parteix del principi de la igualtat entre els sexes i de la no discriminació per raó de sexe, que pretén educar conjuntament a nens i nenes en la idea de que hi ha diferents mirades i visions del món, diferents experiències i aportacions fetes per dones i homes que conformen la realitat col·lectiva i sense les que no es pot interpretar ni conèixer el món.

Conciliació de la vida personal i laboral: Possibilitat d'una persona de fer compatibles l'espai personal amb el familiar, el laboral i el social, i de poder desenvolupar-se en els diferents àmbits.

Corresponsabilitat en el treball reproductiu: Participació equilibrada de dones i homes en cadascuna de les tasques i responsabilitats de la vida familiar, tant del treball domèstic com de la cura de persones dependents.

Democràcia paritària: Forma d'organització social i política en la qual hi ha igualtat de nombres i drets dels diferents col·lectius que componen la societat i que han de formar part dels òrgans decisoris i de govern. Les quotes o la modificació de les normatives electorals són exemples d'estratègies per a aconseguir la democràcia paritària entre dones i homes.

Desigualtat de tracte: Manca d'igualtat en el tracte entre diversos col·lectius de manera arbitrària i sistemàtica, tot afavorint un col·lectiu per damunt dels altres. (Directiva 2006/54/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 5 de juliol de 2006, relativa a l'aplicació del principi d'igualtat d'oportunitats i igualtat de tracte entre homes i dones en matèria de treball i ocupació)

Discriminació directa: Tractar de manera desigual o amb un tracte d'inferioritat les persones sobre la base d'un dels motius expressament prohibits per l'ordenament jurídic nacional i internacional, per exemple, segons el sexe.

Discriminació indirecta: Criteris, mesures, normes i intervencions socials o polítiques formalment neutres que resulten desfavorables per a un col·lectiu, ja que no té en compte la posició inicial desfavorable de la qual parteix aquest col·lectiu. Aplicació de distincions i de pràctiques desiguals i arbitràries que una

col·lectivitat fa a una persona o grup en un determinat àmbit per motius de sexe, ètnia, ideologia, edat, opció sexual o d'altres.

Discriminació: Es considera discriminació tots aquells casos en què una persona és tractada de manera desigual i desfavorable per la seva pertinença a un grup concret i no sobre la base de les seves capacitats individuals.

Divisió sexual del treball: Repartiment de tasques socials i domèstiques adjudicades segons el sexe que han produït aprenentatges diferents per a homes i dones i que es valoren d'una manera desigual en la societat.

Equitat de gènere: Distribució justa dels drets, beneficis, obligacions, oportunitats i recursos entre les persones a partir del reconeixement i el respecte de la diferència entre dones i homes a la societat.

Feminisme: Doctrina, teoria i moviment social que propugna la consideració de les dones com a éssers humans complets, subjectes individuals de drets i deures i s'oposa a la discriminació per raó de sexe (per haver nascut femella), o de gènere (a causa de les atribucions femenines com a dona). El feminisme té diverses orientacions i ideologies, però no s'ha d'oposar – com vulgarment es fa – al masclisme, ja que el masclisme representa una actitud de prepotència del mascle enfront de la femella, i aquest concepte no és l'oposat al feminisme.

Gènere: Construcció social i cultural basada en les diferències biològiques entre els sexes que assigna diferents característiques emocionals, intel·lectuals i comportamentals a dones i homes, variables segons la societat i l'època històrica. A partir d'aquestes diferències biològiques, el gènere configura les relacions socials de poder entre homes i dones.

Igualtat de gènere: Condició de ser iguals homes i dones en les possibilitats de desenvolupament personal i en la capacitat de prendre decisions, per la qual cosa els diferents comportaments, aspiracions i necessitats de dones i d'homes són igualment considerats, valorats i afavorits.

Igualtat de tracte entre dones i homes: Condició de ser iguals dones i homes en l'àmbit laboral, social, cultural, econòmic i polític, sense que actituds i estereotips sexistes limitin les seves possibilitats.

Indicador de gènere: Mesura, nombre, fet, opinió o percepció que mostra la situació específica de les dones i dels homes, així com els canvis que es produeixen en els dos grups a través del temps. L'indicador de gènere és una representació d'un fenomen determinat que mostra totalment o parcial una realitat i que té la funció de fer visibles els canvis socials en termes de relacions de gènere al llarg del temps.

Perspectiva de gènere: Presa en consideració de les diferències socioculturals entre les dones i els homes en una activitat o àmbit per a l'anàlisi, la planificació, el disseny i l'execució de polítiques, considerant com les diverses actuacions, situacions i necessitats afecten les dones. La perspectiva de gènere permet de visualitzar dones i homes en la seva dimensió biològica, psicològica, històrica, social i cultural i de trobar línies d'acció per a la solució de desigualtats.

Polítiques d'Igualtat: Sorgeixen als Estats Units a la dècada dels 60 dins del moviment de drets civils i, en principi, per evitar la discriminació, per raons de raça, religió, color o origen. Sota el mandat del president J.F. Kennedy s'estableix el concepte d'acció positiva i s'obliga a garantir als contractistes del govern la igualtat d'oportunitats en la seva plantilla. A Europa, des dels anys 50 i 60, els països nòrdics -Islàndia, Finlàndia, Suècia, Noruega i Dinamarca- ja treballen en polítiques de l'Estat de Benestar que inclouen accions positives vers les dones. A dia d'avui, aquests països són els que disposen d'una proporció més alta de població activa femenina, conjuntament amb polítiques familiars que permeten conciliar la vida personal i la laboral a dones i homes. La teoria –que s'ha complert- és que en invertir en ajudes socials, s'incrementa la presència de les dones al mercat laboral. Major presència de força de treball qualificada al mercat laboral té conseqüències en el creixement econòmic.

Rols de gènere: Els papers, les funcions, les activitats i les responsabilitats que s'atribueixin com a "pròpies" i diferenciades a dones i homes.

Segregació horitzontal de l'ocupació: Distribució no uniforme d'homes i dones en un sector d'activitat determinat. Generalment, la segregació horitzontal de l'ocupació fa que les dones es concentrin en llocs de treball que es caracteritzen per una remuneració i un valor social inferiors i que són en bonamesura una prolongació de les activitats que fan en l'àmbit domèstic.

Segregació vertical de l'ocupació: Distribució no uniforme d'homes i dones en nivells diferents d'activitats. Generalment, la segregació vertical de l'ocupació fa que les dones es concentrin en llocs de treball de menor responsabilitat.

Sostre de vidre: Barrera invisible que dificulta l'accés de les dones al poder, als nivells de decisió i als nivells més alts de responsabilitat d'una empresa o organització a causa dels prejudicis envers les seves capacitats professionals.

Transversalitat de gènere (de l'anglès gendermainstreaming): Estratègia al llarg termini que incorpora la perspectiva de gènere i la igualtat de gènere de les dones en totes les polítiques i actuacions d'un govern. La transversalització de gènere implica incorporar la perspectiva de gènere en totes les polítiques i les actuacions per a tenir en compte les necessitats i els interessos tant de les dones com dels homes.

Elaborat a partir de:

“Glossari terminològic. Centres d’informació i recursos per a dones, una proposta de model funcional i de gestió”, Col·lecció Documents de “Recull de termes Dones i treball”, Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, 2008

Treball Sèrie Igualtat i Ciutadania. Diputació de Barcelona, febrer 2007

<http://ideo.sectorweb.es/ca/blogs/gpf> GPF Consultoria i Formació, S.L., web consultada a juny de 2008

<http://www.sindicat.net> Secretaria de la Dona del Sindicat d’Ensenyament (USTEC-STEs), web consultada a juny de 2008

7. Bibliografia

- *Pla transversal de polítiques de dones del Baix Llobregat, 2008-2010*, Consell Comarcal del Baix Llobregat
- “Informe sobre la composició del teixit empresarial i productiu de la comarca del Baix Llobregat. 2008”, Observatori Permanent del Mercat de Treball del Baix Llobregat, Consell Comarcal del Baix Llobregat, 2009.
- “Informe mensual d’atur registrat. Baix Llobregat”, Observatori Permanent del Mercat de Treball del Baix Llobregat, Consell Comarcal del Baix Llobregat, setembre 2009.
- “Taules municipals d’atur registrat. Pallejà”, Observatori Permanent del Mercat de Treball del Baix Llobregat, Consell Comarcal del Baix Llobregat, agost 2009.
- “Memòria i valoració del Servei Local d’Ocupació 2008”, Àrea de Gestió Econòmica i Tributària, Ajuntament de Pallejà, 2009.
- “Estadística bàsica territorial. Municipis. Pallejà”, Institut d’Estadística de Catalunya, 2009.
- “Projecte Educatiu de Pallejà”, Ajuntament de Pallejà, 2008.
- “Estadística bàsica territorial. Municipis. Pallejà”, Institut D’estadística de Catalunya, 2009.
- “Atenció a la Transició Escola – Treball. Anàlisi de necessitats i propostes”, Comissió Transició Escola Treball, Ajuntament de Pallejà, Octubre 2008.

- Servei Educatiu Baix Llobregat - 6, Departament d'Educació, Generalitat de Catalunya:
- <http://www.reporteducacio.cat/>

- Projecte "Perspectiva coeducadora de la didàctica de la història":
- <http://www.xtec.es/ies-palleja/coeducacio/projecte.html>

- "La mobilitat al Baix Llobregat", Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, 2009.

- "Els ciutadans i la seva percepció de la salut a la Regió Sanitària de Barcelona 2009". La Caixa. Generalitat de Catalunya. Departament de Salut

- GTS Govern Territorial de Salut Baix Llobregat Nord. Generalitat de Catalunya. Departament de Salut

- Pla Sanitari del Baix Llobregat Generalitat de Catalunya. Departament de Salut

- "Pla de Salut de Pallejà 2007".

S'han utilitzat fons provinents de :

Ajuntament de Pallejà
Fundació Carles Pi i Sunyer
Institut Català de les Dones (ICD)
Institut Català d'Estadística (IDESCAT)
Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERM);
Observatori Permanent del Mercat de Treball del Baix Llobregat (OPMT-BL)
"Observatorio contra la Violencia Doméstica y de Género del Consejo General del Poder Judicial".

Document elaborat per:

Mireia Amat Segalà
Guernica Facundo Vericat
Montserrat Potrony Insa

Luis Antúnez, 6
08006 Barcelona
hola@propia.cat
www.propiaconsultores

Annex

“Una perspectiva coeducadora de la didàctica de la Història”

Responsable del projecte:

Julia Cabaleiro Manzanedo
jcabalei@xtec.cat

Justificació del projecte:

Antecedents

El present projecte d'innovació educativa, centrat en l'àmbit de la coeducació, és resultat d'un llarg procés de recerca teòrica i experimentació docent.

La responsable del projecte –licenciada en història, master en “Estudis sobre les dones” i doctora en Pedagogia (Didàctica de les Ciències Socials)- va gaudir d'una llicència d'estudis retribuïda durant el curs escolar 1996-1997 per a la realització del projecte “L'educació per a la igualtat d'oportunitats entre els gèneres i el currículum de l'ESO: aplicació de la història de les dones”. Aquesta investigació sobre didàctica de la història des de l'experiència femenina esdevingué, finalment, una tesi doctoral (Didàctica de la història de les dones, Departament de Didàctica de les Ciències Socials, Universitat de Barcelona, 1999).

Les línies d'intervenció didàctica desenvolupades en les recerques esmentades van ser aplicades a l'IES de Pallejà al llarg d'aquests últims anys. Els continguts i les fonts que s'hi havien delimitat van constituir les bases de diferents crèdits variables, adreçats als dos cicles de l'ESO (“Les dones i els canvis històrics”, “Les dones medievals”, “El pensament de les dones al llarg del temps”, “Autobiografia i història familiar”, “Històries de vida”, “Figures femenines a la mitologia grega”, “Creació artística femenina”).

Tanmateix, malgrat l'interès indubtable d'aquesta experiència docent, que va permetre desplegar i aprofundir els sabers i les experiències de les dones en diferents moments històrics, es va fer palesa la necessitat d'integrar aquesta experiència en el currículum comú, de manera que es transformés en profunditat el contingut de l'àrea de Ciències Socials.

Recerca i aplicació didàctica

Amb una subvenció de l'Institut Català de la Dona, la professora Julia Cabaleiro va desenvolupar durant el primer trimestre del curs 2004-2005 un altre projecte, titulat “Les dones subjectes d'història: una reconceptualització didàctica a través de les fonts”. Es tracta d'una investigació aplicada, orientada a incidir en

l'ensenyament de la història en l'educació secundària obligatòria a través del desenvolupament de nous continguts –vinculats a l'experiència històrica femenina-, nous materials –creats a partir de la utilització de fonts primàries d'una tipologia variada- i les pautes didàctiques que permetin la seva interrelació, així com la incorporació a les aules dels centres d'ensenyament. Aquesta recerca es va concretar en l'elaboració de 13 unitats didàctiques, que responen als objectius següents:

- Presentar les dones a llur dimensió històrica en una diversitat d'activitats.
- Recuperar espais de la realitat protagonitzats per les dones, tot superant la dicotomia d'espai públic – espai privat.
- Relacionar l'estudi dels diferents moments històrics amb formes diverses de transmissió de la memòria femenina.
- Delimitar l'existència de genealogies femenines.
- Palesar les aportacions de les dones en els diferents camps de la cultura.
- Utilització d'un variat ventall de fonts històriques, fonamentalment primàries.
- Recuperar la veu directa de les dones mitjançant el coneixement de les fonts directes en què elles són autores.
- Dotar les alumnes d'una memòria històrica diferenciada, en saber-se part d'una genealogia femenina.

Les unitats didàctiques realitzades abasten diferents èpoques històriques, des de l'antiguitat fins l'edat contemporània, i donen compte de la pluralitat d'activitats i de sabers que conformen l'experiència femenina a través del temps. Les fonts històriques que s'han utilitzat com a materials didàctics són de quatre tipus: textos d'autoria femenina, fonts iconogràfiques, fonts documentals d'arxiu i fonts orals

Les diferents unitats didàctiques comparteixen un disseny unitari i una comuna estructura en tres parts:

- Les fonts (selecció de fonts documentals, iconogràfiques o orals, tractades didàcticament).
- Informació complementària (text d'orientació general que permet situar el context històric i afavoreix l'anàlisi i la interpretació dels documents).
- Activitats (relació de les activitats que l'alumnat, individual i/o col·lectivament, ha de realitzar, amb l'especificació de les pautes didàctiques necessàries per al seu desenvolupament. En ocasions, s'afegeix el suggeriment d'altres activitats complementàries (pel·lícules, visites, lectures, etc.) .

De les 13 unitats didàctiques dissenyades, les 7 primeres es van aplicar i es continuen aplicant als crèdits comuns de Ciències Socials del primer cicle de l'ESO: Figures femenines a la mitologia; Veus i sabers de les dones gregues; L'acció de les dones romanes; Els monestirs femenins, centres de saber i transmissió; La llar medieval, un espai de creació; Vida i treball a les ciutats; Entre la vida i la mort.

Aquestes unitats, a més, van acompanyades d'una presentació en PowerPoint, amb la intenció de situar l'alumnat en relació al tema que, posteriorment, haurà de treballar, realitzades per Joan Carrió Valls, professor definitiu i responsable del suport informàtic del centre. La seva participació és decisiva per a la viabilitat del projecte que ara es presenta i que, en certa manera, ja s'està duent a terme.

Situació actual:

Aquest projecte ja va ser presentat a l'anterior convocatòria. Encara que no va ser seleccionat oficialment, va rebre el suport de l'equip directiu de l'IES, un suport que s'ha concretat, entre altres aspectes, en l'assignació d'una hora setmanal per tal que la professora i el professor responsables del projecte poguessin treballar-hi conjuntament.

Les actuacions que s'estan duent a terme en aquest curs escolar, en funció dels objectius establerts, són les següents:

- Desenvolupament i ampliació de les presentacions en Powerpoint, ja realitzades, de les unitats didàctiques que s'apliquen a l'àrea de Ciències Socials del primer cicle de l'ESO.
- Commemoració del 8 de març, dia internacional de les dones. El criteri inspirador d'aquesta celebració és l'elecció d'una dona representativa d'un determinat camp del saber, al voltant de la qual es realitzen, en els diferents cicles, una sèrie d'activitats directament vinculades amb diferents àrees de coneixement. Els treballs fets prèviament per l'alumnat com a resultat d'aquestes activitats s'exposaran al centre el dia 8 de març. A més, es projectarà una pel·lícula.

Enguany, les activitats giraran al voltant de l'escriptora humanista Cristina de Pizan i el seu llibre La ciutat de les dames. Hi participaran professores i professors de les àrees de Visual i plàstica i Llengua i literatura, així com el professor responsable del projecte de Biblioteca. La pel·lícula triada per ser projectada és "Antonia's line".

- Establiment de vincles de col·laboració amb dos grups de recerca de la universitat de Barcelona, per tal d'incorporar a l'ensenyament de la història noves línies d'investigació i nous materials didàctics.

Descripció del projecte:

Objectius

- Introduir en l'àrea de les ciències socials una perspectiva coeducadora, establint nous enfocaments tant en la lectura com en la docència de la història.
- Incloure i integrar en els continguts del currículum de l'àrea de Ciències Socials de totes les etapes educatives els resultats de les investigacions realitzades sobre l'experiència històrica de les dones.
- Consolidar l'aplicació didàctica realitzada al primer cicle de l'ESO.
- Ampliar aquesta experiència amb la introducció de la resta d'unitats didàctiques al segon cicle de l'ESO.
- Dissenyar nous materials que puguin ser incorporats al currículum de Batxillerat.
- Introduir noves metodologies que afavoreixin la construcció de coneixement.
- Incorporar didàcticament les TIC amb la creació de materials específics per a la docència de la història.
- Promoure la participació de l'alumnat en la creació i difusió del coneixement històric.
- Afavorir espais de confluència amb altres departaments del centre.
- Establir relacions de col·laboració i intercanvi amb entitats que desenvolupen la seva activitat a Pallejà, així com amb grups de recerca i innovació docent.

Aspectes a desenvolupar

En funció de l'experimentació didàctica ja realitzada i dels objectius establerts, és fonamental consolidar aquesta experiència, alhora que obrir noves vies que permetin tant la seva generalització com el seu desenvolupament. Això significa que cal establir una distribució horària i una concreció curricular que permeti l'actuació tant al segon cicle de l'ESO com al Batxillerat. Igualment, és imprescindible comptar amb un temps de dedicació específic i amb els mitjans tècnics necessaris per dissenyar i realitzar nous materials que permetin incorporar didàcticament noves línies de treball.

A més, és important prioritzar una línia d'actuació basada en la recerca d'interrelacions: amb l'alumnat (a través de la realització de treballs de recerca, de producció de materials propis, de difusió a través d'exposicions ...); amb altres membres del professorat i amb entitats d'àmbit local, tot promovent relacions de cooperació per tal que aquesta experiència pugui assolir la màxima amplitud possible.

Integració en el currículum

Com ja s'ha assenyalat, la intervenció didàctica realitzada fins ara ha consistit en introduir nous continguts i nous materials en el currículum comú de l'àrea de Ciències Socials al primer cicle de l'ESO.

Els materials didàctics estan pensats per a ser utilitzats conjuntament amb el llibre de text i seqüenciats en funció de les característiques dels temes que es desenvolupen i del tractament que reben en els llibres, de manera que, en uns casos, permeten ampliar o contrastar alguns dels aspectes estudiats, mentre que, en altres, suposen la incorporació de nous àmbits d'estudi.

Des del punt de vista metodològic, la intenció és que l'alumnat intervingui de forma activa en la construcció del propi coneixement tot utilitzant la metodologia específica de la història, és a dir, enfrontant-se directament a les fonts històriques i familiaritzant-se amb la seva diversitat, així com amb la necessitat de la seva interrelació.

L'ampliació d'aquesta intervenció a la resta d'etapes educatives ha de respondre a una concreció curricular que la faci possible, una concreció que pot consistir en l'agrupació de les diferents unitats didàctiques encara no aplicades en forma de crèdits variables (al segon cicle de l'ESO) i en el disseny de nous materials que puguin ser incorporats a les matèries de batxillerat.

Col·lectius que hi participen

Professorat:

Julia Cabaleiro Manzanedo

Joan Carrió Valls

Alumnat:

Alumnes del primer cicle de l'ESO:

Primer cicle: tot l'alumnat

Segon cicle: alumnes de crèdits variables

Alumnes de Batxillerat: amb vinculació a l'àrea de Ciències Socials

Col·laboració amb:

Grup de dones de Pallejà

"Contra-Thaedium", grup d'innovació docent de la Universitat de Barcelona

"Educació, ciutadania i desenvolupament global", grup de recerca vinculat al Departament de Didàctica de les Ciències Socials de la Universitat de Barcelona

Desenvolupament i temporització:

1r any:

1. Continuació de l'aplicació didàctica a 1r cicle de l'ESO
2. Disseny i creació de nous materials

2n any:

1. Aplicació de crèdits variables específics al 2n cicle de l'ESO
2. Disseny i creació de materials

3r any:

1. Incorporació de materials a Batxillerat

L'establiment de relacions de col·laboració amb altres membres del professorat, entitats de caràcter cultural i d'àmbit local, així com els grups de recerca i innovació docent esmentats, a l'igual que la concreció d'actuacions conjuntes, són transversals a tot el període.

Criteris d'avaluació:

En tractar-se d'un projecte d'innovació orientat a integrar-se en el currículum d'un àrea de coneixement, els criteris d'avaluació estaran en consonància amb els establerts pel propi departament, tot valorant la participació activa de l'alumnat en el procés d'aprenentatge, la capacitat d'elaborar informació i de transmetre els resultats.